

๒๐๖-๑๑๒๒๖๖

๑๑๕ ๖๐

๒๖

ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง

Middlemarch และ The Portrait of a Lady

๒๗ ก.ย. ๒๕๓๗

ปริชญานีพนธ์

ของ

วรรณวดี ชัยชาญกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ

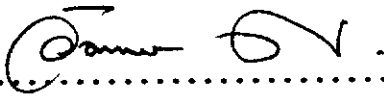
ตุลาคม ๒๕๓๖

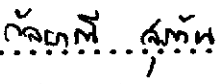
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

190153

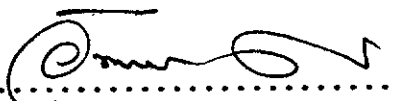
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร  
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ ของ  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

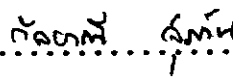
คณะกรรมการควบคุม

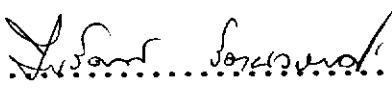
.....  ..... ประธาน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีเสริมโชค)

.....  ..... กรรมการ  
(อาจารย์กัลยาณี สุภวัน)

คณะกรรมการสอบ

.....  ..... ประธาน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีเสริมโชค)

.....  ..... กรรมการ  
(อาจารย์กัลยาณี สุภวัน)

.....  ..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยรัตน์ รัตนวรารงค์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....  ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ดร.ศิริยุภา นุลสุวรรณ)

วันที่... 5... เดือน... พฤษภาคม... พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

คุณค่าแห่งปริญญาบัตรฉบับนี้ เกิดขึ้นจากพลังใจที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้มีพระคุณ

อาจารย์กัลยาณี สุภวัน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีร์รัตน์ รัตนวรางค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีเสริมโภค ผู้ซึ่งได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะอันล้ำค่า

ทั้งยังให้ความเมตตาติเตียนด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา

ขอระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา บุรพคณาจารย์ และมุทิตาจิต จาก พี่ เพื่อน

น้อง ผู้ร่วมงาน ที่ทำให้เรามีโอกาสก้าวหน้าในวงแห่งการศึกษา และได้พบสิ่งดีงามที่มีคุณค่า

คำขอขมา

วรรณดี ชัยชาญกุล

## สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ .....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ .....	6
	วิธีการศึกษาค้นคว้า .....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	7
2	ภูมิหลัง .....	20
	ลักษณะและสภาพภาพของผู้หญิงสมัยวิคตอเรีย .....	20
	ลักษณะและสภาพภาพในครอบครัว .....	21
	ลักษณะและสภาพภาพในการประกอบอาชีพ .....	23
	ลักษณะและสภาพภาพในสังคม .....	25
	เกณฑ์ในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลว .....	26
	ความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต .....	26
	ความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตการทำงาน .....	30
	แนวคิดของผู้เขียน .....	36
3	วิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครเอกหญิง .....	47
	อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต .....	47
	คุณสมบัติของตัวละครเอกหญิง .....	48
	ลักษณะทางกายและนิสัยใจคอ .....	48
	แนวคิดในการดำเนินชีวิต .....	50
	ความเชื่อและความสนใจด้านประเพณี .....	50
	การพัฒนาตนเองและความสนใจใฝ่รู้ .....	52

บทที่	หน้า
บุคลิกของตัวละคร เอกหญิงที่สะท้อนลักษณะของผู้เขียน .....	54
ลักษณะที่เหมือนกัน .....	54
ลักษณะที่ต่างกัน .....	56
อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต .....	58
อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อตนเอง .....	58
อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อสังคม .....	60
เกณฑ์การเลือกคู่ .....	62
การเลือกคู่ของ โดโรธี บรูค .....	65
การเลือกคู่ของ อีซาเบล อาร์เชอร์ .....	69
ชีวิตแต่งงาน : ความสำเร็จและความล้มเหลว .....	75
4 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และข้อเสนอแนะ .....	89
แนวคิดจากสภาพทางสังคม .....	89
แนวคิดของนักเขียนและวรรณกรรมต่อสภาพภาพของสตรี .....	91
แนวคิดเกี่ยวกับความรัก .....	98
บรรณานุกรม .....	102
ประวัติย่อของผู้วิจัย .....	107

จากการศึกษานวนิยายอังกฤษและอเมริกัน ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นและโลกทัศน์ กว้างขวางออกไปจากเดิม ได้มองเห็นจุดมุ่งหมายของนักเขียน และความหมายที่แฝงอยู่ใน เรื่องที่อ่าน ตลอดจนมีประสบการณ์ในการประเมินสิ่งที่อ่านมากขึ้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา วิเคราะห์เรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิง พบว่าเรื่อง Middlemarch (1872) ของ จอร์จ เอลเลียต (George Eliot. 1819 - 1880) และ The Portrait of a Lady (1881) ของ เฮนรี เจมส์ (Henry James. 1843 - 1916) ให้ภาพของ ตัวละครเอกหญิงที่สามารถเป็นแบบอย่างอันดีงาม ในการมีบทบาทที่เหมาะสม เป็นอิสระ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ มีความคิดเห็นและการตัดสินใจเป็นของตนเอง

เรื่อง Middlemarch นั้น จอร์จ เอลเลียต ไม่ได้ตั้งใจให้ตัวละครเอกหญิง วัลทีเลียเอคปี โดโรธี บรูค (Dorothea Brooke) เป็นหญิงสาวรูปงามแต่อย่างใด ตรงกันข้าม เธอค่อนข้างจะเป็นผู้หญิงเรียบร้อยธรรมดาที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีอุดมการณ์ในด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้คนรอบข้าง คุณธรรมที่มีในตัว เธอก่อให้เกิดเป็นความงามและความดี โดยเอลเลียตเน้นว่าเป็นหน้าที่ของมนุษยชาติที่ควรจะมีคุณสมบัตินี้ และเป็นหน้าที่ของ นักเขียนเช่นกัน ที่ต้องมีความกล้าในการเสนอภาพที่ชัดเจนให้แก่ผู้อ่าน ในการดำรงชีวิต อยู่ในโลกนี้ด้วยการกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีคุณค่า (Holman. 1988 : 71) ในขณะที่ เดวิดกับที่เฮนรี เจมส์ ได้สร้างอิช่าเบล อาร์เชอร์ (Isabel Archer) ใน The Portrait of a Lady ให้เป็นตัวแทนของหญิงสาวอเมริกัน โดยยึดแนวแบบความเป็น หญิงที่มีอุดมคติจากลักษณะตัวละครเอกหญิงของเอลเลียต (Falk. 1962 : 142) ในคำนำ การเขียนนวนิยายเรื่อง The Portrait of a Lady นี้ เขากล่าวว่า สิ่งที่ตั้งใจจะ "ให้" แก่ผู้อ่าน คือ คุณลักษณะของหญิงสาวคนหนึ่งที่มีความกล้าหาญในการเลือกเส้นทางชีวิต ของตนเองด้วยความมีสติ คุณภาพชีวิตของอิช่าเบลคือ ภาพสะท้อนชีวิตวัยเยาว์ของตัวเขา นั้นเอง เขากล่าวว่าถ้าฟลอแบร์ต (Flaubert) กล่าวถึงตัวเขาเองที่สะท้อนออกมาในงานเขียนว่า ข้าพเจ้า คือ มาดามโบวารี (Madame Bovary) ก็กล่าวได้ว่า อิช่าเบล

อาร์เชอร์ ก็คือ เฮนรี เจมส์ ในบุคลิกของความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในความเป็นตัวของตัวเอง และมีความเลกากรู้้อยากเห็นในความเป็นไปของชีวิต (Folk. 1965 : Introduction)

ตัวละครเอกหญิงของจอร์จ เอเลียต และเฮนรี เจมส์ ในเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady นี้ มีลักษณะร่วมของตัวละครเอกหญิงยุควิคตอเรียกล่าวคือ ความมีคุณค่าในตนเอง ความฉลาดเฉลียว ความมีใจเมตตากรุณาและความมั่นคงในอุดมการณ์ ซึ่งมีพัฒนาการมาจากผลของความกดดันจากเพศชายและการดิ้นรนในสังคมอันเลวร้าย (Gunter. 1986 : 1324 - A)

สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบก็คือ ทั้งเอเลียตและเจมส์มีบุคลิกลักษณะและแนวคิดที่สอดคล้องกัน แม้ว่าทั้งสองจะต่างกันด้วยวัย เพศ และสัญชาติก็ตาม นั่นคือ ความสนใจในเรื่องราวของชีวิต การดำเนินชีวิตอย่างมีอุดมการณ์ และมีคุณธรรม การสร้างสรรค์งานวรรณกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และเพื่อผู้หญิง สิ่งสำคัญคือ มีความคิดก้าวหน้าในการเสนอทัศนะการเลือกคู่ครอง และชีวิตการแต่งงานที่ชัดเจน

การเลือกคู่ครองจัดว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่เรื่องของโชคหรือดวง เป็นการให้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ ในการพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะได้รับเลือก เพื่อเล็งผลสำเร็จในอนาคต โดยอาศัยหลักที่ว่า "การค้นพบสิ่งที่อาจทำให้ผิดหวังได้ก่อน ย่อมดีกว่าพบเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างสายไปเสียแล้ว" (สุภัตรา สุภาพ. 2516 : 107) ชีวิตสมรสจะเป็นสุขได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ตัวคู่สมรสเอง ประกอบด้วย ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา เจตคติ นิสัย ความรู้ความสามารถ ไร่พหุการดำรงชีวิต เป็นต้น ซึ่งหล่อหลอมมาจากกรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จะทำอะไรให้ถูกใจกันหรือไปด้วยกันได้ต้องอาศัยการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้อย่างมากในบางกรณี ฉะนั้นจึงมักได้ยินผู้ที่สมรสแล้วปรารภว่า ตนเลือกคู่ผิดและมีความล้มเหลวในชีวิต (สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2518 : 90)

จอร์จ เอเลียต ได้สร้าง Middlemarch โดยพาทางออกให้กับผู้หญิงที่เลือกคู่ผิดได้คงางดวงมายิ่ง โดยได้นำเสนอความรักแบบใหม่ที่นำจะพบเห็นได้ในโลกแห่งความเป็นจริงมาแทนที่ นับว่าเป็นสิ่งที่ทำให้นวนิยายของเธอฉีกแนวออกไปจากเรื่องการแต่งงานตามแบบแผนดั้งเดิม โดยเน้นในเรื่องคุณธรรมและการแสวงหาตนเอง เอเลียต ให้อิทธิพล

ตัวละครหญิง ให้มีทั้งลักษณะที่เป็นผู้หญิงแบบประเพณีนิยมและผู้หญิงแนวหน้า ตัวละครเหล่านี้มักจะถูกผลักดันให้ตกอยู่ในสภาพที่ต้องตัดสินใจเลือกคู่ และมักจะมีเลิกผิดพลาดในตอนแรก แต่หลังจากที่ตัวละครเหล่านั้นได้พยายามที่จะหลุดพ้นจากสภาพที่เป็นกลุ่มแล้ว ก็เริ่มพัฒนาความนึกคิด และในที่สุดตัวละครหญิงของเอเลียตก็จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งคำถามพื้นฐานแห่งคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตัวเอง และต่อชุมชนที่ตัวละครอาศัยอยู่ (Snear. 1890 : 1242-A)

นอกจากเรื่อง Middlemarch แนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความล้มเหลวในชีวิตรัก ยังปรากฏในเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ Romola (1863), Felix Holt, the Radical (1866), Daniel Deronda (1875) ซึ่งความล้มเหลวในเรื่องความรักจะมีบทบาทสำคัญในเนื้อหาของเอเลียต ในแนวต่าง ๆ คือ แนวแรกได้แก่ การถูกปฏิเสธ ความล้มเหลวที่ล้มเหลว ความผิดหวังเสียใจในชีวิตการแต่งงาน และความตายของคู่รัก สามีหรือภรรยาและพ่อแม่ แนวเรื่องที่สอง ในความล้มเหลวในความรักนั้นจะสร้างสรรค์ให้เกิดแบบอย่างทัศนคติชีวิตของตัวละคร 3 ประการคือ ระยะเวลาแห่งความสุข, ระยะเวลาแห่งปัญหาอันนำมาซึ่งความล้มเหลว ซึ่งตัวละครจะพบกับความเศร้าโศกเสียใจอย่างใหญ่หลวง หลังจากนั้นตัวละครก็จะตัดใจได้ วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ผ่านมา และกลับเข้าสู่สภาวะของระยะแรก ก็มีความสุขอีกครั้งหนึ่ง และแนวเรื่องที่สาม ได้แก่ แนวคิดทางด้านคุณธรรมของจิตใจที่มาจากความเสียสละ การหักห้ามใจตนเอง และความเห็นอกเห็นใจ โดยได้ประสบการณ์จากอดีตในการที่ตกแก่ความล้มเหลวผิดหวังมาแล้ว (Ludwis. 1987 : 2067 - A) ทั้งนี้ โดโรธี บรูค จาก Middlemarch เป็นตัวละครที่ดำเนินตามแนวการเขียนของเอเลียต คือมีความกล้าที่สามารถเผชิญความล้มเหลวในชีวิตแต่งงานได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด (Jones. 1984 : 988 - A) โดยให้โดโรธี มองเห็นข้อผิดพลาดของตนเองในอดีตและนำมาสรุปเป็นบทเรียนให้แก่เธอ โดยการตัดสินใจ ละทิ้งทรัพย์สินสมบัติของสามีเก่า เพื่อแต่งงานและเริ่มต้นชีวิตใหม่

เฮนรี เจมส์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงในหัวข้อ Modern Women, And What is Said of Them ลงใน The Saturday Review (1868) ว่า ผู้หญิงทุกยุคทุกสมัยทุกชนชั้นปรารถนาที่จะแต่งงาน มีชีวิตแต่งงานที่ดี โดยชีวิตการแต่งงานที่มีผู้ชายเป็นส่วนร่วมนี้อาจเป็นรางวัลแก่ชีวิตผู้หญิง หรืออาจทำให้ชีวิตเหล่านั้นว่างเปล่า ทำอย่างไรจึงจะให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากกลไกดังกล่าว เพื่อเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของการแต่งงานที่ผู้ชายมีบทบาทเหนือกว่า ทั้งที่ถ้าจะพิจารณากันจริง ๆ แล้ว จะพบว่าผู้หญิงมีศักยภาพเหนือกว่าทั้งในด้านความอดทน ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความเห็นอกเห็นใจซึ่งผู้ชายต้องพึ่งพาคุณลักษณะเหล่านี้จากผู้หญิง (James. 1984 : 24 - 25) จากความคิดเห็นนี้ ทำให้เห็นความตั้งใจของเจมส์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเพื่อผู้หญิง ในวงวิจารณ์วรรณกรรมยกย่องว่า เจมส์มีแนวคิดก้าวหน้าในงานเขียน สกูดเดอร์ (Scudder) กล่าวไว้ใน The Atlantic Monthly ว่า เขาเข้าใจถึงความตั้งใจของเจมส์ ในการให้แบบอย่างที่เป็นทางออกอันงดงามของผู้หญิง เมื่อต้องอยู่ในเงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการกำหนดบุคลิกลักษณะและเรื่องราวของอิซาเบล อาร์เชอร์ ใน The Portrait of a Lady ซึ่งชีวิตของอิซาเบล สามารถเป็นตัวแทนของผู้หญิงวันนี้ (Representative of womanly life today) (Falk. 1965 : 144)

Middlemarch และ The Portrait of Lady เป็นนวนิยายแนวชีวิตครอบครัว มีโครงเรื่องทั่วไปเคราะห์ปัญหา ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความซับซ้อนของปัญหาครอบครัว คล้ายกับนวนิยายแนวรัก แต่ต่างกันตรงที่นวนิยายทั้งสองเรื่องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละคร และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเสนอแนวคิดทางออกในการแก้ปัญหาชีวิตที่มีเหตุผล ซึ่งนักประพันธ์แนวรักทั่วไปมักจะมองข้ามไปเสีย งานของเอเลียต และเจมส์ ได้เสนอทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไขไว้ต่างกันตามสภาพสังคมของงานแต่ละชิ้น กล่าวคือ ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่นำไปสู่ความล้มเหลว และการดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ทั้งทางด้านสังคม ศีลธรรมและสามัญสำนึก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันคงจะไม่มีใครปฏิเสธว่า เรื่องราวที่เกี่ยวกับแต่งงาน ชีวิตการครองเรือน การหย่าร้าง หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องระหว่างชายและหญิง อันจะประกอบขึ้นเป็นสถาบันครอบครัวนั้นเป็นจุดสำคัญที่สุด เพราะสถาบันครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ คือ จุดเริ่มต้นที่มั่นคงของสังคม นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวที่เป็นอมตะว่า การที่บุคคล โดยเฉพาะเพศหญิงจะมีครอบครัว เข้าสู่ชีวิตการแต่งงาน เป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญของชีวิต

สิ่งเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความต้องการที่จะศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง Middlemarch วรรณกรรมยอดเยี่ยมในศตวรรษที่ 19 ของเอลเลียต (Fitzpatrick. 1987 : 1209 - A) และ The Portrait of a Lady วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเจมส์ (Crawford. 1966 : 202) เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่ทำให้บุคคล โดยเฉพาะผู้หญิงประสบความสำเร็จ และล้มเหลวในชีวิต และเพื่อเป็นแบบอย่างในการมอง โลกมองชีวิตทั้งอดีตและปัจจุบันด้วยความถูกต้องและเข้าใจยิ่งขึ้น

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมอันนำมาซึ่งความสำเร็จและล้มเหลวของตัวละครเอกหญิงในการดำเนินชีวิตและชีวิตสมรสในนวนิยายของ จอร์จ เอลเลียต (George Eliot) และเฮนรี เจมส์ (Henry James) อันเป็นนวนิยายชิ้นสำคัญในศตวรรษที่ 19

#### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้เข้าใจพฤติกรรมที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงประสบความสำเร็จและล้มเหลวในชีวิต
2. ทำให้เข้าใจแนวคิดและอุดมการณ์ของตัวละครเอกหญิงในการดำเนินชีวิตและการแต่งงาน
3. ทำให้ทราบจริยธรรมของตัวละครเอกหญิงที่ปรากฏจากการแก้ปัญหาชีวิตที่เผชิญอยู่
4. ทำให้เข้าใจคุณค่าของวรรณกรรมทางด้านจริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในงานเขียนทั้ง 2 เรื่อง

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาตัวละครเอกหญิงที่มีบทบาทเด่นและมีพัฒนาการในการดำเนินชีวิตอย่างชัดเจน ในนวนิยายอังกฤษและอเมริกัน คือ

1. Dorothea Brooke จาก Middlemarch (1872) ของ จอร์จ เอลเลียต (George Eliot. 1819 - 1880)

2. Isabel Archer จาก The Portrait of a Lady (1881) ของ เฮนรี เจมส์ (Henry James. 1843 - 1915)

โดยจะวิเคราะห์ลักษณะตัวละครเอกหญิงดังกล่าวในหัวข้อต่อไปนี้

1. อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต
2. เกณฑ์การเลือกคู่
3. ชีวิตแต่งงาน : ความสำเร็จและล้มเหลว

### คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินชีวิตสมรส และความสามารถในการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายอันพึงพอใจในอุดมการณ์ที่ยึดมั่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ภายหลังเผชิญเหตุการณ์กดดัน ตึงเครียดรุนแรงแล้ว ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวได้ดีขึ้นอย่างงดงามในอนาคต

2. ความล้มเหลว หมายถึง ภาวะที่ไม่เป็นตามคาดหวังในการเลือกคู่ครอง ชีวิตการแต่งงาน และการดำเนินชีวิต

3. ตัวละครเอกหญิง ได้แก่ โดโรธี (Dorothea Brooke) ในเรื่อง Middlemarch และ อิซาเบล อาร์เชอร์ (Isabel Archer) ในเรื่อง The Portrait of a Lady.

## วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. อ่านและศึกษานวนิยายของ จอร์จ เอลเลียต และเจนรี เจมส์ อย่างละเอียด  
ได้แก่
  - 1.1 Middlemarch (1872)
  - 1.2 The Portrait of a Lady (1881)
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของ จอร์จ เอลเลียต และ เจนรี เจมส์ จากบทวิจารณ์ต่าง ๆ วารสารและเอกสารต่าง ๆ อย่างละเอียด
3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ บทบาทของสตรี ในศตวรรษที่ 19
4. ศึกษาข้อมูล บทบาท บทวิจารณ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความสำเร็จ ความล้มเหลว อุดมการณ์ความมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตและชีวิตสมรส
5. ศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครเอกหญิงตามเกณฑ์ต่อไปนี้
  - 5.1 แนวคิดและอุดมการณ์ของตัวละคร
  - 5.2 คุณค่าทางด้านจริยธรรมของนักเขียน
6. เสนองานในรูปพรรณาโวหารตามหัวข้อที่กำหนด

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นวนิยายเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady นับได้ว่าเป็นนวนิยายอันเป็นตัวแทนที่สะท้อนภาพวิถีชีวิต แนวคิดในเรื่องการเลือกคู่ครอง ตลอดจนข้อผิดพลาดในการตัดสินใจเข้าสู่ชีวิตการแต่งงานได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่ง เป็นเอกสารและงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับสตรี แนวคิดการเลือกคู่และชีวิตการแต่งงาน ส่วนที่สอง เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่วกันนวนิยาย เรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady รวมทั้งชีวิตและผลงานของ จอร์จ เอลเลียต และเจนรี เจมส์ โดยจะนำเสนอข้อมูลในแต่ละส่วนของเรื่องตามลำดับ

## ส่วนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับสตรี แนวคิดการเลือกคู่ครองและ ชีวิตการแต่งงาน

แพทย์หญิงสุวัฒนา เศษาคิวงศ์ ณ ออยุธยา (2528 : 12 - 14) กล่าวว่า ผู้หญิงที่มีร่างกายและจิตใจปกติ มีการพัฒนาของบุคลิกภาพดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดาและมีเอกลักษณ์ทางเพศปกติ ย่อมมีความปรารถนาที่จะมีผู้ชายมารักและแต่งงานด้วย แต่วัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดูจะมีอิทธิพลต่อผู้หญิงแต่ละคนแตกต่างกันไป ในวัฒนธรรมเกือบทุกแห่งในโลก ผู้หญิงจะถูกอบรมให้คิดถึงความต้องการทางเพศและการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศมากกว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ทั้งหญิงหรือชายต่างก็ต้องผ่านวัยวิกฤติต่าง ๆ และผ่านกระบวนการเจริญทางร่างกายและจิตใจด้วยกันทั้งสิ้น ทุกเพศต่างก็เคยพบปัญหาชีวิต แต่ผู้บรรลุวุฒิภาวะและปรับตัวได้ดีจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ เพราะความต้องการพื้นฐานที่สำคัญทางจิตใจ ซึ่งมนุษย์ทุกคนอยากได้รับตอบเหมือนกันทุกประการ คือ ต้องการความเข้าใจและเห็นใจ การยอมรับ การยกย่อง ความรัก และการให้อภัย

ฮอร์นีย์ (Horney. 1973 : 5 - 20) ซึ่งเป็นสตรีนักวิเคราะห์ ผู้ริเริ่มก่อตั้งและเป็นคณบดีคนแรกของสถาบันจิตวิเคราะห์แห่งสหรัฐอเมริกา และเป็นบรรณาธิการคนแรกของ American Journal of Psychoanalysis มีความเห็นว่า ผู้หญิงมีพัฒนาการโดยเฉพาะของตนเอง ผู้หญิงมิได้เป็นแต่เพียงด้านด้อยกว่าและด้านพร่องของผู้ชายอย่างเช่นที่ ฟรอยด์ (Freud) กล่าวไว้ในสมัยของเขา การเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของสตรี จึงอาจเกิดผลกระทบต่อกับหญิงและชายมากน้อย ในวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน เธอได้แสดงปัญหาในสตรีว่าแม้ในประเทศตะวันตก ผู้หญิงก็ถูกสอนมา แต่ด้วยเด็กให้ทำตัวแลดูน่ารัก สวยงาม ให้เอาใจใส่ผู้อื่น ไม่ทำตัวแข็งกร้าวและเก่งกล้า เพราะว่าพ่อแม่กลัวเธอจะไม่ได้แต่งงาน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดแบบถูกครอบงำว่าไม่นิ่งควรแสดงความสามารถเหนือผู้ชาย เพราะจะเป็นการข่มขู่ผู้ชายให้วิ่งหนีไปเสียหมด

บาร์ดวิก (Bardwick. 1971 : 538) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันแนะว่า ผู้หญิงเองควรเข้าใจรากฐานของแรงจูงใจ และสาเหตุของความวิตกกังวลของตนเอง กับทั้งค้นหาเหตุผลของความขัดแย้งทางใจเพื่อเลือกทางเดินชีวิตของตน ผู้หญิงบางคนในจิตสำนึก

เข้าใจว่า ตนต้องการความสำเร็จสูงส่ง แต่แท้จริงในส่วนลึก เธอปรารถนาความรักและความยกย่องจากผู้อื่นอันเป็นผลพลอยได้จากความสำเร็จมากกว่า กล่าวคือ ความสำเร็จมิได้เป็นเป้าหมายปฐมภูมิของเธอ ฉะนั้น ผู้หญิงที่ไม่เข้าใจตนเองหรือผู้หญิงที่มีคู่ซึ่งไม่เข้าใจเธอ อาจเกิดความวิตกกังวล หรือความเศร้าซึมเกิดอาการป่วยเรื้อรัง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาทางจิตวิทยาพบว่า เด็กหญิงไม่มีใครมีแรงจูงใจที่จะแสวงหาความสำเร็จมากเท่ากับเด็กชาย เพราะค่านิยมของสังคมและการอบรมเลี้ยงดูเด็กหญิงแตกต่างจากเด็กชาย เด็กหญิงจึงมักเอาความสำเร็จไปปนกับการได้รับความรักและการยอมรับ คำวิพากษ์วิจารณ์มักมีผลต่อจิตใจของเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย ดังนั้น เมื่อเติบโตขึ้น ผู้หญิงจึงห่วงต่อคำติชมมากกว่าผู้ชาย ความนับถือและภูมิใจในตนของผู้หญิงขึ้นอยู่กับความรู้สึกและท่าทีของผู้อื่นที่มีต่อเธอ ผู้หญิงบางคนกลัวความสำเร็จ เพราะความสำเร็จหมายถึง การแข่งขันชิงดีและความก้าวร้าว ซึ่งสังคมมักไม่ยอมรับว่าเป็นคุณสมบัติของผู้หญิง เพราะฉะนั้นจึงเกรงว่าถ้าเธอได้รับความสำเร็จสูงส่งสังคมจะไม่ยอมรับความเป็นหญิงของเธอ โดยเฉพาะสังคมของบุรุษเพศ อิทธิพลจากความกดดันทางสังคม สถานการณ์ทางวัฒนธรรมบีบบังคับให้ผู้หญิงยึดถือความรักเป็นค่านิยมแต่เพียงอย่างเดียวที่มีความสำคัญต่อชีวิต จึงเห็นได้ว่าผู้หญิงส่วนมากกลัวความแก่ ผู้หญิงขาดความมั่นคงทางใจในเรื่องทั่วไป และผู้หญิงประเมินค่าตนเองต่ำ (Janeway, 1975 : 2489)

ไซมอนส์ (Symonds, 1979 : 55) กล่าวว่า ความกังวลหรือความล้มเหลวของสตรีปรากฏมากขึ้น เมื่อเธอได้รับความบีบบังคับจากสังคม ซึ่งหล่อหลอมความคิดให้เข้าใจว่า ตนเองสามารถเป็นบุคคลสมบูรณ์แบบได้ทุกอย่างพร้อมในเวลาเดียวกัน คือ เป็นมารดา ภรรยา และนักวิชาชีพอย่างไม่มีข้อบกพร่อง แต่ความจริงหาได้เป็นบุคคลวิเศษเกินมนุษย์ไม่ หากแต่ผู้หญิงมีการตื่นอย่างลึกซึ้งภายใน และมีเอกลักษณ์ในความสามารถในการแยกตนเองออกเป็นสองส่วน (split in her identity) นั่นเอง

เจดิว บุนยงค์ (2526 : 162 - 170) ได้ศึกษาความเป็นไปในการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะชีวิตครอบครัวว่า คนเราย่อมมีบทบาทต่าง ๆ กันตามวัย ตามเพศ ตามหน้าที่ ตามกาลเทศะ ถ้าแต่ละคนได้แสดงบทบาทในหน้าที่ของตนได้เหมาะสมถูกต้องตาม

กาลเทศะแล้ว เขาย่อมได้รับความผาสุกและสำเร็จในชีวิต บทบาทที่สำคัญบทบาทหนึ่งคือ บทบาทของชีวิตแต่งงาน โดยเขาอ้างคำกล่าวว่าการประสบความสำเร็จในชีวิตแต่งงานย่อม ถือเป็นความสำเร็จในชีวิต ถึงแม้จะได้รับความสำเร็จจากกิจการอื่น ๆ มาแล้วก็ตาม ซึ่ง ฮูลเตอร์ (Hulter. 1974 : 31) ได้ให้ทัศนะในการตัดสินใจแต่งงานควรจะได้ คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน
2. ความมั่นคงในทางการเงิน
3. ความอดทนที่จะเผชิญต่อความยุ่งยากอันจะบังมีขึ้น
4. สถานที่อยู่หรือที่พัก
5. การแสดงความจริงใจต่อกัน
6. ความสมบูรณ์แห่งสุขภาพและการสนองความต้องการทางเพศ

นอกจากนั้น ฮูลเตอร์ ยังเน้นถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการเลือกคู่ครองอันได้แก่

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
2. อายุของคู่ครอง
3. การศึกษา
4. บุคลิกภาพ
5. วุฒิภาวะทางอารมณ์
6. ความสัมพันธ์ทางเพศ
7. กลุ่มเครือญาติ

อย่างไรก็ตาม การแต่งงานที่สมบูรณ์มิใช่จะให้ฝ่ายหญิงปรับปรุงตัวเองฝ่ายเดียว แต่เธอจะต้องหาคู่ครองที่สามารถเข้าใจและรับรู้กับการเปลี่ยนแปลงต้องมีการเสียสละ มีทั้ง การให้และการรับ การโอนอ่อนผ่อนตามบางครั้งบางคราว พอ ๆ กับความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วย ในขณะเดียวกัน หากเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นก็จะต้องมีการแก้ไขพยายามทำความเข้าใจกัน มีหลายคนเชื่อว่าความไม่สมหวังนั้นเป็นสิ่งที่ต้องขจัดให้หมดสิ้น แต่ความเชื่อนี้ไม่เป็นความจริง เพราะความเจริญก้าวหน้าจะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความไม่สมหวัง ความไม่สมหวังนั้น ประกอบด้วยสิ่งสองประการ คือ อุปสรรคประการหนึ่ง และปฏิกิริยาของแต่ละคนต่ออุปสรรค

นั้นอีกประการหนึ่ง เพราะฉะนั้นหากบุคคลใดเผชิญกับความไม่สมหวังและแก้ความไม่สมหวังนั้นได้สำเร็จเท่ากับได้สร้างความมั่นใจในตนเองให้เพิ่มมากขึ้น

ในหนังสือ "ครอบครัวสัมพันธ์" ของสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้ทำการวิจัยในเรื่องการเลือกคู่พบว่า มนุษย์เราจะเลือกแต่งงานกับคนที่มีคุณสมบัติที่จะสนองความต้องการจำเป็นของตนได้ โดยมีคุณสมบัติหรือความต้องการที่ตรงกันข้ามมากกว่าที่จะคล้ายคลึงกัน เช่น

ก. ผู้ที่มีอุปนิสัยชอบเอาชนะผู้อื่น มักจะต้องการและยอมแต่งงานกับผู้ที่ยอมคล้อยตามผู้อื่นและมีความอดทน

ข. ผู้ที่ต้องการให้ผู้อื่นยกย่องและยอมรับตน มักจะต้องการและยอมแต่งงานกับคนที่ชอบสรรเสริญผู้อื่น

ค. ผู้ที่ชอบเอาอกเอาใจและดูแลผู้อื่น มักจะยอมแต่งงานกับผู้ที่ต้องการให้ผู้อื่นเอาใจใส่ดูแลตน

คุณสมบัติการเลือกคู่ดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของ โรเบิร์ต เอฟ วินช์ (Robert F. Winch) กล่าวคือ แนวความคิดนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของบุคลิกภาพ เป็นการชดเชยส่วนที่ขาดไป นั่นคือ คู่สมรสแต่ละฝ่ายต่างก็ดึงดูดซึ่งกันและกัน ดึงดูดในสิ่งที่ตนขาดและอีกฝ่ายมีอยู่

นักปรัชญาหลายท่านได้ให้ภาพพจน์เกี่ยวกับชีวิตรัก การแต่งงาน สถาบันครอบครัวไว้แตกต่างกัน มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) มองชีวิตครอบครัวเป็นชีวิตที่หวานชื่นน่ารักและละเอียดอ่อนนุ่มนวล ในทางตรงข้าม โรเบิร์ต สตีเวนสัน (Robert Stevenson) กลับเห็นว่าชีวิตครอบครัวเปรียบเสมือนเวทีของการต่อสู้สำหรับชีวิตแต่งงาน โดยเกณฑ์เฉลี่ยความสุขและความทุกข์ของชีวิตครอบครัวเป็นเรื่องเกิดขึ้นตามปกติ อยู่ที่ความสามารถในการปรับปรุ้งตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ได้ทุกอย่าง ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตให้ได้รับความสำเร็จของมนุษย์

ฮอร์นีย์ เค (Horney, K.) เขียนหนังสือ Psychoanalysis and Women แสดงความคิดเห็นว่า หากพิจารณาโดยรวม ๆ แล้ว นวนิยายทั้งหลายจำลองมาจากชีวิตจริงทั้งสิ้น เป็นเรื่องราวที่เป็นการอธิบายช่วงพัฒนาการของมนุษย์ ตั้งแต่วัยเด็ก - หนุ่มสาว -

แต่งงาน - มีหลักฐานมั่นคง - สุดท้ายก็ตายจากไป ทุกช่วงของแต่ละวัยต่างมีแบบอย่างเฉพาะ ที่เป็นความขัดแย้งนานาประการ เหตุการณ์ชีวิตที่ต่อเนื่องเป็นลำดับเช่นนี้ ย่อมจูงใจผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวของตัวละครไปจนตลอด เพื่อรับรู้ชีวิตหลายชีวิตพยายามอย่างยิ่งที่จะไขว่คว้าหาความสุขให้ได้ แต่แล้วก็ต้องผิดหวังล้มเหลว ในการใช้ชีวิตให้มีคุณค่าย่อมต้องอาศัยการพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น ทำจิตใจให้สงบ พึ่งตัวเองได้ เข้ากับคนรอบข้างได้ สร้างนิสัยใหม่ให้เป็นผู้รู้จักรับแบบอย่างที่ดี และรู้จักมองเห็นโลกที่กว้างออกไป

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของ จอร์จ เอเลียต และ เฮนรี เจมส์ กับนวนิยายเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady

จอร์จ เอเลียต (1819 - 1880) และ Middlemarch (1872)

จอร์จ เอเลียต มีชื่อจริงว่า แมรี แอนน์ เอเวนส์ (Mary Anne Evans) เกิดปีเดียวกับเจ้าหญิงอเล็กซานเดรีย วิคตอเรีย (Alexandrina Victoria) ซึ่งเป็นพระราชธิดาของดยุก และดัชเชสแห่งเคนท์ (Duke and Duchess of Kent) ในปี ค.ศ. 1837 พระนางวิคตอเรียขึ้นเป็นพระราชินีอังกฤษ จนถึงปี ค.ศ. 1901 อันเป็นช่วงเวลายาวนานถึง 64 ปี ที่ประวัติศาสตร์อังกฤษ เรียกกันว่า ยุควิคตอเรีย ขณะเดียวกับที่ แมรี แอนน์ เอเวนส์ (Mary Anne Evans) เติบโต ก้าวหน้า มีผลงานหลากหลาย ในตอนต้นและตอนกลางของสมัยวิคตอเรียนนั่นเอง

แมรี แอนน์ เอเวนส์ เป็นผู้ศึกษาและเคร่งครัดในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ (Evangelical Christian) ซึ่งเชื่อถือในคัมภีร์ของพระเจ้า เธอศรัทธาคือคำสอนถึงกันแปลหนังสือคัมภีร์ Strauss's Leben Jesu เพื่อการศึกษาในโรงเรียนโดยไม่เปิดเผยนามในปี ค.ศ. 1845 ต่อมาในปี ค.ศ. 1854 ได้แปลหนังสือศาสนาเรื่อง Essence of Christianity นับเป็นจุดเริ่มต้นในวงการงานเขียน และเธอได้กลายมาเป็นนักเขียนนวนิยายเต็มตัวในปี ค.ศ. 1857 ในนามปากกาของ จอร์จ เอเลียต

จอร์จ เอลเลียต เป็นทั้งผู้รอบรู้และนักประพันธ์ เป็นที่รู้จักทั่วไปในนามแมรี แอนน์ และบางครั้งเธอมักจะลงนามว่า มาเรียน อีวส์ (Marian - Evans) เธอไม่ได้เข้าพิธีแต่งงานแม้ว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1854 เป็นต้นมา เธอได้อยู่ฉันท์สามีภรรยา กับ จอร์จ เฮนรี ลูวิส (George Henry Lewes) ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถหลายด้าน อาทิเช่น เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ Leader และฉบับอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลในยุคนั้น งานเขียนที่มีชื่อเสียงของเขาคือ Life of Goethe ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1855 นอกจากนี้เขายังให้คำแนะนำและเป็นผู้ช่วยคนสำคัญของ จอร์จ เอลเลียต ในระยะแรกเธอเป็นที่ครหาของชาววิกตอเรียที่อยู่กินกับลูวิส แต่ต่อมาก็เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะในช่วงเวลาของนวนิยายเรื่อง Middlemarch ผลงานของเธอเป็นที่กล่าวขวัญและยอมรับในสังคม แม้แต่พระราชธิดาของพระนางวิกตอเรียยังทรงโปรดปรานเป็นอย่างยิ่ง (Hornback. 1988 : 1 - 3)

เวอร์จิเนีย วูล์ฟ (Virginia Woolf) นักเขียนนักวิจารณ์ได้กล่าวชื่นชม Middlemarch ว่า เป็นหนึ่งในวรรณกรรมของอังกฤษที่สมควรได้รับการยกย่องตัดสินให้เป็นที่ยอมรับมากที่สุด ด้วยเป็นนวนิยายเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของบุคคลโดยแท้ นักวิจารณ์คนอื่น ๆ กล่าวไว้ใน The Saturday Review ว่า ไม่เคยมีนวนิยายเรื่องใดที่ให้ความชัดเจนของความปรารถนาอันแรงกล้าในด้านศีลธรรมของผู้เขียนที่แสดงออกต่อสังคม ได้ชัดเจนเท่ากับ Middlemarch (Hornback. 1988 : 8) ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ เจมส์ กล่าวคือ เขาเองยอมรับว่าได้พัฒนาในทัศนคติด้านคุณธรรมมาจากการมีทัศนคติที่ดีต่องานของเอลเลียต ซึ่งเขายกย่องว่าเธอเป็นนักเขียนนวนิยายแห่งปรัชญาชีวิต ที่ถ่ายทอดลักษณะภายในและภายนอกของตัวละครออกมาอย่างเด่นชัด ซึ่งเหมือนกับการกลั่นกรองมาจากสภาพแวดล้อมจริง ใกล้เคียง ลักษณะเช่นนี้เป็นที่ยอมรับกันในแวดวงวรรณกรรมของอเมริกันว่า เธอมีจุดหมายในงานเขียนเพื่อสังคมอย่างเด่นชัด แต่สิ่งหนึ่งที่เจมส์ พบในเรื่อง Middlemarch และ Daniel Deronda ก็คือ ตัวละครของเรื่องมาจากจินตนาการไม่ใช่จากการสังเกตผู้คนรอบข้างอย่างเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเจมส์ มีความคิดว่าเป็นเช่นนั้นเพราะเอลเลียตได้ตกเป็นเหยื่อของสังคมและมีความกดดันในช่วงเวลาที่เธอมีชีวิตอยู่ ดังนั้นเธอจึงแสดงทัศนะก้าวหน้าในทางออกที่ควรจะเป็นในงานเขียน ซึ่งเป็นสิ่งตรงใจให้เกิดความประทับใจที่เธอเป็นนักปรัชญาที่มีความคิดอ่านลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงแต่วิพากษ์วิจารณ์แต่เปลือกที่เห็น (McCarthy. 1958 : 41)

นับว่าเอลเลียต เป็นนักเขียนหญิงที่บุกเบิกการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิง เพราะในศตวรรษที่ผ่านมาหน้าหน้าหัวข้อที่กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพทางเพศหรือเรื่องราวที่แสดงความปรารถนาของผู้หญิงเหมือนเป็นของต้องห้าม นักเขียนหญิงที่มีความคิดสร้างสรรค์และฉีกแนวเรื่องดังกล่าว นอกจากเอลเลียต ได้แก่ อลิซาเบธ แกสเกลล์ (Elizabeth Gaskell) ผู้ซึ่งเอลเลียตนิยมยกย่องและยึดถือเป็นแบบอย่างในงานเขียน (Sherry. 1988 : 51) นอกจากนี้ยังมี เอมีลี บร็องเต (Emily Bronte), เอมีลี ดิคกินสัน (Emily Dickinson), เจน ออสติน (Jane Austen) ซึ่งมักจะมีแนวเรื่องเดียวกันคือให้ตัวละครเอกหญิงเข้าสู่ชีวิตแต่งงานตั้งแต่เป็นสาวรุ่น เป็นผู้หญิงชั้นกลางและประสบปัญหาในชีวิตแต่งงาน ซึ่งเรื่องของเจน ออสติน มักจะจบลงด้วยความสุขสมหวังเสมอ ในขณะที่เรื่องของคนอื่น ๆ จะแสดงถึงความล้มเหลวของชีวิตคู่ หรือไม่ได้ลงเอยด้วยการแต่งงานในลักษณะต่าง ๆ กัน

ลอร์เลนซ์ เลินเนอร์ (Lerner. 1979 : 29) กล่าวว่า ไม่มีนวนิยายอังกฤษเรื่องใดที่ให้ออกคิดชีวิตการแต่งงานที่ลึกซึ้งเกินไปกว่าคู่ของ คาซาบอนส์ และไลดเกทส์ (The Casaubons and the Lydgates) ใน Middlemarch เอลเลียต (George Eliot) ได้ใช้ถ้อยคำกระฉ่างชัดและกินใจ การบรรยายเหตุการณ์ที่ให้อารมณ์ความรู้สึกกดดัน ชัดแย้งของตัวละคร โดยใช้สภาพดินฟ้าอากาศเข้ามาเป็นสัญลักษณ์แทนที่จะใช้บทสนทนาตามปกติ

"...while he was speaking there came a vivid flash of lightning which lit each of them up for the other and the light seemed to be the terror of a hopeless love. Dorothea darted instantaneously from the window : Will followed her, seizing her hand in a spasmodic movement : and so they stood, with their hands clasped, like two children, looking out on the storm, while the thunder gave a tremendous crack and roll above them, and the rain began to pour down."

(Eliot. 1977 : 785)

ทำให้ผู้อ่านทราบว่า เหตุการณ์เป็นเช่นไรและตัวละครกำลังอยู่ในภาวะใด โดยเฉพาะจากที่ โดโรซี และวิลล์ กำลังมีปัญหาในความรัก โดยที่เอเลียตไม่ขมวดปม ปัญหาเพื่อให้ได้ข้อยุติ ถือเป็นลักษณะเด่นที่ตรึงใจผู้อ่าน เพื่อการนำไปสู่การคิดทบทวนด้วยตนเอง

แอลเลน (Allen. 1954 : 269 - 273) กล่าวว่า

เมื่อเกิดนวนิยายเรื่อง Middlemarch ทำให้ย้อนคิดถึงดอลสตอย (Tolstoi) ที่เขียนเรื่อง War and Peace มิใช่จะเปรียบเทียบสติปัญญาและภูมิรู้ของนักเขียนทั้งสอง แต่กล่าวในแง่ของมาตรฐานความกว้าง ความลึกซึ้ง ความยิ่งใหญ่ของหนังสือที่เสนอเรื่องราวหลากหลายในสังคมที่ต่างจากเรื่องก่อน ๆ ที่เคยมีมาของเอเลียต Middlemarch จัดเป็นนวนิยายที่สะท้อนคุณค่าในความเป็น เอเลียต ทำให้เธอประสบความสำเร็จอย่างงดงามในการรวบรวมชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง เรื่องราวของคนสี่กลุ่ม ได้แก่ โดโรซี บรูค ชีวิตการแต่งงานของลิดเกท ชีวิตของแมริการ์ธ (Mary Garth) และความตกต่ำของนายธนาคาร บูลส์โทรค (The Banker Bulstrode) ได้ปะติดปะต่อเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างน่าติดตาม ในแง่นวนิยายเพื่อการสร้างสรรค์ Middlemarch ทำให้ผู้อ่านเกิดแรงบันดาลใจในการทำความคิด แม้จะเป็นผู้ที่ผิดหวังมาแล้ว เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยสังคมมักไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเสมอไป ด้วยคุณสมบัติแห่งความเป็นคนช่างคิดช่างฝันและเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ทำให้โดโรซีคาดหวังว่า คาซาบอน จะให้ในสิ่งที่เธอปรารถนา ในขณะที่คาซาบอน นักวิชาการอาวุโส ต้องการเพียงภรรยาผู้คอยยกย่องในความคิดและความสามารถของสามีอย่างไม่มีเงื่อนไขเท่านั้น การแต่งงานของโดโรซี จึงล้มเหลวเมื่อเธอพบว่าสิ่งที่เธอเลือกไม่ได้เป็นไปในเกณฑ์ที่เธอปรารถนา แต่นั่นไม่ใช่สิ่งสำคัญ แอลเลน เน้นว่าสิ่งที่เอเลียต ต้องการบอกกับผู้อ่านก็คือ ขั้นตอนของการฝ่าฟันอุปสรรคทั้งต่อปฏิกิริยาของผู้คนภายนอกและภายในจิตใจของผู้ประสบความสำเร็จล้มเหลวนั้นเอง

จากการศึกษาเรื่อง Middlemarch ลอง (Long. 1984 : 430 - 435) พบว่า ชีวิตการแต่งงานมีพื้นฐานและมีความสัมพันธ์กับเรื่องการทำงาน - การทำงานในลักษณะต่าง ๆ กัน กล่าวคือ คู่ครองของ แมรี และเฟรด (Mary and Fred) ประสบความสำเร็จและความพร้อม เพราะมีพื้นฐานการทำงานที่มั่นคง แต่คู่ของโรสมอนด์ (Rosamond) กับ ลิดเกท (Lydgate) นั้น ไม่เห็นคุณค่าในการสร้างฐานะให้เป็นปึกแผ่นด้วยการทำงาน

อันนำมาซึ่งปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตคู่ ส่วนโดโรธนั้น คิดว่าจะได้ทำในสิ่งที่ไฝฝืนด้วยการแต่งงานกับ คาซาบอน แต่แล้วก็ถูกขัดขวางไม่เป็นไปตามที่ต้องการ จนกระทั่งเธอแสวงหาอิสรภาพที่จะได้แต่งงานกับวิลล์ เพื่อให้ได้ทำในสิ่งที่ตั้งใจ นวนิยายของเธอเลียดยืนยันทันถึงความสำเร็จในการผสมผสานกันระหว่างหน้าที่การงานกับชีวิตคู่ เพื่อชีวิตที่มั่นคงสมบูรณ์ จะเห็นว่าผู้หญิงในนวนิยายของเธอมักจะเป็นผู้ไม่มีอาชีพ มีชีวิตอย่างเลื่อนลอยไม่มีคุณค่าอันเป็นภาพของผู้หญิงในศตวรรษที่ 19 โดยทั่วไป ยกเว้นแต่เมื่อเข้าสู่ชีวิตสมรส ซึ่งจะทำให้มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตและทำในสิ่งที่พอใจบ้าง

สจวต (Stewart. 1987 : 1198 - A) ได้เปรียบเทียบปัญหาของผู้หญิงในนวนิยายอังกฤษกับนวนิยายจีน เรื่อง The Mill on the Floss , Middlemarch ของ จอร์จ เอเลียต และเรื่อง Eighteen Springs , The Rouge ของ เอิลิน ชาง (Eileen Chang) พบว่า เรื่องดังกล่าวพยายามสร้างให้ผู้หญิงมีความยกย่องนับถือในความเป็นเพศหญิงของตนเอง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของสังคมและความปรารถนาส่วนตัว เธอกล่าวว่า สังคมผู้หญิงของทั้งสองชาติถูกจำกัดขอบเขตและกำหนดให้หันมาด้วยการแต่งงาน และมักจะมีชีวิตแต่งงานด้วยความทุกข์ทรมานใจ วิถีทางในการแก้ปัญหาชีวิตของตัวละครเอกหญิงของทั้ง 4 เรื่อง คือ โดโรธี แมกกี (Maggie) , แมนเชิน (Manchen) , และ ยินดี (Yindi) แม้จะแตกต่างกันด้วยภูมิหลังทางวัฒนธรรม แต่ก็สอดคล้องกันด้วยมุมมองและอุดมการณ์ของชีวิต กล่าวคือการชี้ให้เห็นถึงการมีจิตใจที่เข้มแข็ง การรู้จักประนีประนอมเมื่อพบกับความล้มเหลวและการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้เห็นศักยภาพของความเป็นลูกผู้หญิง

เฮนรี เจมส์ (1843 - 1915) และ The Portrait of a Lady. (1881)

เฮนรี เจมส์ เป็นนักลัทธินิยม (Realist) ไม่ใช่สำนักธรรมชาตินิยม (Naturalist) ต่างจากเฮาเวลล์ (William Dean Howells) และนักธรรมชาตินิยมคนอื่น ๆ เจมส์ไม่สนใจธุรกิจ การเมืองหรือระบบสังคม เขาเป็นนักลัทธินิยมมากกว่าธรรมชาตินิยม ไม่สนใจธุรกิจ น้อยนักที่นวนิยายหรือเรื่องที่เขาเขียนจะบรรยายถึงเหตุการณ์ใหญ่ ๆ หรือการกระทำ

ที่น่าตื่นเต้น โดยทั่วไปแล้วตัวละครในนวนิยายของเขาแทบจะไม่ได้ทำอะไรเลย เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มีผลมากระทบกับตัวละครเหล่านั้น เจมส์ จะสนใจและพิถีพิถัน ในการถ่ายทอดความนึกคิดที่ตัวละครสนองตอบต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ว่า มีความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับมันอย่างไร พี่ชายของเจมส์ คือ นักปรัชญา "วิลเลียม เจมส์" (William James) ได้ตั้งชื่อทฤษฎีดังกล่าวว่า กระแสสำนึก (Stream of Consciousness) เพื่อแสดงลักษณะความคิดและความรู้สึกของตัวละครที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นซึ่งได้มีอิทธิพลสำคัญต่อนักเขียน ในสมัยต่อมา

ชีวิตนักเขียนของเจมส์ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกและช่วงหลังเป็นช่วงที่พัฒนาการถึงขั้นสูงสุด ซึ่งแต่ละช่วงนั้นได้พัฒนาไปอย่างช้า ๆ นวนิยายในช่วงแรก มักเป็นความคิด ความรู้สึกของชาวอเมริกันที่ไปอาศัยอยู่ใน ยุโรป เจมส์ใช้เวลาส่วนใหญ่ในประเทศอังกฤษ และในที่สุดกลายเป็นพลเมืองอังกฤษเมื่ออายุ 72 (ค.ศ. 1915) ก่อนถึงแก่กรรม 1 ปี นวนิยายในช่วงแรกนี้ได้แก่เรื่อง Roderick Hudson (1875) , The American (1877) Daisy Miller (1879) ตัวละครเหล่านี้ต้องเผชิญปัญหาการปรับตัวชีวิตต่างแดน และปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ ซึ่งหนักเกินกว่าที่จะสามารถแก้ไขได้ ในงานเขียนช่วงต่อมา เจมส์ได้วางแนวเรื่องใหม่โดยให้ตัวละครเผชิญปัญหาสำคัญเพียงเรื่องเดียว

The Portrait of a Lady (1881) เป็นนวนิยายที่ดีที่สุดเล่มหนึ่งในช่วงหลังของเจมส์ (Henry James) เป็นเรื่องราวชีวิตของ อีซาเบล อาร์เชอร์ หญิงสาวชาวอเมริกันที่พี่ชายมาขอแต่งงานด้วยหลายคน แต่ก็ตัดสินใจผิด เลือกหนุ่มใหญ่ผู้เชี่ยวชาญโลกอย่างกิลเบิร์ต ออสมอนด์ (Gilbert Osmond) นับเป็นเรื่องเด่นในแนวเขียนที่ประกอบด้วยเนื้อหาและการวิเคราะห์ที่เข้มข้น หลังจากนี้อีก 20 ปี เขาได้เขียนตามแนวชีวิตของอีซาเบล อาร์เชอร์ คือ The Wings of the Dove (1902) . The Ambassadors (1903) และ The Golden Bowl (1904) นอกจากยังมีนวนิยายขนาดสั้นตีพิมพ์อีกหลายเรื่อง ตามแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในเรื่องสัมพันธภาพของมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าแต่ละเรื่องนั้นเจมส์ ได้ใช้ความคิดและการวิเคราะห์ลึกลงไปในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลแต่ละคน เผยให้เห็นความจริงแท้ของประสบการณ์ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (High. 1986 : 91 - 95)

ด้วยเหตุที่เจมส์ เป็นทั้งศิลปินและนักเขียนผู้บุกเบิก และสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ โดยอาศัยกลไกอิสระผสมการหยิบยืม รวมทั้งการตัดแปลงแต่งเติมผสมการตัดทิ้งเพื่อให้ผลงาน ประสานกลมกลืนกับศิลปะแบบเดิมของผู้นำร่องก่อน ตั้งแต่ยุค Renaissance, Augusten, Romantic และ Victoria ทำให้งานของเขามีคุณค่าและน่าติดตาม เจมส์ กล่าวไว้ในความเรียงเรื่อง The Art of Fiction ว่าเขาเห็นองค์ประกอบของนวนิยายเป็น เหมือนกับตัวบทเรื่องราวของชีวิต และประวัติศาสตร์ไม่ว่าผู้อ่านหรือนักวิจารณ์จะเห็นด้วย หรือคัดค้านกับนักเขียน เราก็คงต้องรับฟัง แต่นักเขียนควรมีความเป็นตัวของตัวเอง มีจุดยืนในแนวการเขียนที่ต้องการจะสื่ออย่างชัดเจน เขาย้ำว่า คุณภาพที่สำคัญที่สุดของงาน ก็คือคุณภาพของจิตใจของนักเขียน ซึ่งเกิดจากพื้นฐานความมีคุณธรรมในจิตใจนั่นเอง ซึ่งการเขียนนวนิยายเป็นการรวบรวมความคิดความรู้สึกอันยิ่งใหญ่เหมือนกับการสานใยของแมงมุม ที่ถักทอขึ้นด้วยความตั้งใจ ความมีสติสัมปชัญญะของเนื้อเยื่อทุกส่วน (Millet. 1951 : Introduction)

ฟอล์ค (Falk. 1965 : 142 - 143) กล่าวไว้ใน The Victorian Mode in American Fiction ว่า The Portrait of a Lady เป็นนวนิยายเรื่องยาว ที่ดีที่สุดที่ให้แนวคิดทางจิตวิทยาที่สมจริง อีซาเบล อาร์เชอร์ เปรียบเสมือนภาพวาดที่จุดศูนย์กลางของผืนผ้าที่ล้อมไปด้วยส่วนประกอบอื่น ๆ ที่มีทัศนคติต่อเธอต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นความรัก ความชื่นชมบูชา เพื่อนผู้คอยช่วยเหลือหรือศัตรูผู้อาฆาตมาดร้าย ความคิดนี้ได้รับอิทธิพลจาก อีวาน เตร์เจเนฟ (Evan Turgenev) นักเขียนนวนิยายและนักเขียนบทละครชาวรัสเซีย เช่นเดียวกับแนวเขียนของ จอร์จ เอเลียด ซึ่งเป็นแนวเด่นในศตวรรษที่ 19 นั่นคือการที่ตัวละครเอกหญิงมีเส้นทางชีวิตเหมือนถูกหลอกลวงเพื่อเข้าสู่การแต่งงานที่ล้มเหลว ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง Wuthering Heights ของ เอมิลี บร็องเต (Emily Bronte) หรือ Middlemarch ของเอเลียด ซึ่งเป็นแนวให้เจมส์ สร้างหญิงสาวอเมริกัน อย่างอีซาเบลขึ้นมา สาเหตุหนึ่งที่เจมส์ หุ้มเหชีวิตจิตใจให้กับนวนิยายในแนวนี้ก็เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ญาติสนิทของเขาชื่อ มินนี่ เทมเพิล (Minnie Temple) ซึ่งถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1871 ฟอล์ค (Falk) ยกคำกล่าวของเจมส์ ที่ว่าเขาดังใจที่จะให้ อีซาเบล อาร์เชอร์ เป็นหญิงสาวที่เป็นตัวแทนของจิตอันงดงามทั้งหมด เหมือนวีรสตรีของเอเลียด หรือเช็คสเปียร์

(Shakespeare) เป็นหญิงในอุดมคติแบบคลีโอพัตรา (Cleopatra) หรือจูเลียต (Juliet) โดยเขาให้มโนทัศน์ความเป็นเอริชาเบลว่า เธออ่อนไหวรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้นโดยการตัดสินใจของตนเอง มีจินตนาการอันสูงส่งต่อความรักและการแต่งงาน แม้เมื่อเธอพลาดจากการเลือกออสมอนต์ ถึงขั้นแตกหักกับมาตาม เมิร์ล (Madame Merle) และปฏิเสธความต้องการของออสมอนต์ โดยจะอยู่ในกรุงโรมแทนที่จะกลับไปลอนดอน จุดนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงสภาพจิตใจที่ถูกคุกคามด้วยความชั่วร้ายและความผกผันของชีวิต เธอก็อดทน และยืนหยัดอยู่บนหลักการและความถูกต้องอย่างเข้มแข็ง จากต้นเรื่องจนถึงฉากสุดท้าย ผู้อ่านจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของเอริชาเบล จากผู้ที่มีอุดมการณ์อันบริสุทธิ์ มาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางโลกและรู้เท่าทันชีวิตและสังคม เธออาจจะล้มเหลวในชีวิตแต่งงาน แต่ประสบชัยชนะ ในการเผชิญปัญหาชีวิตอย่างเด็ดเดี่ยวและกล้าหาญ

แทมकिन (Tamkin. 1984 : 2536 - A) ได้ศึกษาตัวละครเอกหญิงของ จอร์จ เอเลียต, เฮนรี เจมส์, อี.เอ็ม. ฟอรัสเตอร์ (E.M. Forster) และ ดี.เอส. ลอว์เรนซ์ (D.H. Lawrence) พบว่า แนวเรื่องของนักเขียนเหล่านี้จะ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกหญิง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นแนวมาตรฐาน ของการเดินเรื่องเลยทีเดียว นักเขียนจะเปรียบเทียบให้ชีวิตของตัวละครเอกหญิงเหล่านี้เหมือน การเดินทาง เป็นการเดินทางที่ท้าทาย เสี่ยงด้วยชีวิตและจิตใจเพื่อแสวงหาความเป็น เอกภาพของตนเอง ลักษณะตัวละครเอกหญิงของนักเขียนทั้ง 4 ดังกล่าว มีความคล้ายคลึง กันแม้จะมีระยะห่างจากปลายศตวรรษหนึ่งถึงอีกปลายศตวรรษหนึ่งก็ตาม ลักษณะร่วมที่ชัดเจน คือ ความรู้สึกนึกคิด การศึกษา อาชีพ ถิ่นกำเนิด แทมकिन กล่าวว่า เป็นที่น่าสนใจก็คือ นักเขียนมักจะ ใช้ประเทศอิตาลีเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมที่ตัวละครเอกหญิง ใฝ่ฝันและ เดินทาง ไปแต่กลับได้รับความทุกข์ทรมานจากปัญหาทางานาประการ เรียนรู้การแก้ไขโดยใช้ศักยภาพ ที่ตนมีอยู่แม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย ทำให้เกิดความคิด ความรับผิดชอบ การค้นพบ การวางแผนล่วงหน้า ในนวนิยายบางเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงปฏิกิริยาที่ตัวละครเอกหญิงมีต่อ งานศิลปะหรือสถาปัตยกรรม ต่อภูมิประเทศ และต่อชาวอิตาเลียน ทำให้เธอมีความก้าวหน้า ทางความคิดและมีความสามารถในการปรับตัวเอาชนะอุปสรรคทั้งหมดได้

## บทที่ 2 ภูมิหลัง

### ลักษณะและสภาพภาพของผู้หญิงสมัยวิคตอเรีย

คำว่า สภาพภาพ

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง (2516 : 1) ให้ความหมายว่า หมายถึง สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวมและมักจะมีคามหมายเป็นการเปรียบเทียบความสูงต่ำในสังคม

สุนัตรา สุภาพ (2528 : 26) กล่าวว่า สภาพภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวมสภาพภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สภาพภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

สรุปได้ว่า สภาพภาพ คือ สิ่งที่บุคคลถูกกำหนดขึ้นทางสังคมเพื่อบอกหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติ

สมัยวิคตอเรีย เรียกชื่อตามพระนามองค์ประมุขของอังกฤษที่ปกครองประเทศเป็นเวลายาวนาน (1837 - 1902) เป็นสมัยที่ชนชั้นกลางแสดงฐานะและบทบาทผู้นำในสังคมอังกฤษอย่างชัดเจนทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม แนวทางการประพฤติตนที่ชนชั้นนี้ต้องการให้สังคมถือเป็นแบบอย่าง รวมเรียกว่าค่านิยมแบบวิคตอเรีย ยุคนี้เป็นยุคที่อังกฤษมีอิทธิพลไปทั่วมุมโลกและอำนาจของอังกฤษเป็นที่ยำเกรงกันทั่วทุกประเทศ (House. 1976 : 85)

นอกจากนี้ ค่านิยมแบบวิคตอเรีย ยังมีผลต่อวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น โดยเฉพาะลักษณะนวนิยายอเมริกันในศตวรรษที่ 19 นักเขียนอเมริกันในตอนต้นศตวรรษได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมอังกฤษในการเขียน เพื่อสะท้อนสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ด้วยเหตุที่ทั้งสองประเทศมีมรดกทางภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน (Kaul. 1963 : 47)

สตรีในสังคมอังกฤษและอเมริกันระหว่าง ค.ศ. 1780 - 1920 คือผู้ที่อยู่กับบ้าน เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการยกย่องจากสังคม เพราะมีหน้าที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตร และมีหน้าที่เสมือนเป็นผู้ทักเตือน เป็นทั้งผู้ไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และไม่มีสิทธิ์ออกคะแนนเสียงเลือกตั้งต้นศตวรรษที่ 19 หนังสือสมบัติผู้ดีซึ่งเขียนโดยทั้งบุรุษและสตรีต่างวางกฎยำเเฉพาะความประพฤติที่เหมาะสมของกุลสตรีชั้นกลาง คุณสมบัติของสตรี ได้แก่ ความเสียงงามเจียมตน การเก็บความรู้สึกไม่แสดงออก มีความบริสุทธิ์ มีความอ่อนน้อมง่ายและความภักดี ความเป็นมารดาที่ปฏิบัติอย่างมีความรู้และซื่อตรง ถือว่าเป็นสุดยอดของชีวิตสตรี (Ryan. 1979 : 85 - 90)

เนื่องจาก Middlemarch และ The Portrait of a Lady เป็นนวนิยายที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่ 19 มีลักษณะร่วมของตัวละครเอกหญิงสมัยวิคตอเรีย การศึกษาลักษณะและสภาพภาพของผู้หญิงในยุคนี้ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงเด่นชัดในความนึกคิดและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากผู้หญิงอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน

ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาลักษณะและสภาพภาพของผู้หญิงสมัยวิคตอเรียในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะและสภาพภาพในครอบครัว
2. ลักษณะและสภาพภาพในการประกอบอาชีพ
3. ลักษณะและสภาพภาพในสังคม

#### 1. ลักษณะและสภาพภาพในครอบครัว

ครอบครัวในสมัยวิคตอเรีย โดยทั่วไปแล้วถือเป็นหน่วยสังคมที่เคร่งครัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัวซึ่งลูกและภรรยาจะต้องเชื่อฟัง การตัดสินใจต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัว ภรรยาและบุตรไม่มีปากเสียง การมีบ้านหรือที่ดินเป็นสิ่งบอกชั้นของคนในสมัยนั้นได้ ผู้ดูแลความเป็นไปในบ้านคือ ภรรยา ซึ่งเป็นเพียงหน้าที่ในนามก็ว่าได้ เพราะชนชั้นกลางมักจะหาคนให้มาช่วยงานบ้าน การที่จะเป็นหญิง "ผู้ดี" นั้นไม่ใช่ผู้หญิงทำงาน แต่เป็นผู้หญิงที่มีบริวารให้คอยเรียกใช้ บ้านของชนชั้นกลางส่วนใหญ่จะมีหญิงรับใช้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ร่ำรวยมาก ๆ ก็จะมีคนช่วยดูแลบ้านนาประเภท ตั้งแต่แม่บ้าน แม่ครัว หญิงรับใช้ทั่วไป พยาบาล แม่มอม เป็นต้น

ผู้ชายสมัยนั้นพยายามสร้างภาพว่า ภรรยาเปรียบประดุจเทพธิดาที่เป็นแสงเทียนส่องสว่างประจำบ้าน เป็นตัวแทนของความบริสุทธิ์ ความเรียบร้อย ความสูงส่งน่าบูชา ห่างไกลจากความสกปรกชั่วร้ายในโลกทั้งปวง แม้ความรักใคร่ระหว่างสามีภรรยาก็เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ไม่มุ่งความรู้ลึกทางเพศซึ่งถือว่าสกปรกมาเจือปน การอยู่ร่วมกันเป็นไปเพื่อการมีบุตรสืบตระกูลต่อไปเท่านั้น สตรีส่วนใหญ่ก็ยอมรับฐานะและสภาพที่ผู้ชายกำหนดให้เป็นอย่างดี เห็นว่าตน คือ ผู้ปกป้องรักษามาตรฐานศีลธรรมอันสูงส่ง เป็นแหล่งที่พึ่งที่จะทำให้ผู้ชายคลายความกังวลใจจากการต่อสู้ทางธุรกิจ แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับบทบาทว่าเป็นผู้อ่อนแอ สมควรได้รับการปกป้อง ทนุถนอม (House. 1976 : 349 - 350)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงสมัยวิคตอเรีย ยอมรับบทบาทที่ผู้ชายหรือสังคมเป็นผู้กำหนดก็คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้หญิงสมัยนั้น ที่ไม่เน้นการเล่าเรียนวิชาแขนงต่าง ๆ เพราะเห็นว่าเป็นการที่หนักเกินไปสำหรับสมองอันบอบบาง และวิชาการต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องของผู้ชาย (Provinces of masculine knowledge) จุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิตของผู้หญิงคือ การแต่งงาน ด้วยเหตุนี้ ถ้าทำตัวให้พร้อมจนถูกเลือกเป็นเจ้าสาว ก็เท่ากับสอบผ่าน เพราะฉะนั้นผู้หญิงสมัยวิคตอเรียจะได้รับการสอนวิธีเข้าสังคม วิธีสร้างบทสนทนาที่ไม่เคร่งเครียดกับชายหนุ่ม การสร้างความบันเทิงในรูปแบบเต้นรำ ร้องเพลง เล่นดนตรี ตีดีเปียนโน รู้จักมารยาทในการเข้าสังคม การแต่งตัวให้สวยงาม รู้จักการวางตัวแบบสุภาพสตรี ละเว้นการเดินอย่างรีบเร่งหรือออกกำลังกายใด ๆ จะเห็นได้จาก Elizabeth Bennett ถูกค่อนข้างอคติในนวนิยายเรื่อง Pride and Prejudice เมื่อผู้คนทราบว่า เธอเดินไปบนทางขรุขระถึง 3 ไมล์ จนถูกเท้าเปื้อนเปรอะ เพราะนั้นไม่ใช่ลักษณะที่น่าชมเชยของสุภาพสตรี ลักษณะที่ผู้ชายคาดหวังจากผู้หญิง คือ ลักษณะแบบ Rosamond ใน Middlemarch

"She is sweet to look at as a half-opened blush-rose, adored with accomplishments for the refined amusement of man. She is always the combination of correct sentiments, music dancing, drawing, elegant note-writing and perfect blond loveliness." (Eliot. 1977 : 181)

เด็กผู้หญิง ไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีการศึกษาสูงจนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 19 เพราะค่านิยมของสังคมมองว่า ผู้หญิงมีบทบาทในฐานะที่พึ่งทางใจให้ผู้ชาย เมื่อผู้หญิงแต่งงานไปแล้ว ทั้งชีวิตและทรัพย์สินทุกอย่างก็เป็นของสามีไปโดยปริยาย เพราะฉะนั้นชีวิตของผู้หญิงที่ดำเนินไปวัน ๆ ก็เพื่อเป็นองค์ประกอบในชีวิตของผู้ชายเท่านั้น แม้จะเกิดปัญหาหรือความลำบากใจภายหลัง การหย่าร้างก็เกิดขึ้นน้อยมาก และเป็นเรื่องไม่ได้ทำสำเร็จง่าย ๆ ผู้หญิงที่มีความคิดอิสระแบบฟลอเรนซ์ ในติงเกล หรือพี่น้องตระกูลบริงเตไม่ใช้ลักษณะทั่วไปของสาวสมัยวิคตอเรีย ภาพสะท้อนจากงานเขียนของ เจน ออสติน คือ ภาพที่สตรีส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอ่านโคลงกลอน เย็บปักถักร้อย เขียนจดหมาย ชุบชิมนินทา รอเวลาการมาเยือนของชายหนุ่มที่คุ้นเคยกันน้อยคือ การออกไปเยี่ยมคนยากจน มารยาทต่าง ๆ และการแต่งกายเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ผู้คนในสมัยวิคตอเรียพยายามอย่างที่สุดที่จะทำตัวให้มีเกียรติและน่านิยมนับถือ และหลีกเลี่ยงเรื่องที่จะนำไปสู่การนิทนาบว่าร้ายโดยเด็ดขาด ผู้หญิงสาวยังต้องเคร่งครัดและอยู่ในกฎเกณฑ์อันเข้มงวดต่าง ๆ หลากอย่าง มารยาทและการปฏิบัติตนดังกล่าวมานั้นเป็นความนิยมของชนชั้นกลาง โดยทั่วไปแล้วหญิงทั่วไปพากันเลียนแบบในสิ่งที่เธอคิดว่า เป็นมารยาทที่ชั้นชั้นสูงประพฤติปฏิบัติกัน ซึ่งความคิดเช่นนี้แผ่กระจายไปยังชนชั้นต่ำในสังคมด้วย ซึ่งจะได้รับความสำเร็จแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสำคัญ (Unstead. 1967 : 70)

## 2. ลักษณะและสถานภาพในการประกอบอาชีพ

เด็กผู้หญิง ในสังคมชั้นสูงของสมัยวิคตอเรียจะถูกส่งไปเรียนหนังสือในโรงเรียนประจำ หรือพ่อแม่จ้างครูมาสอนที่บ้าน การศึกษาเล่าเรียนนั้นมิใช่เพื่อการออกไปประกอบอาชีพ แต่เพื่อความโก้เก๋และเป็นเพียงเครื่องชกแจงให้ผู้ชายสนใจ เช่น ดนตรี วาดเขียน ภาษาฝรั่งเศส งานเย็บปักถักร้อย ผู้หญิงในสังคมชั้นสูงไม่ต้องคำนึงถึงการทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น ร่ำรวยเนื่องจากได้รับมรดกจากบรรพบุรุษ

สำหรับผู้หญิงชนชั้นสามัญมีความแตกต่างจากชนชั้นสูงมาก กล่าวคือ การศึกษาเล่าเรียนของเด็กหญิงถูกจำกัดอยู่ใน โรงเรียนวัดในท้องถิ่น ค่าเล่าเรียนฟรี ต่อจากนั้นก็ต้องออกหางานทำ งานที่ทำกันแพร่หลาย คือ งานรับใช้ในบ้านเรือน ได้แก่ สาวใช้ของบรรดา

สภาพสตรี สาวใช้ในบ้านและตามรมตีสถาน คนครัวและลูกมือ คนเลี้ยงเด็กและแม่แกม  
คนซักผ้า เป็นต้น แต่ถ้าเธอหางานตามบ้านทำไม่ได้ เธออาจจะได้งานในโรงงานอุตสาหกรรม  
งานในเหมืองถ่านหิน งานบริการในบาร์หรือคนงานในโรงนา โดยได้รับค่าจ้างถูกมาก

ธอมัส ฮูด (Thomas Hood) ได้เขียนบทกวี "Song of the Shirt" ตีพิมพ์  
ในหนังสือ Punch เมื่อปี ค.ศ. 1843 เตือนให้ระลึกถึงภาพที่ตกต่ำของผู้หญิงสมัยวิกตอเรีย  
ในโรงงานเย็บผ้าว่า

"With fingers weary and worn  
With eyelids heavy and red  
A woman sat in unwomanly rags,  
Plying her needle and thread -  
Stitch - Stitch - Stitch !  
In poverty, hunger and dirt,  
And still with a voice of dolorous pitch  
She sang the Song of the Shirt.  
(Walker. 1981 : 193)

หากผู้หญิงสามัญต้องการยกระดับฐานะสังคมของเธอ อาจทำได้โดยการแต่งงานกับ  
ผู้ชายชั้นสูงกว่า หรือมิฉะนั้นก็เป็นครูสอนหนังสือ หากมีสติปัญญาพอ และมีเงินเสียค่าเล่าเรียน  
ซึ่งอาจจะเริ่มต้นจากโรงเรียนวัด ค่าเทอมถูกแล้วออกไปเป็นครู เมื่อมีประสบการณ์การสอน  
มาแล้ว 3 ปี เธอก็จะมีคุณสมบัติที่จะเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครู และจะได้ประกาศนียบัตร  
เป็นครูมีวุฒิ โดยวิธีนี้จะเป็นการเลื่อนฐานะให้ดีขึ้นกว่าเดิมและเป็นวิธีหนึ่งที่จะยกระดับสังคม  
ของตนเองให้สูงขึ้น ผู้หญิงเหล่านี้จะมีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความ  
สามารถเป็นที่ยอมรับในสังคม

### 3. ลักษณะและสถานภาพในสังคม

ผู้หญิงสมัยวิกตอเรีย ไม่มีอิสระเสรีที่จะทำอะไรตามใจได้ พวกเขาต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของสังคม เป็นสมบัติของพ่อเมื่อเป็นโสด และเป็นของสามีเมื่อแต่งงานไป หลังการแต่งงานแล้วสมบัติต่าง ๆ ที่มีก่อนหน้านั้นก็ต้องตกเป็นของสามีด้วย ตลอดสมัยวิกตอเรีย ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง จนถึงปี ค.ศ. 1870 ผู้หญิงจึงมีสิทธิ์ฟ้องหย่า แต่พวกผู้ชายมีสิทธิ์ที่จะทำเช่นนั้นได้ หากพบว่าภรรยาของตนมีความผิด เช่น คบชู้ ในทำนองเดียวกัน หากผู้ชายคบชู้คู่สาวบ้าง กฎหมายจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงฟ้องหย่าสามี ภรรยาจะต้องอยู่กับเหย้าเฝ้าเรือน ในขณะที่สามีออกเที่ยวนอกบ้านได้ตามใจชอบ ตามสโมสร หรือห้องอาหารหรูหรา ในขณะที่ผู้คนในสังคมวิกตอเรียนเห็นว่าสถานที่ดังกล่าวไม่เหมาะสมกับผู้หญิง นอกจากนั้น พวกผู้หญิงจะสูบบุหรี่หรือดื่มเหล้าไม่ได้ (Petric. 1960 : 206 - 207)

ผู้หญิงสมัยวิกตอเรีย ไม่มีสิทธิ์และส่วนในการร่วมรับผิดชอบในธุรกิจใด ๆ ไม่มีโอกาสในการที่จะได้เป็นนักดนตรี นักเขียน สถาปนิก หรือแม้กระทั่งชาวนา ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ จะต้องไม่เอ่ยถึงต่อหน้าหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน ต้องแต่งกายสุภาพ ไม่ให้เห็นช่วงขา ต้องสวมกระโปรงยาวตลอดเวลา ไม่ว่าจะซื้อจักรยาน ไปเที่ยวชายหาด หรือเล่นเทนนิส สรุปลักษณะของผู้หญิงสมัยวิกตอเรียที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสังคมสมัยนั้น มีดังนี้คือ

1. ไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับเพศก่อนแต่งงาน
2. ไร้เดียงสา บริสุทธิ์ และเอียงอาย
3. อ่อนแอ ตกใจง่าย
4. หัวอ่อน และไร้ความคิด
5. ประพฤติตนเรียบร้อย เหมาะสม และมีศีลธรรมประจําใจ
6. แต่งกายด้วยกระโปรงยาว สวมหมวกและถุงมือให้เหมาะสมกับกาลเทศ

อยู่เสมอ

7. ต้องไม่ไปไหนกับผู้ชายที่มีใช้สามี หรือพ่อ หรือมิใช่เป็นญาติกัน โดยไม่มีผู้อื่นเป็นเพื่อนไปด้วย และต้องไม่พูดคุยกับผู้ชายโดยไม่จำเป็น
8. ต้องไม่ดื่มเหล้า หรือสูบบุหรี่
9. เชื่อฟังพ่อแม่ และสามี

10. ชอบของสวยงาม คนตรี วาดเขียน งานเย็บปักถักร้อย เครื่องแต่งกายสวยหรู และการประดับประดาที่งดงาม

11. นักร้องอาชีพ หรือออกหากำรงานนอกบ้าน

12. นักร้องทำงานบ้าน มีคนรับใช้

อย่างไรก็ตาม แบบฉบับของผู้หญิงวิคตอเรีย คือ ลักษณะผู้หญิงในสังคมชั้นสูงและชั้นกลาง ที่สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเอื้ออำนวยให้ ในขณะที่ผู้หญิงชั้นสามัญชนสามารถปฏิบัติได้ เช่นนั้น

### เกณฑ์ในเรื่องความสำเร็จและล้มเหลว

ความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินชีวิตสมรส และความสามารถในการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายอันพึงพอใจในอุดมการณ์ที่ยึดมั่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ภายหลังเผชิญเหตุการณ์ถกกัน ถึงเครียดรุนแรงแล้ว ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวได้ดีขึ้นอย่างงดงามในอนาคต

ความล้มเหลว หมายถึง ภาวะที่นับเป็นไปตามความคาดหวังในการเลือกคู่ครอง ชีวิตการแต่งงาน และการดำเนินชีวิต

ตามนิยามคำศัพท์เฉพาะดังกล่าว ผู้วิจัยจะศึกษา 'เกณฑ์' อันหมายถึง หลักที่กำหนดไว้ในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต
2. ความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตการแต่งงาน

1. ความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต

มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย หรือความต้องการพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ความมั่นคงปลอดภัยทางร่างกาย อาหาร และการเงิน
2. ความรัก
3. ความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง

#### 4. ความสุขสบายทางกาย และการได้เป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ

ความปรารถนาในสิ่งเหล่านี้ของแต่ละบุคคล มีระดับที่แตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง

อย่างไรก็ตาม บุคคลมักประสบความยากลำบากในการกำหนดมาตรฐานของความสำเร็ที่สังคมโดยทั่วไปยอมรับ มาตรฐานดังกล่าวมักจะเป็นไปในทำนองที่ว่า ความสำเร็จคือสิ่งต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ แต่ที่จริงแล้วการสะสมสิ่งต่าง ๆ ไว้ก็เพราะสังคมกำหนดว่า การสะสมเป็นความจำเป็น แต่ก็ยังไม่มีความสุข ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในเรื่องของความสำเร็นั้น ไม่สามารถวัดได้ด้วยเงินทองหรือสิ่งของ สิ่งที่มีคุณค่าหรือมีความสำคัญยิ่งกว่าวัตถุในการดำเนินชีวิต คือคุณค่าทางจิตใจ การมีสุขภาพดี และมีบุคลิกลักษณะมั่นคง อีกทั้งการที่บุคคลพยายามที่จะบรรลุถึงอุดมคติ จุดมุ่งหมาย อุดมการณ์ หรือเป้าหมายที่วางไว้ จะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงคุณค่าของความสำเร็

โรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน (Robert L. Stevenson) กล่าวว่าผู้ที่มีความสำเร็ในการดำเนินชีวิต คือผู้ที่ดำเนินชีวิตด้วยดี หัวเราะง่าย รักผู้อื่น ได้รับความยกย่องนับถือจากผู้มีสติปัญญา เป็นที่รักของเด็ก ๆ ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ และทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จผล เป็นผู้ชื่นชมความงามในโลก หรือแสดงออกซึ่งความงามของโลกให้ผู้อื่นได้ชื่นชมด้วย เป็นผู้มองผู้อื่นในแง่ดี กล่าวคือ แสวงหาสิ่งดีที่สุดในตัวผู้อื่นและให้สิ่งดีที่สุดซึ่งตนมีแก่ผู้อื่น สตีเวนสัน อธิบายว่า ถ้าบุคคลใดบากบั่นพยายามเพื่อความสำเร็ในการดำเนินชีวิต เขาจะต้องมีเหตุจูงใจที่สมเหตุสมผลแบบผู้ใหญ่ และเมื่อเป็นเช่นนั้น ความไม่มัวเียงในอันที่จะสะสมสิ่งต่าง ๆ อันเป็นวัตถุก็จะลดน้อยลง และมุ่งไปในแง่จิตใจมากยิ่งขึ้น (Lyle, 1959 : 136 - 137)

ในการดำเนินชีวิตเพื่อแสวงหาความสำเร็นั้น บุคคลจะต้องเลิกกลัวความเปลี่ยนแปลง และในขณะเดียวกันก็ต้องกล้าเสี่ยงในสิ่งที่ไม่เคยทำ ความสำเร็กับการเสี่ยงเป็นของคู่กัน การเสี่ยง หมายถึง การต้องมีหน้าที่รับผิดชอบใหม่ จะต้องทำให้ได้ตามความคาดหวังสูงกว่าเดิม และอาจจะไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ นอกจากนี้ บุคคลที่ต้องการประสบความสำเร็ต้องพร้อมที่จะล้มเหลวหรือพลาดได้เสมอ หากไม่มีอุปสรรคที่จะต้องเอาชนะ ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็ก็จะอยู่ในขอบจำกัด อันจะทำให้ขาดความเข้มแข็งในการเผชิญกับผู้อื่นหรือกับสิ่งอื่น ๆ ด้วย ถ้าบุคคลใดเลิกล้มความตั้งใจ เพราะประสบความล้มเหลวก็เท่า

กับตัดโอกาสที่จะทำให้ตนเองเข้มแข็ง ซึ่งไม่อาจจะสร้างขึ้นได้ด้วยวิธีอื่น ความล้มเหลวจึงมีคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ดังนี้คือ

1. ทำให้มีโอกาสได้หยุดพัก เพื่อประเมินสิ่งจูงใจ ชีตความสามารถและโอกาสต่าง ๆ ของบุคคลใหม่
2. ความล้มเหลวจะให้ความตื่นตัวระทิกใจได้มากกว่าความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ ความล้มเหลวในเรื่องใหญ่ ๆ ทำให้มีคณหันมาให้ความสนใจกับความสามารถของผู้ประสบความสำเร็จ ความล้มเหลวนั้น
3. ความล้มเหลวจะทำให้เกิดสัญชาตญาณการเอาตัวรอด การพิจารณาตนเองอย่างถ่องแท้ โดยจะเรียนรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างไรจากความผิดพลาด แต่ในขณะที่บุคคลมีความสุขจากความสำเร็จนั้น แทนจะไม่มีโอกาสล่วงรู้ถึงจุดอ่อนของตนเอง
4. ความล้มเหลวจะทำให้พลังจิตแข็งแวง และทำให้มีบุคลิกภาพเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวขึ้น ทำให้บุคคลไม่กล้าทำอะไรเล่น ๆ หรือทำแบบจับจวดอีกต่อไป

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความล้มเหลวไม่ใช่อุปสรรคในการแสวงหาความสำเร็จ แต่เป็นสิ่งที่ช่วยให้ความสำเร็จที่ประสบในภายหลังมีความมั่นคงถาวร (Maxwell. 1960 : 244 - 247)

#### ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ

ความสำเร็จที่แท้จริงนั้นต้องทำให้ได้ทั้ง 3 ระดับของความเป็นคน คือ ความสำเร็จทางกายภาพ ทางความคิด และทางจิตวิญญาณ

นักจิตวิทยาได้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนที่มีค่าเพียง 15 เปอร์เซ็นต์ของความรู้ทั้งหมดของเราเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 85 เปอร์เซ็นต์ จะอยู่ในรูปของคุณสมบัติส่วนตัว ดังต่อไปนี้

1. การมุ่งเข้าสู่เป้าหมาย
2. ความจำ (การระลึกได้)
3. ความคิดสร้างสรรค์
4. ความสุขุมเยือกเย็น

5. ความกระตือรือร้น
6. ความสามารถในการพูด
7. การผ่อนคลายอารมณ์
8. ความเชื่อมั่นในตนเอง
9. ความเป็นมิตรกับผู้อื่น
10. จิตใจที่แน่วแน่เด็ดขาด
11. ความกล้า
12. ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น

นอกจากนั้น บุคคลที่จะดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายอันพึงพอใจต้องมีทัศนคติ ดังนี้

1. ถือว่าชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย
2. ยอมรับชีวิตและสิ่งแวดล้อมทุกอย่าง โดยไม่ท้อแท้
3. รักผู้อื่น เนื่องจากพวกเขา ก็คือมนุษยชนหนึ่ง และเพราะว่าถ้าทำอย่างไรกับ

ผู้อื่น เขาก็จะทำเช่นนั้นตอบ

4. ให้สิ่งที่ดีที่สุดแก่ผู้อื่นตลอดเวลา อุทิศเวลาและทุกสิ่งทุกอย่างในการทำความดี เพื่อจะได้รับผลดีตอบแทน มิใช่ทำดีเพราะกลัวการลงโทษ

5. ตระหนักว่า ที่ต้องล้มเหลวนั้น เพราะไม่ได้พยายามอย่างสุดความสามารถ
6. เป็นเพื่อนกับใครคนหนึ่ง เพื่อจะได้มีเพื่อนเป็นการตอบแทน
7. ยื่นมือช่วยบุคคลที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก

การดำเนินชีวิตที่จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว เป็นผลที่เกิดจากศักยภาพ ประสิทธิภาพ ทัศนคติ และนิสัยของแต่ละบุคคล อันเป็นสิ่งที่บุคคลสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยคุณสมบัติ และแนวการปฏิบัติดังกล่าวนับเป็นการอุทิศส่วนหนึ่งของชีวิตให้แก่ความก้าวหน้าของโลกมนุษย์ และเป็นหลักสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการในการดำเนินชีวิต

(Maxwell. 1960 : 245 - 248)

## 2. ความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตการแต่งงาน

การสมรสมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์อย่างมากมาย ด้วยเหตุนี้ความสำเร็จในชีวิตจึงต้องขึ้นอยู่กับความสำเร็จในชีวิตสมรสด้วย ถ้าการสมรสเป็นผลสำเร็จ ชีวิตก็สมบูรณ์และมีความสุข แต่ถ้าคู่สมรสต้องหย่าร้างกัน ชีวิตก็เสื่อมลง ความสำเร็จและความสุขในชีวิตสมรสมิได้เกิดขึ้นโดยเหตุบังเอิญ คุณสมบัติหลายประการที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรสเป็นเรื่องที่ปลูกสร้างหรือฝึกฝนให้มีขึ้นได้ ไม่มีมนุษย์คนใดได้เงินหาที่ตีไม่ได้ และมนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีเจตนาแน่วแน่ที่จะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อต้องการคุ้มครองในอุดมการใด ตนก็ควรอยู่ในอุดมการนั้น ๆ ได้

### คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรส

แม้ว่า รูปสมบัติ ทรัพย์สินสมบัติจะสร้างความสนใจในการเลือกคู่ได้มาก คู่สมรสยังควรต้องพิจารณาคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือ คู่หมายควร

1. เป็นคนที่เปลี่ยนได้ รู้จักผ่อนปรนประนีประนอม
2. มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ไว้วางใจได้และเชื่อถือได้
3. มีความอดกลั้น ไม่เป็นคนโมโหจนเฉียวง่าย
4. เห็นการณ์ไกล และเสียสละได้
5. เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
6. สำนึกถึงความจำเป็นในการหาทางออกอย่างถูกต้องเมื่อมีความผลัดกัน

ทางเพศ และเห็นความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องสำคัญสำหรับชีวิตสมรส

7. ยอมรับว่าคุณค่าสูงสุดในชีวิต คือ ครอบครัวและบ้าน
8. เห็นความสำคัญของการแสดงความรักออกมาในลักษณะที่ผู้อื่นเข้าใจ
9. มีความอดทนและสามารถทำงานหนักได้
10. มีสามัญสำนึก
11. ซื่อสัตย์และจงรักภักดี
12. มีอารมณ์ขัน รู้จักทำจิตใจให้เบิกบานและแจ่มใสอยู่เสมอ
13. มีศรัทธาและภูมิใจในคู่สมรสของตน

14. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ชอบปรับความเข้าใจมากกว่าเก็บไว้ในใจ
15. มีความร่วมมือและมีนิสัยชอบช่วยเหลือ
16. เป็นคนใจเย็นและรอบคอบ

การคบหาระยะหนึ่งที่น่าสนใจพอสมควร รวมทั้งคบเพื่อนของผู้ที่เป็นคู่หม้าย จะทำให้ชายหญิงที่กำลังเลือกคู่ พบว่า อีกฝ่ายหนึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวหรือไม่ คุณสมบัติเหล่านี้เป็นลักษณะที่ฝึกฝนให้มันขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม สตรอส (Strauss. 1971 : 50 - 51) พบว่า คู่สมรสที่ประสบความสำเร็จ คือ คู่ที่ได้รับสนองความต้องการที่มี ความรู้สึกต้องการเหล่านี้ทำให้ชายหญิงหวังจะได้รับความพอใจในการแต่งงาน คือ ปรารถนาคนที่มีลักษณะดังนี้ คือ

1. รักตน
2. แสดงความรักใคร่ต่อตน
3. ปรึกษาหารืออย่างไว้ใจได้
4. นับถืออุดมคติของตน
5. รู้คุณค่าในสิ่งที่ตนต้องการจะทำให้สำเร็จ
6. เข้าใจอารมณ์ของตน
7. ช่วยตนตัดสินใจ
8. ช่วยเร่งเร้าให้เกิดความทะเยอทะยาน
9. ยึดเป็นที่พึ่งได้
10. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
11. เข้าใจตนอย่างที่ตนเป็นอยู่
12. ชื่นชมความสามารถของตน
13. ช่วยทำให้หายเปล่าเปลี่ยว

#### เกณฑ์พิจารณาชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จ

ชายหญิงทุกคู่ปรารถนาให้ชีวิตสมรสของตนประสบความสำเร็จ นักการศึกษาเรื่องชีวิตสมรสและครอบครัวหลายคนศึกษาวิจัยและสรุปว่า ชีวิตสมรสที่มีลักษณะครบตามเกณฑ์ต่อไปนี้ เป็นชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ

1. ชีวิตสมรสที่ยั่งยืน แม้ว่าจะผ่านเหตุการณ์เลวร้ายบางประการ เช่น ความยากจน การทะเลาะเบาะแว้ง แต่ถ้าคู่สมรสมีความอดทน ไม่ถึงขั้นที่ทำให้การสมรสแตกหัก ชั้นสามีภรรยาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน ก็ไม่ได้ว่าเป็นการสมรสที่ยั่งยืน

2. ชีวิตสมรสที่ผาสุก ทั้งสามีภรรยาจะต้องยอมรับว่า ตนมีความสุขและรู้สึกว่าคุณสมรสมีความสุข และเมื่อถามความรู้สึกของสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ตลอดจนคนนอกครอบครัวก็ต้องเห็นพ้องกันว่า คู่สมรสมีความสุข

3. ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตน หากมีผู้ถามคำถามว่า "สมมติว่ากลับเป็นโสดใหม่ได้ คุณจะเลือกแต่งงานกับคู่สมรสคนปัจจุบันไหม" ชีวิตสมรสของคู่ที่ตอบรับคำถามข้างต้นไม่จำเป็นต้องปราศจากความขัดแย้งใดใด

4. การปรับตัวในเรื่องเพศ

5. การปรับตัวเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตสมรส เช่น การใช้จ่าย มีความสนใจและคำนึงคล้ายคลึงกัน สามารถเผชิญกับสถานการณ์อย่างสงบ สบายและใช้ความคิดได้ และมักไม่ค่อยมีเรื่องที่เกิดความรำคาญใจใดใดให้ต้องบ่นว่ากัน

6. ความสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ในทุกเรื่อง รวมทั้งมีเป้าหมายในครอบครัวร่วมกันด้วย

7. ความเป็นเพื่อน ถ้าไรที่ได้รับจากชีวิตแต่งงาน คือความเป็นเพื่อน ซึ่งแสดงออกโดย

7.1 มีความสนใจและมีกิจกรรมร่วมกัน

7.2 เมื่อมีเรื่องข้องใจนำมาพูดกัน ให้หายข้องใจ

7.3 เข้าใจความคิดและความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง

7.4 แสดงออกให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ว่ารัก

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้ง 7 ข้อ จะเห็นได้ว่า ความยั่งยืนผาสุก ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความสามัคคี และความเป็นเพื่อนที่ติดต่อกัน ไม่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นผลของความพยายามในการปรับตัวของคู่สมรส (สมาคมทศวรรษศาสตร์ฯ. 2518 : 142 - 143)

### ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในชีวิตสมรส

1. นิสัย นักวิจัยเรื่องการสมรสยืนยันว่า ชีวิตสมรสที่ผาสุกและยั่งยืนเกิดจากบุคลิกภาพที่ผสมกลมกลืนกันได้ โครงสร้างรากฐานของบุคลิกภาพของสามีภรรยาไม่เปลี่ยนแปลงหลังการสมรส เพราะการสมรสไม่สามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพของคนได้ แต่นิสัยที่แท้จริงที่คู่สมรสปกปิดไว้หรือไม่เคยแสดงให้เห็น จะปรากฏมากขึ้นเมื่อสมรสกันแล้ว และบุคลิกที่แท้จริงเป็นเครื่องกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่สำคัญยิ่งในชีวิตสมรส

#### ลักษณะนิสัยของคู่สมรสที่ไม่มีความสุข

##### สามี

1. อารมณ์เสื่อง่าย
2. มีปมด้อย และชดเชยโดยการแสดงอำนาจเหนือกว่าภรรยา เช่น ทบตี ออกคำสั่ง เป็นต้น

3. ชอบทะเลาะ ได้เถียง

4. มีนิสัยการทำงานไม่สม่ำเสมอ

5. ไม่มีระเบียบในการใช้จ่าย

6. ชอบสันทนากการนอกบ้าน

7. ความคิด ความเชื่อ และศีลธรรมแตกต่างจากผู้อื่น

##### ภรรยา

1. อารมณ์เครียด ก้าว และตกใจง่าย

2. อารมณ์เสื่อง่าย

3. เป็นคนก้าวร้าว ออกตัว และคอยป้องกันตัวเองเสมอ

4. ชอบทำตัวเด่น

5. ไม่ชอบคนที่ทำอะไรระมัดระวัง

6. เห็นว่าความเชื่อและทัศนะของตนถูกต้องเสมอ

2. วุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคมในวงแคบคือครอบครัวนั้นมีความใกล้ชิดกันมาก ถ้าบุคคลนั้นมีลักษณะความแก่ชราที่อ่อนนี้ ก็ยากที่จะหาชีวิตสมรสมาได้ตลอดครอค์ฝัง หรือวัยหนึ่ง ยังไม่พร้อมที่จะหาการสมรส

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมของผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์

1. เป็นผู้ที่ไม่เข้าข้างตนเอง (Objectivity)
2. สามารถเป็นอิสระทางอารมณ์จากบิดามารดาได้
3. สามารถตัดสินใจเองได้
4. มีความสนใจในเพศตรงข้ามความปกติวิสัยของวัย เข้าหนุ่มสาว
5. ยอมรับเปลี่ยนความประพฤติให้เหมาะสมกับอายุที่เพิ่มขึ้น
6. ทนประโยชน์จากความผิดพลาดที่ตนทำไปแล้วได้
7. ยอมรับการศึกษาเกณฑ์ต่าง ๆ ของศีลธรรมที่มีอยู่
8. พยายามเข้าใจผู้อื่นอย่างที่เขาเป็นอยู่
9. เข้ากับผู้อื่น หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
10. ยอมรับความเป็นอยู่ในปัจจุบันและมองอนาคตด้วยความหวัง
11. เห็นว่าการแสดงออกทางเพศ (sexual affairs) เป็นสิ่งปกติด้าน  
หนึ่งของชีวิต
12. เค็มใจทำให้เหตุผลในการเลือกคู่มากกว่าความเห่อฝัน
13. สามารถประเมินผลตนเอง และแรงจูงใจที่ตนมี

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมของผู้ที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์

1. ลงโทษหรือหาสาเหตุผู้อื่นเมื่อคนหาผิด
2. ต้องพึ่งพาอาศัยบิดามารดาอยู่ตลอดเวลา
3. ประพฤติเหมือนเด็ก ไม่ยอมรับวัยที่เพิ่มขึ้น
4. ต้องมีผู้อื่นช่วยในการตัดสินใจ
5. ใจคา เห็นแก่ตนเอง
6. ก้าวร้าวและข่มขู่ผู้อื่น

7. ตัดสินผู้อื่นเร็วเกินไป
  8. ไม่ทำตามกติกากฎเกณฑ์ตามศีลธรรม
  9. ต้องการได้รับความพึงพอใจอย่างทันทีทันควัน
  10. ยึดความคิดเพื่อฝันในการเลือกคู่ครอง
  11. เห็นเรื่องเพศเป็นเรื่องต่ำทราม หรือถือเป็นเรื่องความสนใจเอกในชีวิต
- (มีวเมากามารมณ์)
12. ไม่มีความเกรงอกเกรงใจผู้อื่น ถือตนเองเป็นสำคัญ

3. ความสนใจและรสนิยม การสมรสเป็นหุ้นส่วนที่ต้องประกอบกิจกรรมหลาย ๆ อย่างร่วมกัน มีผู้พิสูจน์มาแล้วว่า รสนิยมและความสนใจที่ตรงกันเป็นรากฐานสำคัญในชีวิตสมรสตรงกันข้าม ถ้าคนสองคนที่ตกลงจะร่วมชีวิตกัน มีทัศนคติมุ่งไปคนละทิศทาง ชีวิตสมรสก็มักจะอับปางลง

4. วัยและความต่างวัยของคู่สมรส เป็นการยากที่จะกำหนดแนลงไปว่าวัยใดเหมาะสมแก่การสมรสที่สุด ด้วยเหตุที่วัยกับคุณสมบัติไม่ได้ไปด้วยกันเสมอไป แม้วัยจะคู่ไปกับการศึกษาได้บ้าง ในบางกรณีก็ตาม เช่นเดียวกับที่อายุและอารมณ์ก็จะไม่ควบคู่กันเสมอไป แต่เมื่อคนอายุมากขึ้นก็ควรจะมีอารมณ์มั่นคงขึ้น คนที่แต่งงานเมื่ออายุยังน้อยมักจะประสบปัญหา เพราะยังไม่รู้จักกันดี หรือมีประสบการณ์น้อย ไม่สามารถมองเห็นปัญหาของชีวิตแต่งงาน การปรับตัวไม่ดีเท่าคนที่ม่ประสบการณ์ หรือเคยเรียนรู้เรื่องชีวิตที่ผิดหวังมาแล้ว ซึ่งทำให้ทัศนคติต่อชีวิตสมรสมีเหตุผลยิ่งขึ้น ต่อคำถามที่ว่าคู่สมรสควรมีอายุต่างกันเท่าไร โดยทั่วไปสามีภรรยาที่อายุคราวเดียวกัน ย่อมจะมีมิตรสหายรุ่นเดียวกัน ถ้าอายุต่างกันเกิน 15 ปี โอกาสที่จะมีความสุขมักจะน้อยลง เพราะว่าความสนใจต่างกัน

5. สุขภาพทางกายและทางจิต สุขภาพในความหมายขององค์การอนามัยโลก หมายถึง สวัสดิภาพ ทางกาย อารมณ์และสังคม คือนอกจากจะไม่เจ็บไข้ ร่างกายจะต้องสมบูรณ์แข็งแรง มีอารมณ์แจ่มใส ยังต้องสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ชีวิตครอบครัวมีความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ มากมายหลายเรื่อง ในบางขั้นตอนมีความ

ว่าวันเพิ่มขึ้น คนที่มีอารมณ์มั่นคงร่างกายแข็งแรง จึงจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในความกดดันของสถานการณ์ และหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของคนในข้างขึ้น

6. ภูมิหลังของครอบครัวของคู่สมรส เมื่อพิจารณาตามที่เห็นปะ ครอบครัวของคู่สมรสควรจะได้สืบสวนและพิจารณาความสัมพันธ์ที่มีต่อพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ถ้าบิดามารดาของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีที่ทำรัง เกษยผู้ที่จะมาเป็นเชยหรือสะเน่บักของคน หรือมีปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับภูมิหลังของครอบครัว คู่สมรสจะต้องตระหนักว่า มีความรู้สึกอย่างไรต่อสภาพการณ์เช่นนั้น ทนได้หรือไม่ และจะต้อง เตรียมมองกันภาวะยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นอย่างไร

นอกจากปัจจัยที่ทำให้ชีวิตสมรสล้มเหลวทั้งภรรยาแล้ว บุคคลที่เห็น่งงานเพื่อหนีจากเหตุการณ์อื่น ๆ มักจะผิดหวัง เพราะในชีวิตแต่งงานมีงานการเพิ่มขึ้น และต้องมึวินัยควบคุมตนเองมากยิ่งขึ้นด้วย ความไม่พอใจในสิ่งแวดล้อมเดิมก็ เนื่องมาจากความผิดที่เกิดขึ้นจากตนเอง ฉะนั้นจึงจะแต่งงานกับภรรยาให้เกิดความพอใจได้และมีประสพความสำเร็จในที่สุด

### แนวคิดของผู้เขียน

จอร์จ เอเลียต และเฮนรี เจมส์ มีแนวคิดในการเสนองานเขียนที่เป็นไปในแนวเดียวกัน นั่นคือ ความสนใจในเรื่องราวของชีวิต การดำเนินชีวิตอย่างมีอุดมการณ์และมีคุณธรรม การสร้างสรรค์งานวรรณกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเพื่อผู้อื่น สิ่งสำคัญคือ การเขียนเรื่องที่ฉีกแนวออกจากประเพณีอย่างกล้าหาญ มีความลึกกว่าวหน้าในการเสนอทัศนะการเลือกคู่ครองและชีวิตการแต่งงานที่ชัดเจน

จอร์จ เอเลียต มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของเจมส์เป็นอย่างมาก แม้ว่าทั้งสองจะต่างกันด้วยวัย เพศ และสัญชาติก็ตาม เจมส์กล่าวว่า เอเลียตเป็นผู้พัฒนานวนิยายอังกฤษให้มีคุณค่าสมกับยุคสมัย เป็นการสะท้อนภาพสังคมและหาแนวทางออกที่ดีให้กับการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีอุดมการณ์และสติปัญญาสูงส่งของเอเลียต (McSweeney, 1984 : 13 - 14) Middlarch เป็นวรรณกรรมอังกฤษที่เป็นแม่แบบในการเขียนนวนิยายตั้งแต่เขามีวัยเพียง 30 ปี เจมส์มีความศรัทธาต่อนวนิยายเรื่อง Middlarch เป็นอย่างยิ่ง

เอเดล (Leon Edel) กล่าวว่า Middlemarch คือที่มาของเรื่อง The Portrait of a Lady.

"...the greatest tribute that James paid Eliot's novel was the writing of his own novel The Portrait of a Lady (1881), the story of Isabel Archer affronting her destiny can be called a 'George Eliot novel' written in the way James believed she could have written."

(McSweeney. 1984 : 119 - 120)

นอกจากนี้ เจมส์ยังมีความชื่นชมต่อการตั้งชื่อแต่ละบทของเรื่องว่า แสดงถึงความเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบของผู้แต่ง "a want of tact on the author's part" ซึ่งกล่าวได้ว่า เอเลียตเป็นผู้ริเริ่มนำ 'the chapter mottoes or epigraphs' มาใช้เป็นคนแรกในยุคนวนิยายสมัยวิคตอเรีย จนเป็นที่แพร่หลายในเวลาต่อมา (McSweeney. 1984 : 10)

Middlemarch และ The Portrait of a Lady เป็นผลงานชิ้นเอกที่สะท้อน "ตัวตน" ของนักเขียนได้อย่างดียิ่ง ดังที่มีผู้กล่าวว่า ลักษณะของโดโรธี บรุก คือ จอร์จ เอเลียต (Hornback. 1973 : 21) และ อีซาเบล อาร์เชอร์ คือ ภาพสะท้อนของ เจมส์ (Millet. 1951 : Introduction) นั่นเอง

เรื่อง Middlemarch คือ ความหลังของเอเลียตในวัยเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง Warwickshire ภายใต้กฎเกณฑ์อันเคร่งครัดของสังคมที่อยู่ในความทรงจำของเธอตลอดมา มิสเตอร์ กาลิบ การ์ท (Caleb Garth) ในเรื่อง จำลองมาจาก โรเบิร์ต อีแวนส์ (Robert Evans) บิดาของเธอ โดยเฉพาะโดโรธี บรุก คือ แมรี แอนน์ อีแวนส์ (Mary Anne Evans) ตัวเธอเองเมื่อแรกสาว ริชาร์ด เอลมานน์ (Richard Ellmann) วิเคราะห์ว่า เอเลียตได้ถอดหัวใจเขียนถึงความรู้สึกของสาววัยรุ่นที่มีความตื่นรนในเรื่องเพศและการเลือกคู่ครอง แล้วต้องพบกับชายที่เคร่งขรึมผิดธรรมชาติ อันน่าขันอย่างคาซาบอน ในขณะที่เดียวกันที่ วิลล์ คือ ภาพของ จอห์น วอลเตอร์ ครอส

(John Walter Cross) ชายหนุ่มชาวอเมริกันที่มีความดีและสง่างามที่เอเลียตหลงรัก เมื่อพบกับที่โรม ก่อนที่เธอจะเขียนเรื่อง Middlemarch และกลายมาเป็นสามีคนที่สองของเธอ ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างตัวละครใน Middlemarch กับชีวิตจริงของเอเลียตนั้น ทำให้ตัวละครในเรื่องมีวิญญาน น่าสนใจ และสมจริง ดังคำวิจารณ์ที่ว่า

The book is like a portrait gallery, all are photographed from life... what a ceaselessly busy observation, what nicety of penetration.

นอกจากนี้ ในหนังสือชื่อ The Quarry for Middlemarch เอเลียตได้กล่าวไว้ว่า "Middlemarch คือ ชีวิตจริงของเธอ"

อย่างไรก็ตาม เอเลียตมีความปราณีตในการเขียนเรื่อง Middlemarch เป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าส่วนหนึ่งจะจำลองมาจากชีวิตจริง แต่เธอก็ให้ความสำคัญต่อความสมจริงของเรื่อง ซึ่งต้องอาศัยการค้นคว้าอ้างอิงในประวัติศาสตร์ มีผู้กล่าวชื่นชมต่อเธอในเรื่องนี้ว่า "George Eliot - one of those who cares much to know the history of man, and how the mysterious mixture behaves under the varying experiments of Time." (McSweeney. 1984 : 3 - 11)

ส่วนเจมส์ได้เขียนไว้ใน The Notebooks ว่า นวนิยายของเขาสะท้อนภาพพจน์ของชาวอเมริกันที่ไฝฝืนถึง 'ความเป็นอารยธรรม' ที่ประเทศของตนไม่มี ฉะนั้นตัวละครอย่างอิซาเบล อาร์เซอร์ จึงเปรียบเสมือนตัวเขาเองที่ต้องการเดินทางไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ด้วยความไฝฝืนและจินตนาการ มีความรักที่จะเรียนรู้โลกด้วยความเป็นอิสระ ด้วยความเป็นตัวของตัวเอง เอเดล (Dr. Edel) ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง เฮนรี เจมส์ ได้กล่าวสนับสนุนบุคลิกลักษณะที่สอดคล้องของเจมส์และอิซาเบล ในขณะเดียวกัน เขาได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ออสมอนด์ ก็คือ อีกด้านหนึ่งของเฮนรี เจมส์ นั่นเอง "Isabel and Osmond are for all their differences, two sides of the same coin, and a kind of Egotism which belonged to their author."

อย่างไรก็ตาม เจมส์เคยได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายหนึ่งในการเขียนนวนิยายของเขา ก็คือ การสะท้อนธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ (Putt. 1966 : 157 - 158)

การดำเนินชีวิตที่ตั้งงามในความคิดของเอเลียต และ เจมส์นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุ แต่อยู่ที่ความคิดและจิตใจ เจมส์และเอเลียตจะเน้นให้ตัวละครเอกหญิงมีคุณสมบัติของความ เป็นอารยชน นั่นคือ การเป็นผู้มีความนึกคิด มีเหตุผล มีรสนิยม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ในความคิดเกี่ยวกับอารยชน เอเลียตได้สอดแทรกไว้ใน Middlemarch อันเป็นช่วงเวลาที่ประเทศอังกฤษมีการปฏิรูปอุตสาหกรรม สิ่งที่เธอมุ่งหวัง ก็คือ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อมกับความเจริญทางด้านวัตถุด้วย (Hornback. 1973 : 92 - 93) ดังถ้อยคำที่โดโรธีกล่าวกับ มิสเตอร์บรุก ลุงของเธอ ว่า

"... I used to come from the village with all that dirt and coarse ugliness like pain within me, and the simpering pictures in the drawing-room seemed to me like a wicked attempt to find delight in what is false, while we don't mind how hard the truth is for the neighbours outside car walls. I think we have no right to come forward and urge wider changes for good, until we have tried to alter the evils which lie under under our own hands."

(Eliot. 1964 : 269)

คำกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงความรำลึกชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นผู้มีอุดมการณ์ ของเอเลียต ที่เห็นได้จากการอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม มีความมุ่งหวังที่จะเห็น สังคมผาสุกด้วยความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและขจัดความขัดแย้งอันชั่วร้ายออกไปจากจิตใจ นอกจากนี้ ถ้อยคำที่ถ่ายทอดออกมาในงานเขียนของเอเลียต ยังแสดงถึงความเป็นผู้มีจิตใจดีงาม เป็นข้อคิดที่ยอมรับทุกยุคสมัย

"What do we live for, if it is not to make life less difficult to each other ?"

(Eliot. 1964 : 506)

ในขณะที่นวนิยายส่วนใหญ่ของเจมส์ มักจะให้ตัวละครเดินทางไปยังดินแดนต่าง ๆ เปรียบเทียบกันในแต่ละอารยธรรมประเทศ ข้อเขียนของเจมส์ใน James's Biography of Hawthorne ในปี 1879 เป็นการสะท้อนเจมส์ในภาพพจน์ของชาวอเมริกันที่ไผ่ผืนถึงอารยธรรมที่ประเทศตนเองไม่มี ดังเช่นความไผ่ผืนของ อิซาเบล อาร์เชอร์ (Berland. 1981 : 100) เจมส์กล่าวว่า อิซาเบล คือ ผู้ที่มีลักษณะของความเป็นอารยชนอย่างแท้จริง นั่นคือ มีรสนิมิตที่สื่อออกมาทางความรู้สึกนึกคิดที่ต้งาม "Taste played a considerable part in her emotions, so that we sense in Isabel a complexity of response beyond the superficially aesthetic."

อย่างไรก็ตาม จากการทำเจมส์ไปอยู่ยุโรปและเปลี่ยนสัญชาติเป็นชาวอังกฤษภายหลังเขา ได้ให้ข้อคิดจากประสบการณ์ว่า คนเราไม่ว่าจะย้ายถิ่นไปอยู่ที่ใดก็ตาม คุณธรรมในจิตใจของแต่ละคนขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมที่ติดตัวมา ความคิดดังกล่าวปรากฏในคำพูดของมาตามเมอร์ล เมื่อแรกพบอิซาเบลว่า "If we're not good Americans we're certainly poor Europeans ; we've no natural place here. We're mere parasites, crawling over the surface ; we haven't our feet in the soil." (Berland. 1981 : 111 - 127)

บอลด์วิน (James Baldwin) ชื่นชม เจมส์ว่า เป็นนักเขียนอเมริกันคนเดียวที่ตีแผ่ปัญหาการปรับตัวของชาวอเมริกัน บอลด์วินเห็นด้วยกับโครงเรื่องความล้มเหลวของชาวอเมริกันที่ไม่มีความสามารถในการรับรู้ความเป็นจริงของผู้อื่น เหมือนเช่น ชาวผิวขาวอเมริกันในปัจจุบันที่ไม่อาจมองเห็น ความเป็นจริงในจิตใจของชาวผิวดำ นอกจากนี้ยังกล่าวว่า เขาประทับใจงานเขียนของเจมส์ที่เสนอปัญหาในการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในสังคมอารยชน อันมีข้อกำหนด ประเพณี ความลำเอียงต่าง ๆ ที่มีบังคับสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งเขามีความคิดว่า ในสังคมที่เจริญนั้น ความต้องการของสังคมไม่ควรทำลายส่วนที่เป็นสิทธิ

ปัจเจกบุคคลใด ๆ แนวคิดของเจมส์ได้ส่งผลต่อการไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ และส่งผลต่องานเขียนของบอลด์วินในเวลาต่อมา (Weatherby. 1989 : 85)

ในด้านทัศนะของเอเลียตและเจมส์เกี่ยวกับผู้หญิง เอเลียตให้ความเห็นว่า แม้ว่านวนิยายของเธอไม่สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทันทีได้ แต่ลักษณะของผู้หญิงที่มีการตัดสินใจเป็นของตนเอง จะเป็นพลังสำคัญในการหันมามองคุณภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นจริง ผู้อ่านบางคนอาจจะผิดหวังกับบทบาทของโดโรธี ที่กลับมาไม่มีอีกครึ่งในตอนจบ เอเลียตกล่าวว่า เธอก็รู้สึกเสียใจที่ต้องจบลงเช่นนั้น แต่มันเป็นการตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่งที่มีความเป็นตัวของตัวเองและอยู่ในโลกของความเป็นจริง (Pearson & Pope. 1981 : 229) โดโรธีมีความขัดแย้งแตกต่างอยู่ภายในตนเอง นั่นคือ เธอจำต้องอยู่ในกรอบประเพณีในสังคมที่เธออยู่ในขณะเดียวกันเธอมีความคิดอิสระแตกต่างจากหญิงอื่น แม้กับเซเลีย น้องสาวของเธอเอง

"... by the side of provincial fashion gave her the impressiveness of a fine quotation from the Bible, - or from one of our elder poets, - in a paragraph of today's newspaper"

เอเลียตได้อธิบายให้เห็นถึงความอัดอั้นคับข้องใจของโดโรธี ที่ต้องตกอยู่ในกรอบบีบรัดของสังคม ที่ทำให้เธอรู้สึกว่า ความคิดของเธอเป็นสิ่งแปลกและไม่มีใครสามารถเข้าใจความต้องการของเธอ

"The dream-like association of something alien and ill-understood with the deepest secrets of her experience seemed to mirror that sense of loneliness which was due to the very ardour of Dorothea's nature ... And she was not at ease in the perspective and chilliness of that height."

(Shuttleworth. 1984 : 155 - 157)

นอกจากนี้ ในเรื่อง Daniel Deronda เอเลียตได้เขียนให้ Deronda ได้รับคำบอกเล่าจากแม่ถึงความปวดร้าวของผู้หญิงที่ต้องการอิสรภาพความเป็นตัวของตัวเอง แต่ต้องถูกบังคับให้อยู่ในบทบาทของความเป็นเพศหญิงเท่านั้น (Pearson & Pope. 1981 : 22 - 24)

"You may try ; but can never imagine what it is to have a man's force of genius in you, and yet to suffer the slavery of being a girl. To have a pattern cut out... This is what you must be ; this is what you are wanted for : a woman's heart must be of such a size, and no larger, else it must be pressed small like chinese feet ; her happiness is to be made as cakes are, but a fixed recipe !"

(Eliot. 1876 : 244)

เช่นเดียวกับเรื่อง The Mill on the Floss ที่เอเลียตกำหนดให้ตัวละครเอกหญิงเอาชนะตนเองโดยการกำจัดความกลัวภายในได้ โดยกล้าที่จะทำในสิ่งที่ต้องการที่ถูกเก็บกดมานาน เธอตระหนักว่าไม่จำเป็นต้อง 'เป็น' ในสิ่งที่คนอื่นเรียกร้องให้เป็น เธอควรจะอยู่อย่างเข้มแข็งและมีคุณค่า (Pearson & Pope. 1981 : 67)

ส่วนเจมส์นั้น ดูแคลนนวนิยายที่ทำลายหรือกักขังอิสรภาพของตัวละครเอกหญิง โดยมีความแตกต่างทางเพศ ความสำคัญของการเป็นสาวพรหมจรรย์ เรื่องราวความรัก โรแมนติกและการเสียสละของผู้ที่เป็นมารดา ซึ่งเมื่อเทียบกับตัวละครเอกชายแล้ว หน้าทีหรือลักษณะของผู้หญิงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย เนื้อหาของนวนิยายเหล่านี้เป็นการกดดันและทำลายคุณค่าสตรี ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ผู้หญิงมีศักยภาพในการดำรงชีวิตเพื่อตนเองและสังคมอีกมากมาย หากไม่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ให้เป็นไปตามแบบประเพณีนิยมชายชากดั่งเช่นที่เคยเป็นมา (Pearson & Pope. 1981 : 8)

The Portrait of a Lady นับว่าเป็นวรรณคดีชิ้นสำคัญที่ชี้ให้เห็นคุณธรรมของชีวิตหญิงสาวที่บริสุทธิ์ เจมส์ได้นำเสนอความชั่วในรูปแบบต่าง ๆ กัน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงอันตราย

ของความบริสุทธิ์ที่ไร้เดียงสาขาดประสบการณ์ในชีวิตและอิสรภาพที่ไม่มีขอบเขต ปัญหาที่นำมาเกี่ยวข้องกับทั้งเรื่องมิตรภาพ การแต่งงาน โชคกลาง อิทธิพลของเงิน การแสวงหา ความรัก ความเกลียด ความแค้น เป็นต้น ตัวละครที่บริสุทธิ์ไร้เดียงสา เช่น อีซาเบล อาจจะดำเนินชีวิตผิดพลาดได้ แต่ก็สามารถพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และดำเนินชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างฉลาดและรู้เท่าทัน ตลอดจนเข้าใจจุดยืนที่แท้จริงของตนเองในโลกของความ เป็นจริง (อัมพร อมราชีวะ ศรีเสริมโกศ. 2534 : 33)

เจมส์ เป็นนักเขียนอเมริกันที่ได้รับอิทธิพลสมัยวิคตอเรียที่มีความคิดเป็นอิสระ โดยมีได้เขียนนวนิยายเพียงเพื่อความบันเทิง แต่มีความตั้งใจที่จะให้นวนิยายสะท้อนความเป็นไปในสังคม และเสนอทางออกเพื่อสิ่งที่ดีกว่า ไดนา ทริลลิง (Dina Trilling) กล่าวไว้ในเรื่อง 'The Liberated heroine' ในวารสาร Times Literary Supplement ว่า เรื่องราวของ อีซาเบล อาร์เชอร์ ใน The Portrait of a Lady ไม่ใช่เป็นนวนิยายเกี่ยวกับลัทธิสตรีธรรมดา แต่เป็นเรื่องที่ดีที่สุดเท่าที่เคยมีนักเขียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับลัทธิสตรี สิ่งที่น่าสนใจ คือ ผู้เขียนเป็นเพศชาย (Trilling. 1978 : 1163 - 7)

เป็นที่ทราบกันว่า ในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ต่อเนื่องถึงสมัยวิคตอเรียในศตวรรษที่ 19 นั้น วัฒนธรรมทางสังคมคาดหวังให้ผู้หญิงเป็นเพียงผู้บริสุทธิ์ อ่อนไหว ไร้เดียงสา และเป็นกุลสตรี ดังบทกวี The Princess ของ เทนนิสัน (Tennyson) ที่สะท้อนภาพของผู้หญิงสมัยวิคตอเรียไว้ว่า

".....  
 Man for the field and woman for the hearth ;  
 Man for the sword, and the needle she ;  
 Man with the head, and woman with the heart ;  
 Man to command, and woman to obey ;  
 All else confusion."

(Houghton. 1957 : 348)

ฉะนั้น โคร่งเรื่องของนวนิยายมักเป็นสภาพของหญิงสาวที่อยู่ใต้อิทธิพลการบังคับขู่เข็ญของ พ่อแม่ สามี หรือนายจ้าง อย่างไรก็ตามผู้หญิงจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อมีชีวิตอยู่รอด เพื่อความรัก การยกย่องของสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่วนใหญ่ผู้หญิงมักจะ ฝ่าฝืนถึง การแต่งงาน เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการดังกล่าว แต่เอเลียตและเจมส์มีทัศนคติที่แตกต่างและ แหกแนวความคิดของสังคมที่ครอบงำโดยสิ้นเชิง โดยได้นำเสนอความรักแบบใหม่ที่น่าจะพบเห็นได้ ในโลกแห่งความเป็นจริง โดยเน้นเรื่องคุณธรรมและการแสวงหาตนเอง สิ่งสำคัญ คือ การชี้ ให้ผู้หญิงมีเหตุผลในการเลือกคู่ครอง ไม่ใช่แต่งงานเพียงเพราะความลุ่มหลงในความรัก หรือเพื่อเลื่อนฐานะทางสังคมของตนเอง จุดเด่นในการเสนอแนวคิดในเรื่องชีวิตการแต่งงาน ของเอเลียตและเจมส์ก็คือ การมองความผิดพลาดในการเลือกคู่และชีวิตแต่งงานว่า เป็นเรื่อง ธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ เป็นสิ่งที่ยอมรับและแก้ไขได้ ที่จะทำให้ชีวิตมีคุณค่าขึ้น ตัวละครหญิง ในอุดมคติของทั้งเจมส์และเอเลียตจะเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด ให้โอกาสกับตนเอง มีมุมมอง และการตัดสินใจที่ดีต่อชีวิตการแต่งงานที่ไม่มีความสุข

คำถามที่น่าสนใจและหนีไม่พ้นสำหรับผู้อ่านเรื่อง The Portrait of a Lady ก็คือ ทำไมอิซาเบลจึงย้อนกลับไปอิตาลี ไปสู่ชีวิตแต่งงานที่ไร้ความสุขกับสามีที่ชั่วร้าย กลับไปสู่ความมึนงงเคลือบคลุม เจมส์ได้ตอบไว้ใน The Notebooks ว่า จุดนี้คือจุดที่เป็นเป้าหมายของเรื่อง (the climax and termination of the story) เพราะ เจมส์ต้องการสื่อให้เห็นถึงความภาคภูมิใจ หยิ่งในศักดิ์ศรีของอิซาเบลที่มองเห็นความผิดพลาด ของตนเองและยอมรับผลแห่งการกระทำนั้น

"Isabel's pride is a pride one comes to recognize as characteristically Jamesian : a pride that insists on seeing wrong and on accepting its consequences."

(Berland. 1981 : 132)

ในความเป็นตัวของตัวเองในการกล้าออกจากกรอบประเพณีของสังคมนั้น นอกจากจะแสดงออกในงานเขียนแล้ว จากประวัติของจอร์จ เอเลียต พบว่า เธอไม่ได้แต่งงาน

อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ท่ามกลางคำครหานินทาของสังคมในระยะแรก แต่เธอก็อยู่กับสามีชาววิกตอเรียเป็นเวลาจนถึง 25 ปี เธอไม่ต้องการความทรูหราหรือความมีหน้าตาจากชีวิตการแต่งงานอันเป็นที่ไฝ่ฝันของหญิงสาวในสมัยเดียวกับเธอแต่อย่างใด เพราะเธอคิดว่าการดำเนินชีวิตคู่เป็นของคนสองคน ในการที่จะอยู่ร่วมกันและทำชีวิตให้มีความหมาย ไม่มีผู้ที่จะเข้าใจรู้สึกและตัดสินใจแทนได้ คำพูดของโตโรธที่ได้ตอบเซเลียมองสาว ถึงการตัดสินใจที่จะแต่งงานใหม่กับวิลล์ สะท้อนความคิดของเอเลียตได้เป็นอย่างดี (Hornback. 1981 : 126)

"You would have to feel with me, else you would never know."

(Eliot. 1964 : 567)

เอเลียตได้กล่าวไว้ใน "Noted on Form in Art" ว่า ในการเขียนนวนิยายนั้น เธอให้ความสำคัญกับเรื่องของบุคลิกลักษณะ จิตวิทยา และการพัฒนาการทางสังคม เชื่อมโยงให้เกิดเรื่องราวและคุณค่าทางศีลธรรม นอกจากนี้เธอยังกล่าวว่า มนุษย์เรามีความทรงจำอันเป็นสิ่งที่ค่าในการนำมาปรับปรุงแก้ไขสภาพ เพื่อไม่ให้กลับไปสู่ความผิดพลาดอีก

"... intense memory forces a man to own his blameworthy past. With memory set smarting like a reopened wound, a man's past is not simply a dead history, an outworn preparation of the present : it is not a repented error shaken loose from the life : it is a still quivering part of himself, bringing shudders and bitter flavours and the tinglings of a merited shame."

(Shuttleworth. 1984 : 152)

สำหรับเจมส์นั้น แม้ว่าจะงานเขียนของเขาจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของเพศหญิง และเพศชาย ความรักและชีวิตการแต่งงาน แต่เจมส์มักจะหลีกเลี่ยงบทรักโรแมนติคอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะในงานเขียนชิ้นแรก ๆ เขามีความคิดต่อชีวิตการแต่งงานว่า คู่ที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องขึ้นอยู่กับทั้งลักษณะคุณสมบัติทางกายและจิตใจ คือมีความพร้อมทั้งสองด้าน หรืออาจพูดได้ว่า ต้องมีร่างกายและวิญญาณเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Jurish. 1985 : 1324 - A)

จากงานเขียนของเอเลียต และเจมส์ ผู้อ่านจะได้แนวคิดอันมีคุณค่าที่ว่า ไม่ว่าจะมนุษย์จะมีความสุข ความทุกข์ ความถูกต้อง ความผิดพลาด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวอย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือ ต้องมีจิตสำนึกอันดีงามที่จะแสวงหาอิสระในการดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมายทั้งต่อตนเองและสังคม ในขณะที่เดียวกันต้องยกระดับจิตใจให้สามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งมวลและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นในชีวิตความเป็นมนุษย์โดยมีทัศนคติใหม่ที่ว่า ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งหลายทั้งปวงนั้นสามารถแก้ไขได้ และชีวิตที่ผิดพลาด เมื่อแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ก็คือชีวิตที่มีคุณค่ายิ่งแก่การดำรงอยู่ ดังที่ ลอว์เรนซ์ (D.H. Lawrence) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่อง ชีวิตไว้ในบทวิจารณ์ Why the Novel Matters ว่า ชีวิตที่มีคุณค่า คือ ชีวิตที่ต้องมีการดิ้นรน ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งมวล เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

"Life with a capital L is only man alive. Even a cabbage in the rain is cabbage alive. All things that are alive are amazing. And all things that are dead are subsidiary to the living. Better a live dog than a dead lion. But better a live lion than a live dog. ... You can develop an instinct for life, if you will, instead of a theory of right and wrong, good and bad."

(Lodge. 1972 : 133 - 135)

วิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครเอกหญิง

ผู้วิจัยจะศึกษาตัวละครเอกหญิงที่มีบทบาทเด่นและมีพัฒนาการในการดำเนินชีวิตอย่างชัดเจน ในนวนิยายอังกฤษและอเมริกัน คือ

1. โดโรธี บรูก จาก Middlemarch (1872) ของ จอร์จ เอเลียต
2. อีซาเบล อาร์เชอร์ จาก The Portrait of a Lady (1881)

ของ เฮนรี เจมส์

โดยได้แบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์ลักษณะตัวละครเอกหญิงดังกล่าวออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต
2. เกณฑ์การเลือกคู่
3. ชีวิตแต่งงาน : ความสำเร็จและความล้มเหลว

1. อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต

จากการศึกษาบทประพันธ์ ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้หญิงในศตวรรษที่ 19 และแนวคิดของผู้เขียนเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady ทำให้เห็นคุณค่าในการดำเนินชีวิตของผู้หญิงอย่างโดโรธี บรูก และอีซาเบล อาร์เชอร์ ดังนั้น เพื่อให้เห็นความชัดเจนในอุดมการณ์การดำเนินชีวิตดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์และศึกษารายละเอียดของตัวละครเอกหญิงตามลำดับในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. คุณสมบัติของตัวละครเอกหญิง

- 1.1 ลักษณะทางกายและนิสัยใจคอ ได้แก่ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย

กิริยา ท่าทาง

- 1.2 แนวคิดในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- 1.2.1 ความเชื่อและความสนใจในด้านประเพณี
- 1.2.2 การพัฒนาตนเองและความสนใจใฝ่รู้
2. บุคลิกของตัวละครเอกหญิงที่สะท้อนลักษณะของผู้เขียน
  - 2.1 ลักษณะที่เหมือนกัน
  - 2.2 ลักษณะที่ต่างกัน
3. อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต
  - 3.1 อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อตนเอง
  - 3.2 อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อสังคม
1. คุณสมบัติของตัวละครเอกหญิง

#### 1.1 ลักษณะทางกายและอุปนิสัยใจคอ

โตโรธีและอีซาเบล เป็นหญิงสาวในวัย 20 ปี จากคำบรรยายจะเห็นว่าโตโรธีเป็นหญิงที่มีความงามตามธรรมชาติ แม้จะปรุ้งแต่งด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ตัดเย็บราคา แต่ก็ดูงามสง่าทั้งท่าทางและเรือนร่าง

Miss Brooke had that kind of beauty which seems to be thrown into relief by poor dress... and her profile as well as her stature and bearing seemed to gain the more dignity from her plain garments.

(Eliot. 1964 : 9)

ความเรียบง่ายของโตโรธีแฝงไว้ด้วยความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทุกสิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องของศิลปะ

.....Severe classical nudities and smiking Renaissance - Correggisitities are painfully inexplicable ..... She had

never been taught how she could bring them into any sort of relevance with her life. She told her uncle. "I never see the beauty of these pictures which you say are so much praised. They are a language I do not understand."

(Eliot. 1964 : 74)

ในขณะที่เจมส์ให้ภาพอิช่าเบล เป็นหญิงสาวสวย มีลักษณะจริงใจ ร่าเริง มีชีวิตชีวา และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

Isabel was unexpectedly pretty appealing frank and seemed to have a great deal of confidence, both in herself and in others ; but this abrupt generosity made her blush.

(James. 1987 : 11)

เช่นเดียวกับที่ อัมพร อมราชีวะ ศรีเสริมโกศ (Amaracheewa Sriserabhok, Amporn. 1988 : 5) วิจารณ์ไว้ว่า

Isabel is portrayed as a beautiful American girl who is innocent, inexperienced and one - sided, although she thinks she knows a great deal about the world. She is one of James's most appealing heroines who has, nevertheless, great shortcoming ..... and its destruction by an outwardly superficial corrupted civilized world is the main outline of Isabel's fate.

คำวิจารณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็น  
ชาวอเมริกันที่มาจากสภาพสังคมที่มีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพ รวมทั้งความใฝ่ฝันของ  
อีซาเบลที่ต้องการเรียนรู้โลกและอารยธรรม นับเป็นคุณลักษณะเด่นที่กำหนดชะตากรรมของ  
ตัวละครเอกหญิง

## 1.2 แนวคิดในการดำเนินชีวิต

### 1.2.1 ความเชื่อและความสนใจในด้านประเพณี

โตโรธีมีความสนใจและเคร่งครัดต่อศาสนาตั้งแต่วัยเด็ก แม้บิดา  
มารดาจะเสียชีวิต ตั้งคำบรรยายตอนหนึ่งที่ว่า

Her parents had died around the time of her puberty ;  
that since childhood she had been concerned about her  
religious beliefs and had at some points prayed frequently  
and as fervidly as if she thought herself living in the  
time of Apostles.

(Eliot. 1964 : 11)

อย่างไรก็ตาม โตโรธีมีความขัดแย้งแตกต่างอยู่ภายในตนเอง  
นั่นคือ เธอจำต้องอยู่ในกรอบประเพณีในสังคมที่เธออยู่ ในขณะที่เดียวกันเธอมีความคิดอิสระ  
แตกต่างจากหญิงอื่น แม้กับเซเลียน้องสาวของเธอเอง ซึ่งเธอเคยได้บรรยายถึงความอึดอัด  
คับข้องใจของ โตโรธีที่ต้องตกอยู่ในกรอบบีบรัดของสังคม ที่ทำให้เธอรู้สึกว่าความคิดของเธอ  
เป็นสิ่งแปลกและไม่มีใครสามารถเข้าใจความต้องการของเธอ

The dream - like association of something alien and ill -  
understood with the deepest secrets of her experience seemed  
to mirror that sense of loneliness which was due to the very

ardour of Dorothea's nature. And she was not at ease in the perspective and chilliness of that height.

(Shuttleworth. 1984 : 155 - 157)

ส่วนอีซาเบลเป็นตัวแทนภาพพจน์ของชาวอเมริกันที่ไผ่ถึงอารยธรรมที่ประเทศตนเอง  
ไม่มี แม้ใน The Portrait of a Lady จะไม่มีตอนใดเลยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ  
อีซาเบลที่มีต่อศาสนาหรือประเพณีใด ๆ แต่เจมส์ได้เขียนไว้ใน James's Biography of  
Hawthorne ในปี 1879 ว่า อีซาเบล คือผู้ที่มีลักษณะของความเป็นอารยชนอย่างแท้จริง  
นั่นคือ มีรสนิยมที่ลือออกมาทางความรู้สึกนึกคิดที่งดงาม เจมส์มีความเชื่อมั่นว่า ความดีอยู่ที่  
จิตใจไม่ใช่วัตถุ จึงทำให้ได้รับคำตอบว่าเหตุใดเจมส์จึงไม่กล่าวอ้างอิงถึงศาสนาใด ๆ ใน  
นวนิยายของเขา

The ethical values of James are always of the most  
immaterial. They are never represented in religious any  
more than in utilitarian terms. The rewards of a future  
life count for nothing with the characters of James.  
Self - sacrifice is not a word in their vocabulary. They  
never think of their sacrifices as being made for some  
"far again". Their morality is an affair of sentiment,  
or of taste. Their creator is capable of speaking of  
his characters' moral good taste. The art of the life which  
they are all practicing so assiduously is an art the  
materials of which are what we call moral -- only, as  
we have seen, they are so presented that the man in the  
street might utterly fail to identify them as such. We  
can best express it perhaps by calling it a transcendental

morality. It is all conceived in that spiritual realm where the bounds of taste and morality run together and become indistinguishable.

(Ward. 1967: 104)

### 1.2.2 การพัฒนาตนเองและความสนใจใฝ่รู้

ในเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady จะเห็นพัฒนาการของโดโรธีและอีซาเบลจากหญิงสาวที่มีความเป็นจินตนาการสู่โลกของความเป็นจริง เธอทั้งสองมีความเชื่อมั่นและสนใจใฝ่รู้ ซึ่งแสดงออกโดยความต้องการเรียนรู้โลก ความรับผิดชอบ มีความจริงใจและรักเพื่อนมนุษย์

โดโรธีคิดว่า การศึกษาหาความรู้เป็นการเพิ่มทุนประสบการณ์ที่ต้องการผู้มีจิตวิญญาณที่ตั้งงามในการเป็นแสงสว่างนำทางให้เธอพบและพัฒนาตนเองได้

Something she yearned for by which her life might be filled with action at once rational and ardent ; and since the time was gone by for guiding visions and spiritual directors, since prayer heightened yearning but not instruction, what lamp was there but knowledge ? Surely learned men kept the only oil ; and who more learned than Mr. Casaubon ?

(Eliot. 1964 : 86)

แม้เมื่อเธอเลือกคนผิดด้วยความขาดประสบการณ์และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่สิ่งนี้กลับทำให้เกิดประสบการณ์ในการพัฒนาความรู้สึกริक्त และเข้าใจข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้เธอมีความเป็นผู้ใหญ่ ระวังความโกรธไม่ได้ตอบด้วยการทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบในผลการกระทำของตนเอง คุณสมบัติพิเศษของเธอนั้น นอกเหนือจากความ

งาม คือ ความสามารถเข้าใจชีวิตเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เธอแตกต่างจากตัวละครอื่น ๆ และความเข้าใจชีวิตนี้เองที่เป็นตัวหล่อหลอมอุดมการณ์ของเธอให้เจริญตามไปด้วย ดังที่ฮอร์นแบค (Hornback. 1988 : 17) กล่าวไว้ว่า

Something else besides her beauty and her social station keeps Dorothea from belonging to this world. Her understanding of life is different from that of the other characters, as is the idealistic ambition that grows from that understanding.

ในหนังสือ The Novels of Henry James เวเจนเนทซ์ (Wagenknecht. 1983 : 84 - 85) ได้กล่าวถึงความสนใจใฝ่รู้ของอีซาเบลทั้งจากการศึกษาค้นคว้าและการเดินทางท่องเที่ยว และในท้ายที่สุดเธอได้พัฒนาตนเองจากประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น

Isabel is Emersonian in her independence and self-reliance and Goethean in her passion for growth and knowledge ..... She was hungry for experience ; when she traveled it was rapidly and recklessly, she was like thirsty person draining cup after cup. She likes places where things had happened, even if they were sad things ..... She had brought up by a raketty father whom she adored, but her curiosity and imagination had been nursed more directly by Gounod, Browning and George Eliot than by life.

ความสนใจใฝ่รู้และพัฒนาตนเองของโดโรธีและอีซาเบล เป็นตัวอย่างอันดีอันนำมาซึ่งการดำรงชีวิตด้วยความเชื่อมั่นและมั่นคงในอุดมการณ์

## 2. บุคลิกลักษณะของตัวละครเอกหญิงที่สะท้อนลักษณะของผู้เขียน

Middlemarch และ The Portrait of a Lady เป็นผลงานชิ้นเอกที่สะท้อนตัวตนของนักเขียน ดังที่ผู้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของโดโรธี บรูก คือ จอร์จ เอเลียต (Hornback. 1988 : 21) และอีซาเบล อาร์เชอร์ คือ ภาพสะท้อนของ เจมส์ (Millet. 1951 : Introduction) นั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งบุคลิกลักษณะของตัวละครเอกหญิงที่สะท้อนลักษณะของผู้เขียนออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ คือ

### 2.1 ลักษณะที่เหมือนกัน

#### 2.2 ลักษณะที่แตกต่างกัน

### 2.1 ลักษณะที่เหมือนกัน

2.1.1 การให้ความสำคัญทางจิตใจมากกว่าวัตถุ ตัวละครเอกหญิงของเอเลียตและเจมส์จึงถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและความดี นอกจากมีความมีรสนิยมดี ต้องแสดงออกได้ด้วยความมีจิตใจดีและมีความคิดสร้างสรรค์

George Eliot anticipates James's usage as thoughts about small (subjects) : dress, behaviour, amusements, ornaments and then goes on to relate these to thoughts on great subjects: 'It comes to the same thing ; thoughts, opinions, knowledge, are only a sensibility of facts and ideas ..... In James, the heroine would hold on to both 'tastes' and 'opinions' as part of a single sensibility.

(Berland. 1981 : 113)

2.1.2 เอเลียตและเจมส์มีความกระตือรือร้น สนใจในเรื่องราวของชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างมีอุดมการณ์ บุคลิกลักษณะเช่นนี้ได้ถอดไว้ในตัวละครอย่างโดโรธี บรูก และอีซาเบล อาร์เชอร์ อย่างชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่ง

Dorothea is George Eliot's character and like her creator. Dorothea is not just an intellectual, however eager she may be to learn things, or to be taught Hebrew. Dorothea is as much George Eliot's character as Emma Woodhouse is Jane Austen's, David Copperfield is Dicken's or the American novel : Isabel Archer is Henry James's. At the end of Middlemarch, Dorothea achieves George Eliot's values, just as Emma, David and Isabel achieve those their creators.

(Hornback. 1988 : 21)

2.1.3 เอเลี่ยนและเจมส์ มีความคิดก้าวหน้าในการเสนอทัศนะการเลือกคู่ครองและชีวิตการแต่งงานที่ชัดเจน ตัวละครเอกหญิงของนักประพันธ์ทั้งสองจึงไม่ใช่ผู้หญิงแบบประเพณีนิยม แต่จะเป็นลักษณะผู้หญิงที่มีการตัดสินใจเป็นของตนเอง และอยู่ในโลกของความเป็นจริง (Pearson & Pope. 1981 : 229) โดยให้ผู้หญิงมีเหตุผลในการเลือกคู่ครอง ไม่ใช่แต่งงานเพราะความลุ่มหลงในความรักหรือเพื่อเลื่อนฐานะทางสังคมของตนเอง ตัวละครเอกหญิงในอุดมคติของเอเลี่ยนและเจมส์จะเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด ให้โอกาสกับตนเอง มีมุมมองและการตัดสินใจที่ต่อชีวิตสามารถเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เด็ดเดี่ยวและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น แม้จะมีชีวิตการแต่งงานที่ไม่มีความสุข

Dorothea is the great reformer. She does, in the end, act upon her opinions, and in eventually giving up her large income she defies provincial wisdom and its definition of sanity. She breaks free of this enclosed little world and goes to London. It is in her achievement of spiritual freedom that Dorothea is George Eliot's great reformer.

(Hornback. 1988 : 17)

James subtly mocks Osmond by reversing Isabel from being a submissive wife into an independent one. While Isabel is redeemed by her virtuous nature and experience, Osmond is still in hell. He is blinded by his conventional concepts. For example, he thinks that by keeping Isabel, he is successful in his marriage.

(Amaracheewa. 1988 : 18)

## 2.2 ลักษณะที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างระหว่างเอเลียตและเจมส์คือ ภูมิหลังของทั้งสอง อันได้แก่ เชื้อชาติ และถิ่นกำเนิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดในความเป็นชาวอังกฤษและชาวอเมริกันในตัวโดโรธีและอิซาเบลตามลำดับ

ลักษณะของอิซาเบลสะท้อนความเป็นชาวอเมริกันของผู้เขียนที่มาจากสภาพสังคมที่ความเป็นอิสระและมีเสรีภาพในตนเองอย่างเต็มที่ เจมส์จะบรรยายให้อิซาเบลมีความ ใฝ่ฝันและตื่นเต้นต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้พบเห็น

She had been looking all round her again at the lawn, the great trees, the reedy, silvery Thames, the beautiful old house ; and while engaged in this survey she had made room in it for her companions ; a comprehensiveness of observation easily conceivable on the part of a young woman who was evidently both intelligent and excited.

(James. 1987 : 13)

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อัมพร อมราชีวะ ศรีเสริมโภค (Amaracheewa Srisermaphok, A. 1988 : 6) ที่วิจารณ์ความหลงใหลในความเป็นอิสระของอิซาเบล อันนำมาซึ่งปัญหาชีวิตในตอนท้าย

As the story develops, we clearly see Isabel's dream of radical freedom while dooms her to her downfall in the end. James exposes false motives, distorted vision and excessive imaginations through Isabel's action. Right from the beginning, she is presented as a dynamic and active self - centered egotistic idealist.

โดโรธี มีลักษณะความเป็น 'อิสระ' ในตนเองซึ่งแตกต่างไปจากอิซาเบล ที่เห็นเช่นนั้นเพราะเธอเสียตเป็นผลผลิตของอังกฤษ อันเป็นประเทศที่อึดตัวด้วยอารยธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เฟื่องก่อสร้างตัวอย่างอเมริกา ลักษณะของโดโรธีเป็นแบบอย่างที่เหมาะพร้อมของหญิงสาววิศตอเรียนที่มีความรู้ และความคิดเห็นของตนเองซึ่งมาจากลักษณะของ เธอเสียตนั้นเอง สตีเฟน (Leslie Stephen) ได้วิจารณ์เธอเสียตไว้ในแนวเดียวกัน ดังนี้

George Eliot's great intellectual powers are the same as the abeyance of intelligence and self - knowledge evident in her creation of Dorothea. Elsewhere George Eliot's sheer informedness is knowledge alive with understanding her characters created out of intelligence lighted by compassion. But Dorothea, 'all comprehending and irresistibly good' exists as but a product of George Eliot's own 'soul - hunger' - another day - dream ideal self.

(Stephen. 1902 : 183 - 184)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า สาเหตุแห่งปัญหาชีวิตของโตโรธและอิซาเบลมีลักษณะคล้ายกันคือการขาดประสบการณ์ชีวิต แต่สำหรับอิซาเบล สาเหตุสำคัญคือ ความหลงระเวริงกับอิสระเสรีมากเกินไปจนชอบเซตตงได้กล่าวแล้ว ซึ่ง บอลด์วิน (James Baldwin) ได้กล่าวชื่นชมเจมส์ว่า เป็นนักเขียนอเมริกันคนเดียวที่ตีแผ่ปัญหาชีวิตการปรับตัวของชาวอเมริกัน (Weatherby. 1989 : 85)

### 3. อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต

คำว่า อุดมการณ์ คือ เป้าหมายสูงสุดในชีวิตของมนุษย์แต่ละคน โดยวิถีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การบริการเพื่อนมนุษย์ด้วยความตั้งใจโดยไม่แสวงหาชื่อเสียงและผลประโยชน์ นับว่าเป็นอุดมการณ์อันสูงสุดในความเป็นมนุษย์ (เกียรติ บุญเรือง. 2534 : 8)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งเอเลียดและเจมส์กำหนดให้ตัวละครเอกหญิง เป็นกัปรัว บิดามารดา แต่สิ่งนี้ไม่เป็นขบค้อยในชีวิตของโตโรธและอิซาเบลแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ทั้งสองกลับมีความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะเด่นของผู้มีจิตใจตั้งงามและมีอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต

#### 3.1 อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อตนเอง

ดังได้กล่าวแล้วว่า โตโรธ บรูค ที่มีแนวคิดก้าวหน้าก้าวหน้าอันเป็นลักษณะเด่นของผู้ประพันธ์ จากอุปนิสัย การกระทำ และความรู้สึกนึกคิดของโตโรธ ใน Middlemarch ทำให้สามารถสรุปอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตของโตโรธได้ดังนี้

1. รู้ว่าตนเองเป็นคนเช่นไร และต้องการอะไรในชีวิต
2. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อตนเองและต่อเพื่อนมนุษย์
3. เรียนรู้ให้มากที่สุด ทั้งทางด้านวิชาการและประสบการณ์ชีวิต
4. ทำความดีและมีชีวิตที่เป็นประโยชน์

ตัวละครเอกหญิงที่มีอุดมการณ์อย่างโตโรธได้รับการยกย่องชื่นชมจาก เวอร์จิเนีย วูล์ฟ, เฮนรี เจมส์ และนักวิจารณ์คนอื่น ๆ โดยเฉพาะ เซซิล (Lord

David Cecil) ได้ยกย่องว่า เอเลียตสร้างตัวละครที่มีคุณธรรมและอุดมการณ์อันเป็นแบบอย่างในการต่อสู้ปัญหาชีวิตด้วยความอดทน และสื่อให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากแนวความคิดนั้น

George Eliot grips on psychological essentials and concentrates on the moral side of human nature ... the kernel of her precious unique contribution to our literature. Dorothea's life leaves her disappointed, disheartened and depressed and she communicates her depression to her readers.

(Cecil. 1935 : 317)

ในขณะที่เดียวกับนักวิจารณ์จำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะนักวิจารณ์ชายที่เห็นว่า เรื่องราวของตัวละครเอกหญิงอย่าง โดโรธีเป็นเรื่องเหลือเชื่อเพื่อฝัน

Some reviewers reject Dorothea's beauty as indulgence ... generated by a need to soar above the indocile facts and conditions of the real world ... so many men find George Eliot's heroine unbelievable. Not all women readers of the novel agree with Dorothea, or with her creator's attitude toward her ; but few of them defend themselves from her the way men do, by denying her reality.

(Hornback. 1988 : 11)

ส่วนอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อตนเองของอิซาเบลนั้นคล้ายคลึงกับโดโรธีใน 3 ประเด็น คือ

1. มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์
2. รู้ว่าตนเองเป็นคนเช่นไร และต้องการอะไรในชีวิต
3. เรียนรู้ให้มากที่สุดทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์ชีวิต

ซึ่งอิซาเบลได้เรียนรู้ชีวิตด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง แม้ว่าเธอจะพบปัญหาที่ไม่คาดคิด แต่เธอได้เรียนรู้ เดิมโต และพัฒนาตามที่ตั้งหวัง ดังคำกล่าวของเวเจนเนทท์ (Wagenknecht, 1983 : 84) ที่ยกย่องและสรุปอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตของอิซาเบลว่า เธอปรารถนาความก้าวหน้าและความพร้อมในชีวิต โดยการเลือกและวางแผนชีวิตด้วยตัวเอง

She will allow things to be settled for her only if they are settled the way she likes them. There is something pure and proud about her, but there is also something cold and dry, and she is always planning out her development, desiring her perfection, observing her progress.

### 3.2 อุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่มีต่อสังคม

ด้วยเหตุที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสองมีภูมิหลังและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันดังกล่าวแล้ว โดยเฉพาะโดโรธีเกิดในชนบท แต่อิซาเบลเกิดและมีชีวิตอยู่ในเมือง อิซาเบลจึงไม่มีบทบาทในการสร้างความเจริญให้แก่สังคมส่วนรวมได้เหมือนโดโรธี แต่ความมีคุณธรรม และความรักเพื่อนมนุษย์ของอิซาเบล นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังเช่นเมื่อเอ็นเรียซตา เพื่อนสาวต่อว่าอิซาเบลว่า เก็บความทุกข์ไว้โดยไม่บอกเล่า ทำเพื่อผู้อื่นมากเกินไป เธอตอบอย่างเชื่อมั่นว่า ทุกอย่างที่เป็นอยู่ ก็เพื่อยืนยันในความเป็นตัวของตัวเอง

"Don't you think you're rather too considerate ?"

"It's not of him that I'm considerate, it's of myself !"

It may be affirmed without delay that Isabel was probably very liable to the sin of Self - esteem ; she often conveyed with complacency the field of her own

nature ..... and she had an unquenchable desire to think well of herself.

(James. 1987 : 441)

ส่วนโดโรธีมีความตั้งใจที่จะทำความดี มีชีวิตที่เป็นประโยชน์และมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสร้างโรงเรียนและดำเนินการควบคุมดูแลด้วยตนเอง ออกเยี่ยมเยียนชาวบ้าน และครอบครัวที่มาเช่าอยู่

She set up an infant school in the village, had a plan for new cottages for the poor .... and had an eagerness to know the truth of life.

(Eliot. 1964 : 11)

"My notion of usefulness", she says "must be narrow. I must learn new ways of helping people."

(Eliot. 1964 : 78)

การช่วยเหลือผู้อื่นนั้น ไม่ได้ทำโดยการหยิบยื่นทุนทรัพย์ให้เพียงอย่างเดียว โดโรธีกล่าวว่า สิ่งสำคัญคือ การให้กำลังใจแก่ผู้ต้องการความช่วยเหลือให้เขาได้ทำในสิ่งที่ต้องการ เช่น กรณีของหมอผลิตเกทในความตั้งใจที่จะสร้างโรงพยาบาล

Dorothea offered both her goodness and her money and urged Lydgate ..... do what he meant to do, she encouraged Lydgate to do what was necessary to make his knowledge useful.

(Eliot. 1964 : 739)

นับเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมสำหรับหญิงวัยแรกสาว แทนที่จะนิยมชมชอบความสวยงาม หลอหลอกร่า เพื่อตนเอง แต่เธอกลับค้นพบว่าจะมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่ง แอลเลน (Walter Allen) ได้กล่าวยกย่องโดยเปรียบโดโรธีเป็นเสมือนนักบุญเทเรซา

Dorothea is seen as a St. Theresa born in the wrong place at the wrong time. Her great question-- "What do we live for, if it is not to make life less difficult to each other?" -- constitutes an assertion of heroic free will.

(Allen. 1954 : 263)

จากบุคลิกลักษณะและอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกหญิง ทำให้เห็นว่าคุณคิดของบุคคลมิได้เป็นเพียงสิ่งกำหนดความเป็นอยู่ของมนุษย์เท่านั้น แต่มีอาณาเขตกว้างขวางแทรกไปในทุกด้านของชีวิต คนเราสามารถจะก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งและมั่นคง ด้วยทัศนคติที่ถูกต้องของตนเอง บุคคลซึ่งมีเป้าหมายและแผนการณ์ที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายนั้น จำเป็นต้องเป็นคนที่มีแรงจูงใจ กระตือรือร้นและมีศรัทธา และเข้าใจความต้องการของตนเอง อย่างแท้จริง ไม่ว่าเป้าหมายนั้นจะนำมาซึ่งความทุกข์ ความสุข ความผิดหวังหรือสมหวัง ความล้มเหลวหรือความสำเร็จก็ตาม

## 2. เกณฑ์การเลือกคู่

ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตผู้หญิงก็คือ การแยกครอบครัวไปอยู่กับสามี บิดามารดา หรือผู้ปกครอง จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเลือกคู่โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 19 ดังได้กล่าวไว้ในบทกวีหลังแล้วว่า สังคมสมัยวิกตอเรียกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้หญิงไว้ อย่างเคร่งครัดมาก เมื่อเทียบกับผู้ชาย จุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิตผู้หญิงก็คือ การแต่งงาน ต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของสังคม ไม่มีอิสระเสรีที่จะทำอะไรตามใจได้ เป็นสมบัติของพ่อเมื่อเป็นโสด และเป็นของสามีเมื่อแต่งงานไป

สำหรับโดโรธี บรุก และอีซาเบล อาร์เซอร์ มีลักษณะผู้หญิงหัวก้าวหน้าด้วยความ เป็นอิสระในตัวเอง ทำให้ทั้งสองยึดมั่นในความคิดของตนเอง แม้แต่ในการเลือกคู่ครอง เธอ ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการแต่งงานมีครอบครัว แต่เธอคิดว่า การแต่งงานเป็นสิ่งที่จะเสริมสร้าง ประสบการณ์ให้แก่ชีวิต ไม่ใช่เพื่อรับใช้สามีเท่านั้น ดังที่เอเลียตได้บรรยายความคิดของ โดโรธีเกี่ยวกับการแต่งงานไว้ ดังนี้

Dorothea, with all her eagerness to know the truths of life, retained very childlike ideas about marriage - how could he affect her as a lover ? The really delightful marriage must be that where your husband was a sort of father, and could teach even Hebrew, if you wished it. The union which attracted her was one that would deliver her from the girlish submission to her own ignorance, and give her the freedom of voluntary submission to a guide who would take her along the greenest path.

(Eliot. 1964 : 13 - 14)

ส่วนแจมส์บรรยายความคิดในการแต่งงานของอีซาเบลในการพูดโต้ตอบกับบารัลด์ ทิชเชิร์ท

"You wanted only to see life ... I had an idea that you took a genial view of liberty and wanted to survey the whole field."

"I've seen that one can't do anything so general. One must choose a corner and cultivate that."

(James. 1987 : 39)

จากความคิดดังกล่าว สามารถสรุปเกณฑ์การพิจารณาเลือกคู่ครองของ โดโรธีและ อีซาเบลได้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นผู้ที่เสริมชีวิตให้มีคุณค่า ทำให้เธอเติบโตและเรียนรู้มากขึ้น
2. ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจในความรักอิสระ ไม่รัดรอนเปิดกว้างเสรีภาพ

ความปรารถนาของ โดโรธีและอีซาเบลสองประการดังกล่าวเป็นไปตามหนึ่งในห้าทฤษฎี การเลือกคู่ครองดังกล่าวไว้แล้วว่า ปัจเจกบุคคลจะแสวงหาคู่ครองที่ช่วยประกอบหรือเสริมสิ่งที่ขาดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ความเป็นจริงแล้วไม่ว่าสมัยใด ทฤษฎีดังกล่าวมักเป็นการเลือกคู่ครอง ในอุดมคติ เพราะไม่มีใครสามารถจะศึกษาอุดมการณ์ ความคิดของบุคคลให้ต้องแท้จากลักษณะ ภายนอกได้ในช่วงแรกที่ศึกษากันและกัน และไม่มีใครบอกได้ว่า จะต้องใช้เวลายาวนาน เพียงไร แม้ในสังคมสมัยใหม่บุคคลจะเลือกคู่ครองด้วยตนเองก็ตาม ส่วนใหญ่ชายหญิงมักเข้าสู่การแต่งงานด้วยความใกล้ชิด ด้วยทักษะการเลือกคู่ครองที่สอดคล้องกันทางสังคม ภายนอก และความเห็นพ้องของบิดามารดา

อย่างไรก็ตาม ความคิดของตัวละครเอกหญิง ก็คือแนวคิดของผู้เขียนที่ต้องการยกสถานะสตรีภายใต้ความกดดันของสังคม และให้ภาพชีวิตการแต่งงานที่มีคุณค่ามากกว่าเป็นการ สืบทอดดำรงเผ่าพันธุ์

สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบคือ เอเลี่ยนและแจมส์ได้วางโครงเรื่องและกำหนดถ้อยคำบรรยาย อย่างรอบคอบก่อนแล้ว ถึงสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงเข้าสู่ชีวิตการแต่งงานที่ ผิดพลาด โดยการกล่าวแทรกไว้ในความคิดในการเลือกคู่ครอง นั่นคือ ความคิดที่ยัง "เป็นเด็ก" ของโดโรธี "very childlike ideas about marriage" และความคิดที่เป็นอิสระโดย ลื่นเชิงของอีซาเบลอันเป็นที่ประจักษ์ของครอบครัวข้างในครอบครัวที่ซึ่ซึ่

"All this time," Ralph said to his mother,

"You've not told me what you intend to do with her."

"Do with her? You talk as if she were a yard of calico. I shall do absolutely nothing with her, and she herself will do everything she chooses. She gave

me notice of that."

(James. 1987 : 36)

ในความเป็นจริงแล้ว โดโรธีและอีซาเบล มีโอกาสดีในการเลือกคู่ครอง ด้วยเหตุที่มีความเป็นอิสระในตนเอง และมีชายมาสนใจให้เลือกมากกว่าหนึ่งคน แม้เอเลียตและเจมส์ จะไม่ได้เขียนบอกไว้โดยตรงถึงลักษณะของคู่ครองที่โดโรธีและอีซาเบลต้องการ แต่คุณลักษณะของชายที่มาเสนอตัวสามารถสะท้อนรสนิยมของทั้งสองได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การพิจารณาการเลือกคู่ครองของตัวละครเอกหญิง และสาเหตุแห่งความผิดพลาดในการเลือกคู่ครอง ตามลำดับ ดังนี้

#### การเลือกคู่ครองของโดโรธี บรุก

ชายที่สนใจในตัวโดโรธี ได้แก่ เจมส์ เซตตัม และเอ็ดเวิร์ด คาซาบอน โดโรธีปฏิเสธเจมส์อย่างสิ้นเชิงด้วยสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. แม้เจมส์จะเป็นคนมีจิตใจดี แต่ก็ไม่สามารถให้ประสบการณ์ในโลกแห่งการเรียนรู้ที่เธอต้องการ

All her dear plans were embittered, and she thought with disgust of Sir James' conceiving that she recognized him as her lover.

"Chettam is a good fellow, a good sound - hearted fellow, but he doesn't go much into ideas."

(Eliot. 1964 : 37)

2. เจมส์มีลักษณะของผู้ชายหัวเก่า ซึ่งเธอไม่ต้องการแต่งงานเพียงเพื่อทำหน้าที่รับใช้สามีเท่านั้น

"Every lady ought to be a perfect horsewoman, that she may accompany her husband."

"You see how widely we differ, Sir James. I have made up my mind that I ought not to be a perfect horsewoman, and so I should never correspond to your pattern of a lady."

(Eliot. 1964 : 23 - 24)

เอ็ดเวิร์ด คาสาบอน นักวิชาการวัย 50 ปี คือชายที่โดโรธีเลือก ซึ่งเธอยกย่องเขาเหนือกว่าชายใดได้

"I am very grateful to Mr. Casaubon. If he makes me offer, I shall accept him. I admire and honour him more than any man I ever saw."

(Eliot. 1964 : 41)

คุณสมบัติของคาสาบอนตรงกับอุดมการณ์ของโดโรธี เธอเชื่อว่าผู้คงแก่เรียนอย่างเขาสามารถทำให้ชีวิตของเธอเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกของการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ทุกประการอย่างน่าตื่นตะลึง

Because her education had consisted only of that toy-box history of the world adapted to young ladies. Mr. Casaubon's discourse about his work in progress "The Key to All Mythologies" sounded eminently scholarly and exciting.

"I should learn everything then, it would be like marrying Pascal. I should learn to see the truth by the same light as great men have seen it."

(Eliot. 1964 : 30)

เช่นเดียวกับที่ฮอร์นแบค (Bert G. Hornback) ลงความเห็นไว้ว่า โดโรธีปฏิเสธ เจมส์ และยอมรับคาซาบอนด้วยความเป็นคนเพื่อนและอยู่ในโลกของจินตนาการ

Dorothea isn't thinking of Sir James, either, or hearing him. She is busy dreaming - imagining - her future with Casabon : "There would be nothing trivial about our lives," She thinks. With Casabon she will lead a grand life and draw plenty of plans.

(Hornback. 1988 : 24)

การเลือกคู่ครองอย่างคาซาบอน นับเป็นการเลือกที่ผิดพลาด ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์สาเหตุแห่งความผิดพลาดดังกล่าวออกเป็นหัวข้อดังนี้

ประการแรก โดโรธีเชื่อมั่นในความคิดของตนเองมากเกินไป โดยไม่ฟังคำทัดทานของคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นลุง น้องสาว หรือเจมส์ เซตตัน ซึ่งเจมส์ได้วิจารณ์โดโรธีว่า

"you always have your own opinions about everything."

(Eliot. 1964 : 32)

เอเลียตบรรยายกิริยามารยาทของคาซาบอน ผ่านคำวิจารณ์ของเซเลีย ซึ่งเธอนึกไม่ถึงว่า ผู้ชายอย่างคาซาบอนที่เธอรู้สึกเกลียดชังไม่ชอบหน้า จะเป็นคนที่พี่สาวเลือกจะแต่งงานด้วย

"Really, Dodo, can't you hear how he scrapes his spoon ? And he always blinks before he speaks ... I'm sorry for those who sat opposite to him if he did. How very ugly Mr. Casaubon is."

(Eliot. 1964 : 49)

แม้มีสเตอริบรูด ก็บอกกล่าวกับโดโรธีถึงเหตุผลของความไม่เหมาะสมด้วยวัยที่ต่างกัน หากทั้งคู่จะต้องแต่งงานกัน

"Casaubon is over five - and forty, you know. I should say a good seven - and - twenty years older than you. To be sure, if you like learning and standing, and sort of thing, we can't have everything." Said Mr. Brooke.

(Eliot. 1964 : 42)

ทุกถ้อยคำไม่มีผลต่อโดโรธี เธอกลับรู้สึกโกรธเคืองเซเลีย โดยตำหนิว่า เซเลียมองคนแต่ลักษณะภายนอก ซึ่งความเป็นจริงแล้ว โดโรธีต่างหากที่เป็นเช่นนั้น และยิ่งเลวร้ายกว่าเซเลีย เพราะเธอกำลังอยู่ในอาการของคนที่กำลังมีคนรัก คนถูกใจที่ทำให้ตาบอด อย่างไรก็ตาม ในที่สุดทุกคนก็ลงความเห็นและเข้าใจในความเป็นโดโรธีที่แตกต่างจากหญิงสาวทั่วไป

"You always sees what nobody else sees, you are not fond of show, a great establishment, balls, dinner, that kind of thing. You should do as you like ; for there is no knowing how anything may turn out. You have not the same tastes as every young lady."

(Eliot. 1964 : 42)

ประการที่สอง โดโรธีเลือกมองคุณสมบัติเพียงด้านเดียวของผู้ที่จะมาเป็นคู่ครอง โดยยกย่องให้เขาเป็น "great man" ซ้ำซึ่งในความเป็นอัจฉริยะ แม้อายุจะห่างกันมาก แต่เธอได้ให้เหตุผลว่า เป็นการดี เพราะนั่นเป็นองค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการตัดสินใจ

"I should not wish to have a husband very near my own age. I should wish to have a husband who was above me in judgement and in all knowledge."

(Eliot. 1964 : 42)

ซึ่งเป็นการตัดสินใจบนอุดมการณ์ แต่ขาดการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง

### การเลือกครองของอีซาเบล อาร์เชอร์

เจมส์ดูเหมือนจะกำหนดให้อีซาเบลเป็นสาวเนื้อหอมในหมู่ชายหนุ่มอย่างลอร์ดวอร์เบอร์ตัน และแคสพาร์ กูดวูด ส่วนกิลเบิร์ต ออสมอนด์ นั้น กล่าวได้ว่า เพราะกลไกแห่งความหลงใหล จึงชนะใจอีซาเบลได้

ถ้าพิจารณาให้ดี จะพบว่าอีซาเบลไม่ได้ตั้งใจที่จะค้นหาชายหนุ่มเพื่อเข้าสู่ชีวิตแต่งงาน เหมือนหญิงสาวในวัยเดียวกันทั่วไป เมื่อเทียบกับโตโรธี่ตรงจุดนี้ จะเห็นว่า โตโรธี่แต่งงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ตัวเองได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นตามสามี เป็นการพัฒนาตนเองด้านวิชาการต่าง ๆ ในขณะที่อีซาเบลตัดสินใจแต่งงาน เพื่อช่วยให้สามีมีโอกาสได้ใช้เงินธนาคาร และประยุกต์ให้เห็น ได้จากการรวบรวมศิลปะชั้นเอกต่าง ๆ เท่าที่เงินสามารถจะบันดาลได้ โดยคิดว่า ออสมอนด์ มีรสนิยมดีแต่ขาดเงิน แต่เมื่อหลังแต่งงานแล้ว อีซาเบลจึงเรียนรู้ว่า ออสมอนด์ได้หลงกลวงเธอตลอดมา โดยกลบเกลื่อนจิตใจอันเลวร้าย ภายใต้ศิลปะชั้นงามของเขา ทั้งอีซาเบลและโตโรธี่จึงมีความผิดพลาดเหมือนกัน คือ ตัดสินใจแต่งงานโดยยึดอุดมการณ์ของตนเองเป็นหลัก

ผู้วิจัยปรารถนาที่จะให้สังคมมีความคิดเช่นเดียวกับเจมส์ในแง่ที่ว่าชายกับหญิงสามารถมีความรู้สึกดี ๆ ต่อกันได้ เป็นเพื่อนที่สนิทรักใคร่ไว้ใจกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคู่รักและลงเอยด้วยการแต่งงาน อย่างไรก็ตามเพราะความคิดของสังคมที่มองผู้หญิงเป็นฝ่ายด้อย เป็นผู้เสียเปรียบ ความคิดอิสระในความเป็นภรรยาจึงถูกปิดกั้นไปเสียหมด ผู้หญิงจึงต้องลงเอยกับใครสักคนหนึ่ง เมื่อสนิทสนมกันถึงจุดหนึ่งและเมื่อถึงเวลาอันควร

ความจริงแล้ว ทั้งลอร์ดวอร์เบอร์ตัน และกูดวูด มีคุณสมบัติเด่นและเพียบพร้อมด้วยฐานะ เกียรติยศ ชื่อเสียง แต่อิซาเบลปฏิเสธการขอแต่งงานของชายหนุ่มทั้งสองด้วยสาเหตุ ดังนี้ คือ

1. การปฏิเสธการแต่งงานกับลอร์ดวอร์เบอร์ตันเท่ากับเป็นการปฏิเสธระบบเจ้าขุนมูลนาย ปฏิเสธศรัทธาบรรดาศักดิ์และระบบชนชั้นต่าง ๆ ของอังกฤษ นอกจากนี้ยังเป็นการประกาศความเป็นอิสระต่อตนเองของอิซาเบล เพราะอิซาเบลคือตัวแทนของความเป็นอิสระและเป็นตัวแทนของโลกใหม่อย่างอเมริกา อันเป็นสัญลักษณ์ของเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน

การปฏิเสธกูดวูด คือการปฏิเสธทุนนิยมหรือวัตถุนิยม เพราะอิซาเบลเป็นนักจินตนาการ มีความโรแมนติกฝันเฟื่อง ถึงแม้อิซาเบลจะนิยมในตัวชายทั้งสองในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การกล้าปฏิเสธชายที่พร้อมทั้งทรัพย์สิน ลาภยศบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ อย่างวอร์เบอร์ตัน และชายที่มั่งมีอย่างกูดวูด เป็นการแสดงความกล้าหาญอย่างยิ่ง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการหยั่งทะนงตัวอย่างผิด ๆ เพราะความจริงแล้วอิซาเบลยังไม่มีโอกาสรู้จักลอร์ดวอร์เบอร์ตันอย่างแท้จริง เพียงแต่มีอคติต่อชนชั้นขุนนาง เลยทำให้ตีค่าของลอร์ดวอร์เบอร์ตันต่ำไปอย่างน่าเสียดาย

What she felt was that a territorial, a political, a social magnate had conceived the design of drawing her into the system in which she rather invidiously lived and moved. A certain instinct, not imperious, but persuasive, told her to resist - murmured to her that virtually she had a system and an orbit of her own.

(James. 1987 : 87)

เช่นเดียวกับที่ อัมพร อมราชิวะ ศรีเสริมโภค (Amaracheewa Srisermphok, A. 1988 : 8) วิเคราะห์ไว้ว่า

She refuses Lord Warburton's proposal partly because she is not in love with him, and partly because she is not ready to be married, but mainly because she is afraid that he will draw her into his system and tamper with her freedom.

2. ค่านิยมทางวัตถุ ความมีอำนาจในสังคมของกุกูดและลอร์ดวอร์เบอร์ตัน ไม่ใช่สิ่งที่อิซาเบลต้องการ ซึ่งเป็นการตีค่าจากสิ่งภายนอกอย่างเดียวทำให้อิซาเบลตัดสินใจผิดพลาดได้ มุมมองในการดำเนินชีวิตของเธอและเขานแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะการที่อิซาเบลไม่คิดเลือกกุกูด เพราะคิดว่าเขาค่อนข้างจะวัตถุนิยมเหมือนนักธุรกิจหนุ่มชาวอเมริกันทั่วไป

"I am not bound to be timid and conventional ; indeed, I can't afford such luxuries. Besides, I try to judge things for myself ; to judge wrong, I think, is more honourable than not to judge at all. I wish to choose my fate and know something of human affairs beyond what other people think it compatible with propriety to tell me."

(James. 1987 : 139 - 140)

ชีวิตของอิซาเบลคงราบรื่น และไปถึงอุดมการณ์ที่ต้องการ หากไม่พบทุกขลาภจากส่วนแบ่งมรดกของราล์ฟ ทัชเชิร์ท เจมส์ใช้วิธีการที่ได้รับมรดกมากมายนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านเห็นว่า อิซาเบลมีฐานะอย่างไร มีเสถียรภาพทางการเงินอย่างไร ซึ่งเป็นเหตุสำคัญที่ดึงดูดใจมาตามเมอร์ลีย์เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม ดูเหมือนว่าเจมส์ตั้งใจให้เห็นสภาพสังคมอเมริกันที่หลงใหลในยิมวัตถุ

มาตามเมอร์ลู้จุดอ่อนของอิซาเบลในความเป็นคนอ่อนไหวและชอบอารยประเทศอย่าง อังกฤษหรือยุโรป จุดอ่อนนี้เองที่ทำให้มาตามเมอร์ลววางแผนการโยง กิลเบิร์ต ออสมอนต์ เข้ามาสู่ความสนใจของอิซาเบลอย่างง่ายดาย

ในหนังสือ Henry James's Exploration of the Moral Life of the Innocent ผู้เขียนได้กล่าวถึงความชั่วร้ายของมาตามเมอร์ล โดยยกคำวิจารณ์ของแทนเนอร์ (Tony Tanner) ว่า มาตามเมอร์ลเป็นชาวอเมริกันเฟเนจที่มีจิตใจต่ำ ไร้ศีลธรรม และเป็นอันตรายอย่างที่สุด (Amaracheewa Srisermbhok, A. 1988 : 9 - 10)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดของอิซาเบลในการเลือกออสมอนต์เป็นคู่ครอง ด้วยสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก ความเป็นผู้มี 'รสนิยม' ซึ่งสะท้อนได้จากผลงานศิลปะที่เขารวบรวม อันสอดคล้องกับอุปนิสัยที่เป็นอิสระและมีความสนใจในทางศิลปะของอิซาเบลที่คิดว่า จะเป็นสิ่งที่ทำให้คนมีการพัฒนาทางด้านจิตใจ อิซาเบลจึงเห็นออสมอนต์เป็นคนพร้อมและถูกใจไปเสียหมด แม้เขาเป็นพ่อหม้ายลูกติดผ่านชีวิตครอบครัวมาแล้ว อิซาเบลก็ไม่รังเกียจแต่อย่างใด

She liked Mr. Osmond's talk, his company : she had what always gave her a very private thrill, the consciousness of a new relation ..... The understanding had been that Mr. Osmond should show her his treasures ; his pictures and cabinets all looked like treasures. She had never met a person of so fine a grain. The peculiarity was physical and it extended to impalpabilities. He had consulted his taste in everything.

(James. 1987 : 227 - 229)

ประการที่สอง ออสมอนด์อยู่อย่างโดดเดี่ยวกับแพนซีลูกสาว มีเพียงทนายความเป็นที่ปรึกษา เป็นคนที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งอิซาเบลนำไปเปรียบเทียบกับราล์ฟว่า พิจารทางกายเสียยิ่งดีกว่า

..... his taste alone perhaps, as a sick man consciously incurable consults at last only his lawyer : that was what made him so different from everyone else. Ralph had something of this same quality, this appearance of thinking that life was a matter of connoisseurship ; but in Ralph it was an anomaly, a kind of humorous excrescence, whereas in Mr. Osmond it was the keynote.

(James. 1987 : 229)

เหตุผลทั้งสองประการ เป็นการจินตนาการไปเองทั้งสิ้น เนื่องจากความมีจิตใจละเอียดอ่อนของอิซาเบล ไม่ว่าในเรื่องรสนิยมหรือเรื่องใด ๆ ก็ตาม สาเหตุสำคัญที่สุดแห่งการเลือกผิดก็คือ การมองคนแต่เพียงเปลือกนอก ทำให้มีคบอดต่อความหลอกลวงเลวร้ายของออสมอนด์และมาดามเมอร์ล ดังที่ เอเดิล (Leon Edel) ได้กล่าววิจารณ์ไว้ในหนังสือ The Life of Henry James ว่า

"Isabel's wrong turning occurs without her knowledge, when she meets a woman of a certain age, worldly - wise and accomplished, the last word in refinement, an American expatriate of long standing, who has absorbed Europe into her being and bestrides the Continent with that appearance of freedom and insouciance to which Isabel aspires. The charm she exhibits, the deep attraction Isabel feels for

her, are founded in part on the girl's inexperience of people and her inability to recognize the treacheries of life.

(Edel. 1977 : 617)

การพิจารณาอย่างผิวเผินทำให้เลือกคู่ครองผิดพลาดของอิซาเบล นับเป็นจุดสำคัญที่ให้ข้อคิดในเรื่อง The Portrait of a Lady อันมีผู้วิจารณ์กล่าวถึงเป็นจำนวนมาก หนึ่งในจำนวนนี้คือ เวเจนเนชท์ (Edward Wagenknecht) ได้พูดถึงความเคราะห์ร้ายของอิซาเบลที่มองเพียงเปลือกนอก ดังที่ผู้วิจัยกล่าวแล้ว ในขณะเดียวกัน เธอไม่ลืมที่จะกล่าวถึงผลกระทบที่ออสมอนด์จะต้องได้รับการตอบสนองตามความเชื่อทางศาสนา

It was Isabel's misfortune that she mistook the polished surface for the reality and interpreted as a noble detachment and disinterestedness what was merely emptiness, and it was her weakness that she was too much concerned with appearances and that on one side of her nature she preferred art to life and theory to experience. Gilbert was a collector of beautiful things, and for the time being she was content to be collected ..... If beauty is one of the attributes of God and devotion to beauty a virtue in human beings. Osmond proves the truth of what Bunyan knew in another area of experience, that there is a road to hell even from the very gates of the Heavenly City.

(Wagenknecht. 1983 : 89)

### 3. ชีวิตแต่งงาน : ความสำเร็จและความล้มเหลว

ความผิดพลาดในการเลือกคู่ครองของ โดโรธีและอีซาเบลนำไปสู่ความล้มเหลวต่อเนื่อง ทั้งในชีวิตแต่งงานและการดำเนินชีวิตตามอุดมการณ์ของตนเอง

ภาวะล้มเหลวที่เกิดขึ้นดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์ดูอย่างละเอียดจะพบว่าสาเหตุสำคัญคือ ตัวละครเอกหญิงทั้งสองขาดการพิจารณาปัจจัยในการเลือกคู่ครองที่สำคัญทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน การแสดงความจริงใจต่อกัน อายุ อนุนิสัย บุคลิกภาพ ฐานะทางอารมณ์ ทักษะคติ อุดมการณ์ในชีวิต ภูมิหลังสภาพครอบครัว เธอทั้งสองมักจะด่วนสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น ซึ่งจะปิดกั้นทางเลือกอื่น ๆ เสมอ เนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และความซื่ออย่างบริสุทธิ์นั่นเอง

เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง Middlemarch และ The Portrait of a Lady จะเห็นว่า อีซาเบลเป็นผู้ผิดหวังในการแต่งงานกับออสมอนต์ แต่ออสมอนต์ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้น เพราะเขาแต่งงานเพื่อหวังปกอลอก

สำหรับโดโรธี คาชานอน ไม่ใช่ผู้ชายหลอกลวงอย่างออสมอนต์ ความจริงแล้วเขามีความรัก ความจริงใจ แต่เขาคาดหวังความสุขในชีวิตแต่งงานเหมือนชายที่ต้องการหญิงสาวโดยทั่วไป ขาดความเข้าใจจิตใจของภรรยา เห็นแก่ตัวและยึดความรู้สึกของตนเองเป็นใหญ่

Having made up his mind that it was now time for him to adorn his life with the graces of female companionship, he determined to abandon himself to the stream of feeling, and perhaps was surprised to find what an exceedingly shallow rill it was. He concluded that the poets had much exaggerated the force of masculine passion. He observed with pleasure that Miss Brooke showed an ardent, submissive affection

which promised to fulfil his most agreeable previsions of marriage.

(Eliot. 1964 : 63)

โตโรธีเริ่มรู้สึกว่า ชีวิตหลังแต่งงานว่างเปล่าเมื่อไปยืนในโบสถ์โรม คาซาบองตั้งใจให้เธอเป็นเพียงภรรยาผู้ติดตาม โดยไม่มีส่วนร่วมในการงานที่เธอตั้งใจจะช่วยแต่อย่างใด

"In your case I would propose an emendation and say, See Rome as a bride and live thenceforth as a happy life," said Casabon. she was rather shocked at this mode of taking all life as a holiday.

(Eliot. 1964 : 196)

โตโรธีได้สารภาพกับเขาตามตรงถึงจุดประสงค์ที่ต้องการ แต่คาซาบองไม่ตอบโต้หรือแสดงความยินดียินร้าย เขาเริ่มมีท่าทีมีน้ำ อันเป็นจุดเริ่มต้นของความห่างเหินที่ทั้งสองคาดไม่ถึง

ความล้มเหลวของอิซาเบลและโตโรธี เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตลูกผู้หญิง เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่แท้จริง ก็คือ ทั้งสองมีอุดมการณ์ที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงและขาดประสบการณ์ชีวิต

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่า ประเด็นแห่งความล้มเหลวดังกล่าวไม่ใช่เรื่องสำคัญที่สุดที่จะต้องระลึกถึงด้วยความประหวั่นพรั่นพรึง หรือยึดติดอยู่กับความล้มเหลวนั้นอย่าง ไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่คน ๆ หนึ่งมิได้เกิดมาแล้วจะพบความสุขในทันที แต่เขาต้องเรียนรู้ที่จะพบความสุขนั้น ความผิดหวังย่อมมีอยู่เป็นระยะ ๆ เพราะความสำเร็จขึ้นอยู่กับจังหวะต่าง ๆ ที่ซับซ้อน เพียงแต่ความทุกข์เราควรต้องยึดความผิดหวังล้มเหลวไว้เป็นแบบอย่างเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีกและเพื่อการก้าวเดินต่อไป ดังที่แมกซ์เวล (Maxwell. 1960 : 244 - 247) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของความล้มเหลวไว้อย่างน่าจดจำว่า ความล้มเหลวจะทำให้เกิดสัญชาตญาณการเอาตัวรอด

การพิจารณาตนเองอย่างดองแท้ โดยจะเรียนรู้ว่า สิ่งต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างไรความ  
ผิดพลาด และความล้มเหลวจะทำให้หลังจิตแข็งแกร่ง ทำให้มีบุคลิกภาพเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวขึ้น  
ทำให้บุคคลไม่กล้าทำอะไรเล่น ๆ หรือจับจอต้ออีกต่อไป ความล้มเหลวเป็นสิ่งที่ช่วยให้ความสำเร็จที่ประสบในภายหลังมีความมั่นคงถาวร

ในความเห็นของผู้วิจัย อีซาเบลและโคโรธีเป็นผู้ที่ใช้เสรีภาพในชะตาชีวิตของตนเอง  
อย่างแท้จริงทั้งในความล้มเหลวที่ผ่านมา และในความสำเร็จที่จะกล่าวต่อไป

ผู้วิจัยกำหนดให้ "ความล้มเหลว" ของตัวละครเอกหญิงสิ้นสุดลงภายหลังการแต่งงาน  
ได้ไม่นาน เมื่อทั้งสองตระหนักว่า ตนเลือกคู่ครองผิดพลาด แต่ขอไม่พบฝ่าย วิตกจริตหรือ  
ท้อถอย ทั้งสองระลึกถึงสิ่งที่ผ่านมาและสิ่งที่ต้องทำต่อไปด้วยความมีสติ ลักษณะของการพิจารณา  
สิ่งที่เกิดขึ้นด้วยความมีสตินี้ ทำให้เกิดปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แนวคิดที่ได้จาก  
นวนิยายของเอเลียดและเจมส์ในข้อนี้ ทำให้ Middlemarch และ The Portrait of  
a Lady มีคุณค่าและคงความทันสมัยอยู่เสมอ เพราะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้มนุษย์กล้าหาญและฉลาด  
รู้เท่าทันชีวิตขึ้น

ในชีวิตของเอเลียด และเจมส์ คงพบเรื่องราวของชีวิตแต่งงานมากมายทั้ง โกล้งและ  
โกล้งตัวออกไป ฉะนั้นทั้งสองจึงสร้าง "ความสำเร็จ" ให้เกิดแก่ตัวละครเอกหญิงอย่างงดงาม  
เพื่อเป็นทางออกที่ดีแก่ผู้หญิง

ความสำเร็จนั้นไม่ใช่ได้มาโดยง่าย แต่ก็ไม่ยากเกินไปที่จะเรียนรู้คุณสมบัติในการบรรลุ  
เป้าหมายในการดำเนินชีวิตสมรส และในอุดมการณ์ที่ยึดมั่นภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรงทำทลาย  
จิตใจ นอกจากนั้นเอเลียดยังเสนอคุณลักษณะและวิถีทางในการเอาชนะตนเอง อันเป็นแนวคิด  
ร่วมที่ชัดเจน จากแห่งความครุ่นคิดของตัวละครเอกหญิง นับเป็นสุดยอดแห่งเรื่องราวและมีมือ  
ของนักเขียนที่ชี้ให้เห็นจริยธรรมที่เกิดขึ้นในจิตสำนึก โดยผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์รายละเอียดของ  
คุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว ที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงทั้งสองประสบความสำเร็จ ดังนี้

## 1. การยอมรับในผลการกระทำ

ปัญหาสังคมคงจะลดน้อยลง หากผู้ทำผิดพลาดยอมรับผลแห่งการกระทำนั้น โดยไม่ตีโพยตีพาย และกล่าวโทษผู้อื่น โดยเฉพาะถ้าความผิดพลาดนั้นเกิดจากการตัดสินใจด้วยตนเอง เรามักจะได้ยินคำเปรียบเปรยเสมอว่า คนเรามักจะรับชอบ แต่ไม่ค่อยยอมรับผิด ผู้วิจัยคิดว่า การยอมรับข้อผิดพลาดของโตโรธีและอิซาเบลทำให้ทั้งสองเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาความสงบเกิดขึ้นในจิตใจ จนสามารถดำเนินชีวิตและประคับประคองสุขภาพจิตไปได้ด้วยดี

There had been no plot, no snare ; she had looked and considered and chosen. When a woman had made such a mistake, there was only one way to repair it - just immensely to accept it. One folly was enough, especially when it was to last forever ; a second one would not much set it off. In this vow of reticence there was a certain nobleness which kept Isabel going .....

(James. 1987 : 356)

นั่นคือ ความรู้สึกนึกคิดที่ล้ำค่าของอิซาเบลในการยอมรับทุกสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งถ่ายทอดโดยนักเขียนที่ยิ่งใหญ่อย่าง เฮนรี เจมส์ เช่นเดียวกับเอเลียตที่ได้บรรยายการยอมรับความผิดพลาดของโตโรธี บรูค

"I have been mistaken in many thing," said Dorothea to herself, while the tears came rolling and she had to dry them quickly - all this vivid sympathetic experience returned to her now as a power ; it asserted itself as acquired knowledge asserts itself .....

(Eliot. 1964 : 764)

เธอทั้งสองใช้ชีวิตอิสระ โดยการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง และพอใจในทางเลือก  
ของตนเองเช่นกัน ดังที่อิซาเบลกล่าวตบเพื่อนสาว

"One must accept one's deeds. I married him before  
all the world ; I was perfectly free ; it was impossible  
to do anything more deliberate. One can't change that  
way."

(James. 1987 : 429)

## 2. การมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิแห่งตน

ด้วยความมีศักดิ์ศรี ทำให้โดโรธีและอิซาเบลอดทนโดยไม่ปริปาก แม้สถานการณ์  
ที่เลวร้ายจะบีบบังคับจิตใจมากเพียงใดก็ตาม

โดโรธีไม่เคยได้รับความไว้วางใจจากคาซาบอน นอกจากความเมินเฉย เขายัง  
แสดงท่าทีมีความลับ ซึ่งโดโรธีต้องให้ความอดทนอย่างสูง

She felt almost guilty in asking for knowledge about him  
from another ..... That there had been some crisis in her  
husband's mind She was certain ; he had the very next day  
begun a new method of arranging his notes and had associated  
her quite newly in carrying out his plan. Poor Dorothea  
needed to lay up stores of patience.

(Eliot. 1964 : 417 - 418)

ความมีเกียรติภูมินี้ ทำให้โดโรธีเชื่อมั่นและเคารพตนเอง แม้เธอจะรู้ว่า  
คาซาบอนปฏิเสธความต้องการเรียนรู้ของเธอ และไม่ไว้วางใจในความสัมพันธ์ที่เธอกับวิลล์  
มีต่อกัน แต่เธอก็ไม่ปฏิเสธหรือแก้ตัวใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเธอมีความจริงใจให้กับตนเอง

ด้วยความรู้สึกนี้ โดโรธีจึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างสง่างามอยู่เสมอ แม้จะต้องทนทุกข์ทรมานเพียงใด ซึ่งเอเลียตบรรยายไว้อย่างงดงามว่า

..... the grace and dignity were in her limbs and neck ; and about her simply parted hair and candid eyes the large round poke which was then in the fate of women seemed no more odd as a headdress than the gold trencher we call a halo. No dramatic heroine could have been expected with more interest than Mrs. Casabon.

(Eliot. . 1964 : 418)

ความภาคภูมิใจ ความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเองต่อสิ่งที่ได้เลือกแล้ว เป็นลักษณะเด่นในความสำเร็จของอิซาเบล อันเป็นเหตุผลสำคัญในการกลับไปหาครอบครัวออสมอนต์ ซึ่งเป็นการแสดงถึงการใช้ความสามารถอย่างยิ่งที่จะเผชิญกับข้อผิดพลาดที่ตนก่อขึ้นด้วยการดำเนินชีวิตทุกอย่างก้าวต่อไปด้วยความรู้เท่าทัน

"I can't change that way," Isabel said.

"Why not, I should like to know ?

You won't confess that you've made a mistake.

You're too proud."

"I don't know whether I'm too proud.

But I can't publish my mistake ..."

(James. 1987 : 429)

การที่เธอยอมรับความผิด การที่เธออดทนต่อทุกเหตุการณ์เป็นผลต่อเนื่องจากความมีเกียรติภูมิ ซึ่งเธอยึดถือไว้ เป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดในความเป็นมนุษย์

"I think we should accept the consequences of our actions, and what I value most in life is the honour."

(James. 1987 : 473)

และความอดทนนั่นเอง ทำให้ตัวละครเอกหญิง เด็บโตและเรย์นู้ชีวิตอย่างไม่เคยคาดคิดมาก่อน เด็บโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์และรู้เท่าทันความชั่วร้าย

### 3. การมีความมั่นคงในอุดมการณ์

อิซาเบลและโดโรธีมีความเชื่อมั่นและมั่นคงในอุดมการณ์ นั่นคือ ความต้องการเรียนรู้โลก ความซื่อสัตย์ ความรักเพื่อนมนุษย์ซึ่งแสดงออกด้วยความเมตตาและเสียสละ

อิซาเบลหลงใหลในความดีงามของออสมอนต์ เพราะเธอรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงส่งผลให้เธอพบความทุกข์ และค้นพบความเลวของเขานั่นเอง แต่ความทุกข์ดังกล่าวกลับยิ่งทำให้เธอมีความเด็ดเดี่ยวพร้อมที่จะช่วยเหลือแพนซี ซึ่งเป็นลูกสาวนอกสมรสของออสมอนต์ และมาตามเมอร์ล แม้ว่าผู้อ่านจะเห็นชีวิตภายหลังที่อิซาเบลตัดสินใจไปอยู่

กับออสมอนต์ว่าเลวร้ายเพียงใด แต่ก็ประจักษ์ชัดว่า เธอมีใจมุ่งมั่นที่จะมีชีวิตที่เสียสละปราศจากอคติใด ๆ เช่น การมีจิตใจเมตตาต่อแพนซี การทำหน้าที่ตามบทบาทที่ดี ซึ่งแพนซีก็รักนับถือและต้องการเธอมากกว่ามาตามเมอร์ลเสียอีก

Isabel had said to herself that we must take our duty where we find it, and that we must look for it as much as possible. Pansy's sympathy was a direct admonition ; it seemed to say that here was an opportunity. Yet an opportunity for what Isabel could hardly have said ; in general, to be more for the child than the child was able

to be for herself. She had decided that the best way of pleasing her was negative, and consisted in not giving her trouble .....

(James. 1987 : 357)

เจมส์กล่าวเน้นถึงคุณสมบัติในความต้องการเรียนรู้ของอิซาเบล และเธอก็ได้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ โดยมีความใจกว้างพอที่จะมองความเลวร้ายเป็นความพึงพอใจที่สอนให้หูตาสว่าง ได้เห็นธรรมชาติโง่เขลาไม่รู้เท่าทันของมนุษย์ในลักษณะที่เธอเป็น และสามารถแยกแยะความถูกต้อง ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของตนได้โดยปราศจากอคติใด ๆ ทำตนเป็นใหญ่ที่คนนับถือได้อย่างสนิทใจ ทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองว่ามีคุณธรรมเหนือคนชั่วทั้งปวง

..... he pointed out to her so much of the baseness and shabbiness of life, opened her eyes so wide to the stupidity, the depravity, the ignorance of mankind, that she had been properly impressed with the infinite vulgarity of things and of the virtue of keeping one's self unspotted by it. But this base, ignoble world, it appeared, was after all what one was to live for ; one was to keep it for ever in one's eye, in order not to enlighten or convert or redeem it, but to extract from it some recognition of one's own superiority .....

(James. 1987 : 378)

ผู้วิจัยประทับใจในถ้อยคำพรรณนาของเจมส์เป็นอย่างยิ่งที่ให้ความเข้าใจในสำนึกของจิตวิญญาณที่สูงส่งของมนุษย์อย่างแท้จริง ทำให้เห็นคุณค่าที่นำมาประยุกต์ปฏิบัติได้ ซึ่งจอห์นสัน (Courtney Johnson) เห็นคุณค่าในการเขียนของเจมส์ ดังนี้

James is trying to convey the paradox that Isabel Archer comes to self - fulfilment and integrity but in a situation which no one level of perception seems to militate against the development of her personality. Commitment always involves risks and Isabel long since recognized that one does not achieve happiness by escaping from the suffering which responsibility from one's actions may entail.

(Amaracheewa Srisermbhok, A. 1988 : 17)

ส่วนเอเลียตบรรยายพัฒนาการทางความคิดของ โดโรธีจากอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นจะทำความดีแก่ตนเองและสังคม เติบโตและเรียนรู้ไปสู่วิสัยทัศน์ที่รู้จักพอ ในบทที่ชื่อว่า "Sunset and Sunrise" ตรงหน้าต่างที่มองเห็นดวงอาทิตย์ดวงเดียวกัน แต่ต่างสถานการณ์ในการเรียนรู้ เธอได้ตระหนักโดยฉับพลันถึงความทุกข์ของผู้อื่นซึ่งร้ายแรงกว่าเธอหลายเท่าตัว

She opened her curtains and looked out towards the bit of road that lay in view, with fields beyond, outside the entrance - gates. On the road there was a man with a bundle on his back and a woman carrying her baby ; in the field she could see figures moving, perhaps the shephard with his dog. Far off in the bending sky was the pearly light, and she felt the largeness of the world and the manifold walkings of men to labour and endurance. She was a part of that involuntary, palpitating life and could neither look out on it from her luxurious shelter as a mere spectator nor hide her eyes in selfish complaining.

(Eliot. 1964 : 764 - 765)

ในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากจะช่วยเหลือเด็กในเรื่องหนังสือและเรื่องการสร้างโรงพยาบาลแล้ว เธอยังประสาทรอยร้ายชีวิตครอบครัวจากประสบการณ์ที่เคยมี ซึ่งเธอได้ทำเป็นผลสำเร็จ โดยบอกกับโรสมอนด์ว่า

"Marriage is so unlike everything else. There is something even awful in the nearness it brings. Even if we loved someone else better than - than those we were married to, it would be no use."

(Eliot. 1964 : 772)

เธอมีวุฒิภาวะทางจิต นอกจากจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองแล้ว โดโรธียังมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ให้มีชีวิตที่มีความสุขสำเร็จด้วย อุดมการณ์ของโดโรธีในความคิดของเธอเลียดันเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสุขและสันติอย่างแท้จริง

"If we had lost our own chief good, other people's good would remain, and that is worth trying for. Some can be happy. I seemed to see that more clearly than ever when I was the most wretched. I can hardly think how I could have borne the trouble if that feeling had not come to me to make strength."

(Eliot. 1964 : 784 - 785)

ความจริงแล้ว เรื่อง Middlemarch เป็นเรื่องของอุดมการณ์ แต่เอเลียดำเนินเรื่องให้น่าติดตามโดยใช้ความรักเป็นแกนนำ แม้ในความรักของโดโรธีกับวิลล์ก็เป็นความรักที่มีอุดมการณ์ คือ ความรู้สึกพอใจในสิ่งที่มีและเสียสละได้

"I don't mind about poverty - I hate my wealth. We could live quite well on my own fortune - it is too much - seven hundred a year - I want so little - no new clothes - and I will learn what everything costs."

(Eliot. 1964 : 787)

จากความเสียสละของโดโรธีและของอิซาเบล ผู้วิจัยเห็นความเสียสละในหลายรูปแบบ เพราะความต่างกันในเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งสองมีอุดมการณ์เพื่อความดีในจุดหมายปลายทางเดียวกัน คือ เพื่อความสุขของตนเองและผู้อื่น

#### 4. การเอาชนะใจตนเอง

อิซาเบล ชนะใจตนเองด้วยการยอมรับสภาพความเป็นจริง มีการให้อภัยและไม่คิดแก้แค้น ตลอดเวลาเกือบ 5 ปีที่ผ่านมา ออสมอนด์ทำความเจ็บช้ำน้ำใจมากมาย นับแต่การหลอกลวง การทำลายจิตใจให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น ให้เป็นแม่สื่อให้ลอร์ดวอร์เบอร์ตันสนใจและแต่งงานกับแพนซี ด้วยนิสัยเดิมที่มุ่งหวังปกคลกั้นตนเอง แต่อิซาเบลก็ไม่ทำตาม เพราะต้องการส่งเสริมความรักแท้ของโรเซียที่มีต่อแพนซี นอกจากนี้ออสมอนด์ยังบังคับไม่ให้เธอกลับไปเยี่ยมมาราล์ฟที่กำลังป่วยหนัก เธอใช้ความสุ้มเยือกเย็นไม่ตอบโต้ แต่เธอก็ไม่ฟังคำทัดทานแต่อย่างใด การถูกบีบบังคับกักกันอิสรภาพนี้ทำให้มาราล์ฟห่วงใยอิซาเบลเป็นอย่างมาก ถึงกับรำพันกับลอร์ดเบอร์ตันว่า

"The free, keen girl had become quite another person ; she was the fine lady who was supposed to represent something. She represented Gilbert Osmond. Good Heavens, what a function !"

(James. 1987 : 346)

สถานการณ์ที่ต้องตกอยู่ในความเป็นเบี้ยล่างตลอดเวลาเช่นนี้ ถ้าเกิดกับผู้ใด น้อยคนนักที่จะมีความอดกลั้นและให้อภัย แต่อิซาเบลก็ให้อภัยและไม่คิดแก้แค้น แม้กับมาตามเมอร์ลีย์ที่ทำร้ายเธออย่างเลือดเย็น การให้อภัยและการวางเฉยยิ่งทำให้มาตามเมอร์ลีย์เจ็บลึกกว่า เพราะการที่แพนซีซึ่งซังแม่ของตนเอง และกลับรักเทิดทูนอิซาเบลก็เป็นการลงโทษเพียงพอแล้ว

Isabel's only revenge was to be silent still - to leave Madame Merle in this unprecedented situation. She felt her there for a period that must have seemed long to his lady, who at last seated herself with a movement which was in itself a confession of helplessness.

Isabel stood staring ; she seemed today to live in the world illuminated by lurid flashes.

"I don't know why you say such things. I don't know what you know."

"I know nothing but what I've guessed. But I've guessed that."

Isabel went to the door and, when she had opened it, stood a moment with her hand on the latch. Then she said - it was her only revenge :

"I believe it was you I had to thank !"

(James. 1987 : 487 - 493)

ในการถูกกักกันเอิสราฟนั้น โดโรธีก็ถูกบีบบังคับจากคาซาบอน แม้กระทั่งเมื่อเขาเสียชีวิต ก็ยังบงการไม่ให้โดโรธีเป็นเอิสราฟ นั่นคือ การตัดโดโรธีจากส่วนมรดกหากเธอแต่งงานกับวิลล์ ซึ่งคาซาบอนมีความคิดในแง่ลบต่อวิลล์ตลอดมา ในเรื่องความรักที่โดโรธีมีความรู้สึกลึกซึ้งต่อวิลล์นั้น ความจริงแล้วเธอไม่เคยคิดที่จะนอกใจสามีเลย แต่เป็นเพราะวิลล์เข้ามา

ในช่วงที่เธอกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับสามี ทั้งสองมีทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตที่คล้ายกัน คือต้องการเรียนรู้ และกล้าทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง

Dorothea, he said to himself, was forever enthroned in his soul ; no other woman could sit higher than her footstool, and if he could have written out in immortal syllabus the effect she wrought within him, he might have boasted after the example of old Drayton that

"Queens hereafter might be glad to live  
Upon the alms of her superfluous praise."

(Eliot. 1967 : 455)

ซึ่งเป็นการสะท้อนความรู้สึกของเอลิเยตที่มองโดโรธีผ่านความรู้สึกของวิลล์

แม้คาซาอนจะร้ายกับเธอ แต่โดโรธีก็พยายามปฏิบัติหน้าที่ภรรยาไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ซึ่งบางคนอาจจะคิดว่า โดโรธีดีเกินไปทำให้คาซาอนได้ใจ แม้ตายจากก็ยังคงทั้งความสับสนและความวุ่นวายใจไว้ให้ แต่เป็นเพราะความดีงามของโดโรธีที่ควบคุมอารมณ์ได้ มีความเป็นผู้ใหญ่ ระวังความโกรธ โดยนำความสงสาร เห็นใจมาแทนที่ ยิ่งเมื่อรู้ว่า เขาเป็นโรคหัวใจที่ต้องระวังอย่าให้กระทบกระเทือน เธอเกิดประสบการณ์ในการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่ว่าไม่ควรโต้ตอบด้วยการทำร้ายจิตใจผู้อื่น

What she feels now, as she takes her husband's hand is the thankfulness but might well up in us if we had narrowly escaped hurting a lamed creature.

(Eliot. 1964 : 416)

เธอก็ว่า ความเห็นอกเห็นใจ ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันเหตุการณ์ ด้วยการทำความดี เป็นทางเลือกที่ถูกต้องที่จะดำรงชีวิตให้มีคุณค่าต่อไป

It appeared that she was to live more and more in a virtual tomb, where there was the apparatus of a ghastly labour producing what would never see the light.

(Eliot. 1964 : 461)

จากคุณสมบัติแห่งความสำเร็จของโตโรธและอีซาเบล ทำให้เข้าใจแนวคิดและปรัชญาชีวิตของนักประพันธ์ทั้งสองอย่างชัดเจนว่า มนุษย์สามารถสร้างความสำเร็จได้จากข้อผิดพลาดของตนเอง ความสำเร็จที่แท้จริงจะนำมาซึ่งความสุขและทำให้มนุษย์มีความฉลาดที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง เจมส์และเอเลียดได้ชี้ให้เห็นว่า ทนทางที่จะทำให้เรามีความสงบในจิตใจ และมีความสุขก็คือ ต้องมีพลังความกระตือรือร้น มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเติบโต งอกงาม แก้ไข อุปสรรคด้วยความมีสติและรู้เท่าทัน และยึดมั่นในคุณค่าของความดีงาม

For the fragment of a life, however typical, is not the sample of an even web ; promises may not be kept, and an ardent outset may be followed by declension ; latent powers may find their long - waited opportunity ; a past error may urge a grand retrieval.

(Eliot. 1964 : 805)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง Middlemarch และ The Portrait of a Lady นอกจากผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลและแนวคิดจากเรื่องราวดังกล่าวโดยตรงแล้ว ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องของตัวละครเอกหญิงทั้งสองยังสะท้อนให้เห็นภาพชีวิต ความคิด จิตใจ ความต้องการของมนุษย์ และความเป็นไปในสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดจากสภาพทางสังคม
2. แนวคิดของนักเขียนและวรรณกรรมที่มีต่อสถานภาพของสตรี
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

1. แนวคิดจากสภาพทางสังคม

จากข้อมูลตัวละครเอกหญิงอย่าง โดโรธี บรูค และอีซาเบล อาร์เซอร์ เป็นผู้มีอุดมการณ์ มุ่งมั่น ในการทำความดี เพื่อสังคมโดยส่วนรวม สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ของนักเขียนในความเป็นนักคิด นักปฏิรูปของ จอร์จ เอเลียต และเฮนรี เจมส์ ผู้ที่มีชีวิตอยู่ในยุควิกตอเรีย อันเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งความเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ในบทกวีหลังผู้วิจัยได้กล่าวเน้นเฉพาะสภาพสังคมและสถานภาพสตรี แต่ความจริงแล้ว เมื่อได้ศึกษาสภาพ ความเสื่อมทางจริยธรรมและความไม่เป็นธรรมในยุควิกตอเรียนี้ ยิ่งทำให้เข้าใจคุณค่าทางจริยธรรมที่นักเขียนต้องการสะท้อนออกมาในตัวละคร อย่างน้อยเอเลียตและเจมส์ คงมีความเชื่อว่าเรื่องราวที่ผูกขึ้นเป็นนวนิยายที่เต็มไปด้วยอุดมการณ์และศีลธรรม คงจะมีผลในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงส่งขึ้น ผู้วิจัยคิดว่า ข้อมูลที่ได้จากสภาพสังคมจริงเป็นบรรทัดฐานสำคัญ ทำให้เห็นแนวคิด และความกดดันของนักเขียนในสำนักของการผลิตวรรณกรรมที่มีคุณค่า ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เห็นแนวคิดจากสภาพทางสังคมของยุควิกตอเรีย ดังนี้

สมัยวิคตอเรียเป็นสมัยที่ชาวอังกฤษต้องเผชิญกับปัญหามากมาย แต่ในเวลาเดียวกันก็เป็นยุคของความเจริญทางด้านวัตถุ มีการสร้างทางรถไฟ เรือกลไฟ และมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงแทบทุกด้าน จึงเป็นยุคที่ผู้คนเริ่มสงสัยถึงความหมายและคุณค่าของชีวิต เนื่องจากการขยายตัวของระบบอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ ลักษณะอาชีพและการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมเปลี่ยนไป คนส่วนมากยากจน มีความอยุติธรรมอยู่ทั่วไปในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ สภาพบ้านเมืองสกปรก ไร้ระเบียบ เพราะที่พักอาศัยและโรงงานที่สร้างขึ้นอย่างไม่คำนึงถึงแผนผังของเมือง ผู้คนส่วนใหญ่ของสังคม มีลักษณะมุ่งเอาตัวรอด ขาดความซื่อสัตย์ และไร้มนุษยธรรม ดังนั้นจึงเป็นยุคของผู้ที่มุ่งมั่นจะจัดความเลวร้าย เป็นยุคของนักคิด นักปฏิรูป และนักทฤษฎีด้วยเช่นกัน (Wilson. 1970 : 235)

เป็นความจริงที่ว่า การเอาวัดเอาเปรียบความไม่เป็นธรรมในสังคมเกิดขึ้น เมื่อมนุษย์หันไปนิยมยกย่องความเจริญร่ำรวยทางวัตถุ ยึด 'เงิน' และ 'ความสำเร็จ' เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต ขาดความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ ไม่มีการประนีประนอมหรือผ่อนผันหรือให้ความช่วยเหลือใด ๆ นวนิยายจัดเป็นประวัติศาสตร์ที่สะท้อนความไม่เป็นธรรมในสังคมออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสภาพความไม่เป็นธรรมของการใช้แรงงานเด็กและสตรี ซึ่งมีการบังคับกดขี่ทารุณ ทำให้เกิดสภาวะตกต่ำทางจิตใจ

จากการค้นคว้าพบว่า ชาร์ล ดิคเก้นส์ (Charles Dickens : 1812 - 1870) เป็นนักเขียนในยุควิคตอเรียที่สามารถพรรณนาความอยุติธรรมของสังคมได้อย่างละเอียดและใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง ได้แก่ การเขียนนวนิยายที่เสนอปัญหาด้านแรงงานเด็กในอังกฤษในเรื่อง David Copperfield การบังคับให้เด็กประกอบอาชีพกรรมใน Oliver Twist หรือการทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวของเด็กหญิงใน Bleak House ซึ่งถ่ายทอดมาจากความทรงจำและประสบการณ์ในวัยเด็กอันขมขื่นและปวดร้าวของเขาเอง (House. 1976 : 10) ในขณะเดียวกัน มาร์ค ทเวน (Mark Twain : 1835 - 1910) ก็ได้สร้างวรรณกรรมเรื่อง Adventures of Huckleberry Finn ซึ่งให้เห็นความไม่เสมอภาคและปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในสังคมและการเมืองอเมริกันในปลายศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องศตวรรษที่ 20 เป็นเรื่องหนึ่งในบรรดานวนิยายอเมริกันที่ต่อต้านการแบ่งผิว ซึ่งมีแก่นเรื่องเหมือนกับนวนิยายอื่น ๆ ที่ยิ่งใหญ่ของโลก คือ เสนอปัญหาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม ที่มาจากการที่

มนุษย์ฝังใจต่อสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งทางวัตถุ (เสาวณี อินทรภักดี และคณะ. 2532 : 130)

จอห์น สไตน์เบ็ค (John Steinbeck) นักเขียนอเมริกันรางวัลโนเบล ผู้ซึ่งแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และมีความเข้าใจสังคมเป็นอย่างดี ในเรื่อง The Grapes of Wrath สไตน์เบ็ค ได้ชี้ให้เห็นถึงภัยอันตรายอันร้ายแรงของความเห็นแก่ตัว ซึ่งนำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบ การแตกแยกและการต่อสู้ทำลายล้างกัน ในที่สุด พร้อมกันนั้น เขาได้กระตุ้นให้คนในสังคมชื่นชอบกับสิ่งที่ไม่เป็นความดี ความรัก และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในมวลมนุษย์ (Kazin. 1970 : 393)

จึงเห็นได้ว่า ข้อมูลในนวนิยายที่มีคุณค่าย่อมมาจากข้อมูลทางสังคมที่นักเขียนพบด้วยตนเอง และพบว่า นวนิยายที่ประทับใจมิใช่จบลงอย่างสวยงาม แต่จะเป็นเรื่องที่มีการเสนอปัญหาและชี้แนวทางออกเมื่อมนุษย์เกิดความสับสนในการดำเนินชีวิตในสังคมทั้งสิ้น และในขณะเดียวกันจะพบว่า นักเขียนที่มีอุดมการณ์จะสร้างตัวละครที่มีน้ำใจที่น่าใจงามขึ้นในงานเขียนของตน อย่างน้อยที่สุดตัวละครเหล่านั้นก็เป็นแบบอย่างที่ดีบรรจงจำของสังคมแต่ละยุคสมัย และเป็นเครื่องเยี่ยวยาให้มนุษย์ไม่สิ้นหวังเสียเลยที่เดียวว่า คนดีที่เสียสละเพื่อสังคมยังคงมีอยู่

## 2. แนวคิดของนักเขียนและวรรณกรรมต่อสภาพของสตรี

จากวรรณกรรมและความเป็นจริงที่ปรากฏ ดูเหมือนเป็นเรื่องบังเอิญที่เกือบทุกสังคมในโลกเป็นสังคมที่มีชายเป็นใหญ่ นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยากล่าวว่า ไม่มีสังคมใดในโลกที่ไม่กำหนดความแตกต่างระหว่างหญิงกับชาย แต่ความแตกต่างดังกล่าวเน้นความ "เหนือกว่า" ของชาย เนื่องมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิตตั้งแต่โบราณ เป็นชีวิตที่ต้องการความแข็งแรงของร่างกายเพื่อความอยู่รอด เมื่อสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิตและสภาพร่างกายของหญิง โดยธรรมชาติเอื้ออำนวยให้หญิงกลายเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นรองชาย ชายจึงสามารถสร้างกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีการดำเนินชีวิต ให้เป็นประโยชน์ต่อชายมากที่สุด จนทำให้กลายเป็นทัศนคติสืบเนื่องกันตลอดมาว่า บทบาทและสภาพของสตรีไม่เท่าเทียมชาย (Mead. 1962 : 30) แม้แต่เรื่องราวในวรรณคดี จะเห็นได้ว่า ตัวเอกต้องเป็นชายที่มีความเก่งกล้าสามารถ จอร์จ เฮนรี ลูอิส (George Henry Lewis) ได้เขียนไว้ในคอลัมน์ "The Lady

Novelists" เมื่อปี 1852 ถึงสาเหตุที่ ผู้หญิงไม่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายแต่ดั้งเดิม เพราะนักเขียนมักให้ความสำคัญแก่ลักษณะภายนอกของชายในเรื่องการเมือง อาชีพ ศาสนา ศิลปะ และสงคราม (Eagleton. 1982 : Introduction) อีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ นักเขียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยเฉพาะในวรรณกรรมอมตะทุกเรื่องของนักเขียนกึ่งโลก อย่างเช็กสเปียร์ (Shakespeare) จะเน้นตัวละครเอกชายที่มีอำนาจผูกขาดในทุกเรื่อง อย่างเช่นบทละครเรื่อง Othello ตัวละครหญิงอย่างเดสเดโมนา (Desdemona) ต้องถูกโอเทลโล ฆาตกรรมเพราะถูกกล่าวหาว่าเป็นชู้ โดยที่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น หรือเรื่อง Hamlet ตัวละครเอกชายถูกเหยียดหยามแม่ของตนเอง ไม่มีใครปฏิเสธว่า เช็กสเปียร์ มีศิลปะในการประพันธ์เป็นเลิศ ดังมีผู้วิจารณ์ยกย่องว่า "It is the Monalisa of Literature." (Eliot. 1950 : 124) แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้วิเคราะห์วิจารณ์ถึงความป่าเถื่อน โหดร้ายที่แฝงในงานเขียนและตัวตนของเช็กสเปียร์

..... Shakespeare tackled a problem which proved too much for him ..... We need a great many facts in his biography, we cannot ever know. We should have, finally, to know something which is by hypothesis unknowable, for we assume it to be an experience which, in the manner indicated, exceeded the facts. We should have to understand things which Shakespeare did not understand himself.

(Eliot. 1950 : 126)

แม้ในคำวิจารณ์ดังกล่าว จะไม่พูดถึงในแง่ของการใช้ความรุนแรงของเพศชายที่มีต่อเพศหญิงโดยตรง แต่จะเห็นได้ว่า การแสดงความเหนือชั้นกว่าของเพศชายก็คือ การข่มเหงทารุณเพศหญิง โดยไม่มีการตอบโต้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า ไม่ใช่เพราะความผิดปกติในจิตใจ แต่เป็นเพราะความภาคภูมิใจในความเป็นชายที่คิดว่า ตนเป็นผู้เหนือกว่าในทุกด้าน

จากการค้นคว้าพบว่า การตื่นตัวในงานเขียนประเภทวรรณกรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยมีการต่อสู้เรียกร้องความเสมอภาคทางชนชั้นและต่อสู้เรียกร้องสิทธิของสตรีให้เท่าเทียม

บุรุษ เริ่มมีขึ้นในปลายศตวรรษที่ 18 ต่อเนื่องศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะในอังกฤษและอเมริกา (Davidson. 1976 : 306) และในยุคนั้นเองที่มีผู้หญิงเป็นตัวละครเอกที่ให้มุมมองของผู้หญิงที่มีคุณค่า

For women writers in the nineteenth century, duplicity was the one royal road to artistic triumph, whether in England or America. As a consequence, the greatest women writers are usually the most profoundly and excitingly duplicitous. Pride and Prejudice, for example, depicts a society based on class and custom, vanity and stupidity, asks us to respect it, and centers on the understanding that in order to catch a desirable man one must not chase him. Likewise, The Mill on the Floss cannot permit itself to say that a heroine as passionate and intelligent as her author deserves to survive or that the old - fashioned country life over which George Eliot expends so much nostalgia is essentially evil and its morality wicked. Yet where does the novel's intense power come from, if not the unspoken pressure of precisely these ideas within it ?

(Ostriker. 1987 : 41)

จอร์จ เอลิเยต เป็นนักเขียนสตรีที่มีบทบาทเด่นในการปฏิวัติบทบาทของหญิง แม้เธอจะไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงในระยะแรก เมื่อเปรียบเทียบกับงานเขียนของ เจน ออสติน (Jane Austen) พบว่า แม้ว่าทั้งสองจะให้ความสำคัญแก่ตัวละครเอกหญิง แต่เอลิเยตเน้นให้ตัวละครเอกหญิงมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก มีความแตกต่างจากหญิงสาวในวัยเดียวกัน และมีอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในขณะที่ออสติน

เสนอตัวละครเอกหญิง ในแง่ให้ผู้อ่านเรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ คือมีทั้งดีและชั่ว ออสตินจะไม่แบ่งผู้หญิงว่าดีหรือเลว แต่จะย้่าลักษณะที่มีร่วมกันในธรรมชาติของหญิง คือ ความปรารถนาที่จะมีอำนาจเหนือชาย ผู้หญิงที่ดีจะใช้ความดีเป็นเครื่องมือ ขณะที่ผู้หญิงเลวก็จะเอาชนะด้วยความรุนแรง เพื่อให้ได้สิ่งที่ปรารถนา ด้วยความแตกต่างของการเสนอคุณสมบัติของตัวละครเอกหญิงดังกล่าว เอลเลียตจึงได้รับการยกย่องว่า เป็นนักเขียนหญิงที่มีอุดมคติในการพรรณารงค์เพื่อคุณค่าของลูกผู้หญิง (Pearson & Pope. 1981 : 131)

ลูอิส (George Henry Lewes) ได้กล่าวไว้ใน Women's Literation and Literature ว่าเป็นที่น่าเสียดายที่วรรณกรรมของผู้หญิงถูกมองข้ามไปและไม่เป็นที่นิยมในยุคแรก ๆ ความจริงแล้วนักเขียนหญิงจะประสบความสำเร็จในการเขียนนวนิยายมากกว่านักเขียนชาย เพราะสามารถเข้าถึงจิตใจ ความรู้สึก และธรรมชาติของมนุษย์ได้ลึกซึ้งกว่า (Eagleton. 1982 : 4)

อย่างไรก็ตาม คำวิจารณ์ข้างต้นต้องเว้นไว้สำหรับนักเขียนชายอย่างเฮนรี เจมส์ นอกเหนือจากเจมส์ซึ่งเป็นนักเขียนชายที่สร้างความประทับใจในแง่ของการเขียนนวนิยายเพื่อสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณภาพ และให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรีแล้ว ผู้วิจัยพบว่า งานเขียนของวิทแมน (Walt Whitman) ได้กล่าวถึงความเสมอภาคในจิตวิญญาณของเพศหญิงและชายไว้อย่างน่าประทับใจ โดยเฉพาะในบทที่ชื่อว่า "A Woman Waits for Me." (Whitman. 1968 : 123) นอกจากนั้นยังพบบทความของวิทแมนที่เขียนยกย่องผู้หญิงซึ่งทำหน้าที่เป็นพยาบาลอาสาสมัครในสงคราม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนและความเป็นผู้มีจิตใจสูงส่งของกวีผู้หันต่อภาพพจน์ของสตรี

..... They are a help in certain ways, and deserve to be mention'd with respect. --- One of the finest nurses I met was a red - faced illiterate old Irish woman ; I have seen her take the poor wasted naked boys so tenderly up in her arms. There are plenty of excellent clean old black women that would make tip - top nurses.

(Whitman. 1968 : 57 - 58)

งานเขียนที่ให้เกียรติยกย่องสตรีให้มีฐานะสูงส่งขึ้นในสังคม ได้ทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และเจริญเฟื่องฟูอย่างสุดขีดในทศวรรษที่ 1930 ซึ่งมีทั้งผู้เขียนที่เป็นบุรุษและสตรี ในนวนิยายเรื่อง The Woman Warrior ของ คิงส์ตัน (Maxine Hong Kingston) คิงส์ตันไม่ได้เปิดโปงเฉพาะความชั่วร้ายที่เธอพบเห็นแต่เพียงอย่างเดียว แต่เธอได้ยื่นหยัดต่อสู้และทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเรียกร้องสิทธิของลูกผู้หญิงและความถูกต้องที่พึงมีในสังคม นับว่านักเขียนหญิงชาวจีนอเมริกันผู้นี้เป็นแบบฉบับของผู้หญิงที่มีความเข้มแข็ง มีความเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จด้วยเพราะความอดทน ความมีศักดิ์ศรีและรู้เท่าทัน

เมื่อมาพิจารณาในเรื่องความอดทนต่อสู้ของลูกผู้หญิงในนวนิยายไทย จะพบว่า "นวนิยายน้ำเน่า" ในอดีต มักจะวนเวียนอยู่เฉพาะในเรื่อง อดทนเพื่อให้สามีรัก ไม่ว่าจะผู้ชายจะเลวร้ายอย่างไร หรืออดทนเพื่อการคืนกลับมาของเขาราวในวันข้างหน้า ซึ่งนับเป็นแนวคิดที่เป็นจริงและสอดคล้องกับลักษณะสังคมส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามวงการนวนิยายไทยก็ไม่สิ้นหวังเสียเลยทีเดียว เมื่อนักเขียนประเภทหนึ่ง จะกำหนดให้ผู้หญิงเป็นตัวของตัวเองขึ้น โดยเน้นที่การสลัดโซ่ตรวนความเป็นทาสในครัวเรือนให้ชายออกไป ให้เรียกร้องสิทธิอันพึงมีพึงได้และให้ยืนยันบทบาทและสถานทางสังคมในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง โดยไม่มีคำว่าเพศมาเกี่ยวข้อง ข้อสำคัญเรียกร้องให้ผู้หญิงปฏิบัติตนสร้างสรรค์ในสังคม มิใช่เป็นเพียงข้างเท้าหลัง หรือผู้ตาม หรือดอกไม้ข้างทางของชาย

ในสภาพปัจจุบัน ผู้หญิงไม่เพียงต่อสู้กับภาวะการเป็นแม่และเมียเท่านั้น หากแต่ยังต้องต่อสู้กับปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาอื่น ๆ ของสังคมอีกด้วย นักเขียนจึงเขียนถึงการออกไปทำงานนอกบ้านของผู้หญิง ปัญหาใหม่ ๆ ที่ได้พบเป็นทางเลือกของชีวิตที่มีภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาทางจิตใจที่สับสนเนื่องกัน ดูเหมือนว่าผู้หญิงมีภาระมากขึ้นในขณะที่มีสิทธิเท่าเดิม แต่ผู้หญิงก็ไม่เคยท้อถอย นักเขียนจึงต่างสร้างสรรค์เรื่องราวของผู้หญิงออกมาเป็นจำนวนมาก

กฤษณา อโศกสิน นักเขียนหญิงศิลปินแห่งชาติปี 2534 เขียนการต่อสู้ของลูกผู้หญิงเรื่อง ไฟหนาว อะเคื้อสาวใหญ่ต้องพาลูกน้อยเผชิญความเป็นจริงในสังคมอย่างเจ็บปวด เมื่อเขามีชีวิต และเมื่อเธอมีชีวิต สังคมกลับประหม่าและยอมรับได้ไม่เหมือนกัน ใน ขุนบิตทอง เธอให้บาลีเสนอแนวคิดใหม่ในการครองชีวิตคู่ โดยทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน และใน เลื่อมสลัปลาย เธอให้พาไล ผู้หญิงที่มีอดีตไม่ดีเพียรพาตนเองขึ้นจากปลักถมจนเป็นที่ยอมรับ

ในนามปากกา กัญญ์ชลา เธอให้วอล เป็นกรรมกรหญิงในเรื่อง เสื่อสีฝุ่น ที่พยายามต่อสู้ชีวิตเพื่อการยืนหยัดอยู่ในชนชั้นของตนเองอย่างเต็มภาคภูมิ

นักเขียนบางคนให้ผู้หญิงในเรื่องต่อสู้กับความเจ้าชู้ของผู้ชายอย่างชาญฉลาด โดยวางตนทั้งในแง่รู้เท่าทันและรู้ไม่เท่าทัน สุดแล้วแต่จังหวะและโอกาส ดังเช่น อรสุรางค์ จากเรื่อง ตึกฝรั่ง และ อังสนา ในเรื่อง อังสนาหย่าผัว ของ รพีพร และที่ลืมไม่ได้คือ การต่อสู้ของบุรุษอด จากเรื่อง ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุรุษอด ของ โปต้น ซึ่งได้ต่อสู้กับการทำงานหนักทั้งแรงสมองและร่างกาย และต่อสู้กับคลื่นต้านของสังคมเพราะเธอมีสามีเป็นฝรั่งอีกด้วย (ไพลิน รุ่งรัตน์. 2533 : 76 - 78)

การต่อสู้ที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นการต่อสู้ของผู้หญิงซึ่งอย่างน้อยที่สุดนับว่ายังมีหลักการหรือหลักเกณฑ์ในใจ ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ผู้หญิงที่ได้กล่าวมาก็ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะดิ้นรนต่อสู้ไปให้พ้นสภาพที่ไม่ต้องการ แท้จริงแล้วการต่อสู้ของผู้หญิงไทยมีข้อขัดข้องอยู่ตรงที่ว่า สังคมยอมรับบทบาทใหม่ของผู้หญิงได้เพียงใด และผู้คนสามารถสลัดความคิดเก่า ๆ ภาพเก่า ๆ เกี่ยวกับผู้หญิงออกไปได้หรือไม่ และเรื่องน่าเศร้าก็คือว่า ไม่แต่เฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่ไม่ยอมรับบทบาทใหม่ของผู้หญิง แม้แต่ผู้หญิงด้วยกันเองบางคนก็ไม่ยอมรับไปด้วย ซึ่งเราสามารถพิจารณาการยอมรับและไม่ยอมรับนี้ผ่านผู้หญิงในวรรณกรรมซึ่งเป็นเสมือนภาพสะท้อนตัวตน และความคิดของผู้หญิง ในความเป็นจริงดังได้กล่าวมาแล้ว

จะเห็นได้ว่า แม้นวนิยายจะเป็นหนึ่งในวิวัฒนาการที่ทำให้บทบาทของหญิงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากเพียงใด ความเหลื่อมล้ำระหว่างชายกับหญิง ก็ยังคงปรากฏในทุกด้านและทุกสังคม อุปสรรคสำคัญนอกเหนือจากอุปสรรคอื่น ๆ คือ เรื่องทัศนคติของชายและหญิงนั่นเอง

คำพูดของ ดร.มาร์กาเรต มีด (Dr. Margaret Mead) ที่กล่าวไว้ตั้งแต่ปี 1935 ยังคงเป็นจริงในปัจจุบัน คือ

"A female had 2 choices : a woman and therefore less an achieving individual, or an achieving individual and less a woman."

(Mead. 1935 : 21)

ซึ่งหมายความว่า ถ้าเป็นหญิงแท้ก็ต้อง ไม่มีจุดสนใจในเรื่องอื่น ใตุนอกจากหน้าที่ของ ลูกผู้หญิง หรือถ้าอยากจะทำอะไรก็จะมีชื่อเสียงก็หมายความว่า ความเป็นหญิงแท้จะมีไม่ครบบริบูรณ์ ทศนคติดังกล่าวนี้ต้องจัดให้หมดสิ้นไป มาตรฐานของความเป็นหญิงแท้ ควรเปลี่ยนเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ของหญิง คือ ชายกับหญิงจะต้องมีความร่วมมือกันทั้ง ในและนอกบ้าน มีบทบาทที่เกิดจากความ "ถนัด" โดยธรรมชาติของแต่ละบุคคล มิใช่แต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแยกจากกัน โดยใช้ "เพศ" เป็นเส้นขีดคั่น เช่น เป็นหญิงจะต้องทำอาหารเก่ง หรือชายจะต้องรู้เรื่องเครื่องจักรกลอย่างเชี่ยวชาญ ฯลฯ ควรเปิดโอกาสให้ชายและหญิงได้เรียนรู้หา "ความถนัด" ของตนเอง โดยไม่ต้องอยู่ในวงกรอบแห่ง "เพศ" ของตน บทบาทชายหญิงซึ่งเป็นไปตามความสามารถและความถนัดส่วนตัวเช่นนี้ เหมาะสมที่สุดสำหรับสภาพปัจจุบันที่ชายและหญิงกำลังมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ เท่าเทียมกัน ซึ่งถ้ามีปัญหาชีวิต เช่น ชีวิตสมรสแตกร้าง ลูกขาดความอบอุ่น การบริหารกิจการในครอบครัวไม่เป็นระเบียบ ฯลฯ จะโทษว่าเป็นความผิดของหญิงหรือชายฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถแบ่งบทบาทและหน้าที่ระหว่างกันได้อย่างเหมาะสมกับภาระที่ตนมีส่วนร่วม

ในประเด็นที่สำคัญที่สุดที่จะกล่าวซ้ำก็คือ เพศหญิงเองนั้นมีความตระหนักและมีความตื่นตัวที่จะยอมรับโอกาสและศักยภาพในตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ เพียงใด ดังที่นักเขียนเพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีในฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงได้กล่าวไว้ว่า

"What is certain is that hitherto woman's possibilities have been suppressed and lost to humanity, and that is high time she be permitted to take her chances in her own interest and in the interest of all."

(Beauvoir. 1953 : 675)

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า เรื่องราวของโตโรธี บรูก ใน Middlemarch และ อีซาเบล อาร์เซอร์ ใน The Portrait of a Lady จึงคงความทันสมัยอยู่เสมอ เพราะเธอทั้งสองเป็นผู้หญิงที่ถูกกำหนดขึ้นมากกว่าร้อยปีมาแล้วที่มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักตนเอง และมีศักยภาพในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้หญิงที่ "โลกวันนี้" ต้องการ

ทำให้เห็นคุณค่าของนักเขียนและงานวรรณกรรมอันมีค่าที่รับใช้ประชาชน รับใช้สังคมโดยส่วนรวม เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางในจิตวิญญาณเพื่อยกย่องและสถาปนาภาพของสตรีโดยแท้

The Female heroes - George Bernard Shaw's Joan of Arc, George Eliot's Dorothea, Charlotte Bronte's Jane Eyre, Joan Didion's Maria, Henry James's Isabel and Henrick Ibsen's Nora, to name a few - are warriors, existentialists, and iconoclasts. The study of their heroic actions will be a valuable contribution to literary theory, to the knowledge of sex role pattern, and to the understanding of the psychological and spiritual life journeys of women in western and world wide society.

(Pearson & Pope. 1981 : 315)

### 3. แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

ความรักเป็นองค์ประกอบหลักที่สามารถจะดึงเอาความสัมพันธ์ทุกรูปแบบของบุคคลมาผูกเป็นเรื่องราวและเสนอสถานการณ์ที่ทำให้ชีวิตแต่ละชีวิตนั้นมีจุดหมายเด่นชัด เนื่องมาจากความรักนี้ ทำให้เราได้เห็นว่า อำนาจแห่งความต้องการของมนุษย์มีบทบาทมากเพียงใดในสังคมที่เขามีชีวิตอยู่

วรรณกรรมมักสะท้อนให้เห็นทุกข์ของความรัก ในวรรณกรรมไทยมีข้อความที่กล่าวถึงทุกข์ที่มาจากความรักมากมาย เช่น

ความรักเหมือนโรคา  
ไม่ยั้งและไม่ยล

บันดาลตาให้มีคน  
อุปสรรคใด ๆ

"มัทนพารา" ร.6

ความรักของเธอเกิดขึ้นและตายที่นั่น แต่ของอีกคนหนึ่งยังรุ่งโรจน์  
อยู่ในร่างที่กำลังจะแตกดับ

"ข้างหลังภาพ" ศรีบูรพา

หากว่าข้าพเจ้าจะถูกอาวุธแสนสาหัสในวันประลอง เวลาใกล้จะสิ้นใจ  
คนทั้งปวงจะพึงเตือนให้ข้าพเจ้าระลึกถึงพระอรหันต์ ข้าพเจ้าก็ทลายอมระลึกตาม  
เขาสอนไม่ จะกลับระลึกถึงแต่กันทิมาของข้าพเจ้าผู้เดียว

"ผู้ชนะสิบทิศ" ยาขอบ

ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมไทย หรือวรรณกรรมต่างชาติ ผู้ประพันธ์มักเสนอเรื่องราว  
ความรักระหว่างชายกับหญิงที่พบกับความสมหวังและไม่สมหวังต่าง ๆ กันไป เรื่องราวของ  
ความไม่สมหวังในความรัก ความทุกข์ ความเจ็บปวดที่ปรากฏในนวนิยายนั้น สาเหตุหนึ่ง  
มาจากการที่ตัวละครต่างเพศกัน ให้คุณค่าความรัก และมองสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตคนละรูปแบบ

ดิกนัน (Dignon. 1974 : 4425 - A) ศึกษาเปรียบเทียบความรักในนวนิยาย  
ของ จอร์จ เอเลียต ธอมัส ฮาร์ดี ในเรื่อง Far from  
the Madding Crowd. The Return of the Native. Tess of the d'Urbervilles.  
และ Jude the Obscure. พบว่า นวนิยายของฮาร์ดี มีศูนย์กลางอยู่ที่เรื่องของการความรัก  
ผู้ชายและผู้หญิงมักจะต้อง ได้เลือกคู่ชีวิต และแต่งงานกันเพราะสาเหตุจากการมองเห็นแต่รูปร่าง  
ภายนอก เส้นทักทายจะมีความรุนแรงกว่าเส้นที่ในจิตใจ แต่ที่ไม่จริงยั่งยืน คู่รักจึงพบกับความ  
ล้มเหลวเพราะการเลือกคู่ชีวิตได้กล่าวมาแล้ว

มาร์กาเรต ดูดี้ (Margaret Doody) ได้กล่าวถึง โดโรธี บรูค แห่ง  
Middlemarch ว่า

The heroine herself tries to be both just and generous,  
but her intentions are often balked by her own ignorance or  
defects, and by the nature of her world. She desires above

all the love of a man who is her equal, but such love is very hard to come by !

(McSweeney. 1984 : 99)

จากคำวิจารณ์จะพบประเด็นความรักที่มีความไม่เสมอภาคทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งคาซาบอง ใน Middlemarch และออสมอนด์ ใน The Portrait of a Lady แสดงให้เห็นถึงความรักที่คับแคบเห็นแก่ตัวของผู้ชายในรูปแบบที่ต่างกัน

คาซาบองถูกใจและต้องการแต่งงานกับโดโรธี โดยหวังให้โดโรธีเป็นข้างเท้าหลังที่จะให้ความรักและปฏิบัติตนเยี่ยงภรรยาที่คอยรับใช้สามีทั่วไป ในขณะที่ความรักของโดโรธีเป็นความรักที่เกิดจากจินตนาการของหญิงสาวที่มีอุดมการณ์ในชีวิต เธอไม่ต้องการมีความรักเพื่อรับใช้ใคร และไม่ได้แต่งงานเพื่อต้องการการปกครองคุ้มครองจากผู้ชายเท่านั้น เธอคิดว่าคาซาบองจะเป็นหุ้นส่วนชีวิตที่จะทำให้เธอก้าวไปสู่โลกของการเรียนรู้ ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะโดโรธีเป็นหญิงสาวที่ใช้เหตุผลในเรื่องของความรักมากกว่าอารมณ์ มีเหตุผลในการที่จะรักใครสักคนหนึ่ง และเป็นเพราะเธอเป็นผู้หญิงที่มีอุดมการณ์ตามลักษณะของผู้แต่งที่แตกต่างจากผู้หญิงในวัยและในยุคเดียวกันนั่นเอง

ส่วนออสมอนด์ ต้องการปกป้องลูกธิดาเบล โดยการให้ความรัก ความทรูหราบังหน้า ในขณะที่ผู้หญิงอย่างธิดาเบลมีความรักที่เกิดจากความสงสาร เห็นใจ และเธอสามารถเปลี่ยนความรักจากอดีตที่ขมขื่นมาเป็น การยอมรับและเสียสละได้

แง่มุมของจินตนาการความรักที่เอเลียต และเจมส์ สร้างสรรค์ให้เกิดในหัวใจของตัวละครเอกหญิง นับเป็นแนวคิดในเรื่องของความรักที่มีคุณค่า ความเสียสละ ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดังเช่น ซอว์ (George Bernard Shaw) ได้กล่าวยกย่องจอร์จ เอเลียต ไว้ว่า

It was thought that with George Eliot the Novel - with a - Purpose had really come to be an adequate instrument for the regeneration of humanity.

(McSweeney. 1984 : 137)

ผู้วิจัยพบแนวความคิดที่เด่นชัดในวรรณกรรมที่เน้นให้มนุษย์มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันในงานของ วอลท์ วิตแมน (Walt Whitman) และ ที.เอส. เอลเลียต (Thomas Stearns Eliot) โดยเฉพาะงานเขียนของวิตแมน คือ ความต้องการในการสัมผัสกับผู้อื่น ในเชิงแสดงความรัก ความเข้าใจที่มนุษย์พึงมอบให้แก่มนุษย์ด้วยกัน สอดคล้องกับเอลเลียต ที่กล่าวว่า มนุษย์อยู่ในดินแดนของความอ้างว้าง ความล้มเหลวทั้งหมดของมนุษย์ก็คือ ความล้มเหลวในเรื่องของความรัก และความรักนำความทุกข์มาสู่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง แม้ในงานเขียนระยะหลังของเฮนรี เจมส์ ก็มักจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของคนที่ขาดความรัก คนที่อยู่โดดเดี่ยวในท่ามกลางฝูงชน

เอลเลียต กล่าวว่า เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะพบว่า ทุกอย่างมีต้นสายปลายเหตุมาจากการขาดความเอื้ออาทร และความแห้งแล้งของจิตใจมนุษย์ ดังเช่นตอนหนึ่งในโคลง The Burial of the Dead ที่กล่าวเปรียบเทียบมนุษย์มีเพียงแต่ร่างแต่ไร้วิญญาณจิตใจ (Kenner. 1962 : 94) ขณะเดียวกันใน Ash - Wednesday ในรูปแบบของบทกวี 6 บท เอลเลียตได้เสนอแนวการแก้ปัญหา เมื่อมนุษย์พบกับความอ้างว้างเนื่องมาจากความผิดหวัง และขาดศรัทธาในมนุษย์ด้วยกันเอง โดยให้มนุษย์มีความหวัง มีสติในการค้นหาการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีคุณค่า และปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันด้วยความรักและความดีงาม (Kenner. 1962 : 132 - 133) ซึ่งหาก The Wasteland หมายถึง โลกปัจจุบันอันสิ้นหวังของมวลมนุษย์ อุดมการณ์ในงานเขียนเพื่อความรักในมวลมนุษย์ชาติของนักเขียนอย่าง จอร์จ เอลเลียต, เฮนรี เจมส์, วอลท์ วิตแมน และ ที.เอส. เอลเลียต นี้ คงจะเป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าตลอดกาล อันจะทำให้มวลมนุษย์ทุกคนต่อสู้ ไม่สิ้นหวังในชีวิต และมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยส่วนรวม

#### ข้อเสนอแนะ

1. ควรได้มีการศึกษาสภาพความไม่เป็นธรรมทางสังคมในนวนิยายสำคัญ ๆ เรื่องอื่น ๆ ของแต่ละช่วงทศวรรษ เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวการแก้ปัญหา
2. ควรได้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความไม่เป็นธรรมในสังคมที่เกิดแก่สตรีในแต่ละยุคว่าจะมีรูปแบบเดียวกันหรือไม่ แม้เวลาจะเปลี่ยนแปลงไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลลา แสงสีทอง. "แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง," วารสารสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. 1:1; 2525
- กิริติ บุญเจือ. "ศาสนา บริษัท และอุกมการณ์ในสังคม," วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. 4:1; มกราคม - เมษายน 2534.
- เจลีชา บุญยงค์. การศึกษาชีวิตครอบครัว. ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.
- ไพสิน รุ่งรัตน์. "การต่อสู้ของผู้หญิงในวรรณกรรมไทยกับความเป็นจริงของสังคม," คุรุปริทัศน์. 2533.
- สุพัฒนา เตชะทิววงศ์ ณ อยุธยา. จิตวิทยาของสตรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, มิถุนายน 2526.
- \_\_\_\_\_. การครอบครัวสัมพันธ์. สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ธันวาคม 2518.
- เสาวณี อินทรทัตติ. วรรณกรรมวิจารณ์อัคคีลเนอริ ฟินน์ ของ มาร์ค ทเวน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2532.
- อัมพร อมราชีวะ ศรีเสริมภาค. "แนวความคิด บริษัท และคุณค่าชีวิตของคนอเมริกันที่ปรากฏในนิยายเรื่อง The Portrait of a Lady และ The Great Gatsby," วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 13:2; 2534.
- Allen, Walter E. The English Novel : A Short Critical History. New York : E.P. Dulton & Co., Inc., 1954.
- Amaracheewa Srisermbhok, Amporn. Henry James's Exploration of the Moral Life of the Innocent. Srinakharinwirot University Mahasarakham, June 1988.
- Baldwin, James. The Amen Corner. New York : Dial Press, 1968.
- Bardwick, J.M. Psychology of Women. New York : Harper and Row Publishers, Inc., 1971.

- Berland, Alwyn. Culture and Conduct in Novels of Henry James. Cambridge University Press, 1981.
- Bradbury, Nicola. Henry James : The Later Novels. Oxford University Press, 1979.
- Buitenhuis, Peter. The Grasping Imagination. Canada : J.B. Lippincott Company, 1973.
- Crawford, Barthelme Vincent. American Literature. New York : Barnes & Nobles, Inc., 1966.
- Cross, Wilbur L. The Development of the English Novel. London : Macmillan & Com., Ltd., 1938.
- Davidson, Colleen Tighe, "Beyond the Sentimental Heroine : The Feminist Character in American Novels, 1899 - 1937, Dissertation Abstracts. 37 : 306 - A ; July, 1976.
- De Beauvoir, Simone. The Second Sex. New York : Knopf, 1953.
- Eagleton, Sandra. Women in Literature. Columbia University Press, 1982.
- Edel, Leon. Henry James, a Life. New York : Harper & Row Publishers, 1977.
- Eliot, Thomas Stearns. Selected Essays of T.S.Eliot. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1950.
- Folk, Robert. The Victorian Mode in American Fiction. Michigan State University Press, 1965.
- Fitzpatrick, Winston. "George Eliot's Moral Vision : The Feminine Ideal (Victorian)," Dissertation Abstracts. 48 : 1209 - A ; 1987.
- Gale, Robert L. Plots and Characters in the Fiction of Henry James. Archon Books Hamden, Connecticut, 1965.

- Gunter, Susan Elizabeth. "The Influence of Turgenev's Heroines on the Women of Henry James's 1880's Novels, " Dissertation Abstracts. 47 : 1324 - A ; 1986.
- High, Peter B. An Outline of American Literature. U.S.A. : Longman Group Limited, 1986.
- Holman, High. A Handbook to Literature. Indiana : The Bobbs Merrill Company, Inc., 1980.
- Hook, Andrew. American Literature in Context III 1805 - 1900. London and New : Methuen & Co. Ltd., 1983.
- Hornback, Bert G. Middlemarch : A Novel of Reform. Boston : Twayne Publishers, 1988.
- Horney, K. The Flight from Womanhood : The Masculinity Complex in Woman as Viewed by Men and Women. Penguin Books Inc., 1973.
- Houghton, Walter E. The Victorian Frame of Mind. 1830 - 1870. London : Yale University Press, 1957.
- House, Humphry. The Dickens World. London : Oxford University Press, 1976.
- Halter, Mark. "Significant, Others and Marriage Student Role Attitude. Journal of Marriage and the Family. 36 ; February, 1974.
- Janeway, E. The Woman's Movement. The Williams & Wilking Co., Baltimore Ltd., 1975.
- Jurish, Alice Eileen. "And What is Fate But Love ? A Study of Marriage and Passion in the Works of Henry James, " Dissertation Abstracts. 47 : 1324 ; 1985.
- Kazin, Alfred. On Native Grounds : An Interpretation of Modern American Prose Literature. New York : Harcourt Brace Jovenovich Inc., 1970.

- Kenner, Hugh. and T.S.Eliot. A Collection of Critical Essays. Prentice - Hall, Inc., 1962.
- Kingston, Maxine Hong. The Woman Warrior. New York : Alfred A. Knopf Inc., 1990.
- Longo, Merie L. "A Study of Henry James's Fictional Presentation of Girls, " Dissertation Abstracts. 49 : 2669 - A ; 1981.
- Ludwig, Mark Ellis. "The Loss of Love in the Works of George Eliot," Dissertation Abstracts. 48 : 2067 - A, 1987.
- McCarthy, Harold T. Henry James : The Creative Process. New Jersey : Fairleigh Dickinson University Press, 1958.
- McSweeney, Kerry. Middlemarch. London : George Allen & Unwin, 1984.
- Mead, Margaret. Male and Female. England : Penguin Books, 1962.
- Ostriker, Alicia. Stealing the Language : the Emergence of Woman's Poetry in America. Boston : Beacon Press, 1987.
- Popard, Dennis and James E. Person Twentieth Century Literary Criticism. 16 : 1983.
- Pope, Katherine and Carol Pearson The Female Hero in American and British Literature. New York & London : R.R.Bowker Company, 1981.
- Putt, Gorley S. A Reader's Guide to Henry James. London : Thames and Hudson. 1966.
- Sherry, Ruth. Study Women's Writing. Britain : British Library Cataloguing in Publication Data, 1988.
- Shuttleworth, Sally. George Eliot and Nineteenth Century Science : The Make-Believe of a Beginning. Great Britain : Cambridge University Press, 1984.

- Spear, Shelley. "The Disruption of Romantic Paradisms in the Novels of George Eliot," Dissertation Abstracts. 51 : 1242 - A ; 1989.
- Symonds, A. "The Wife as the Progressional," Am. Journal of Psychoanalysis. 39 ; 1979.
- Wagenknecht, Edward. The Novels of Henry James. New York : Frederick Ungar Publishing Co., 1983.
- Watt, Ian. The Victorian Novel. New York : Oxford University Press, 1971.
- Weatherby, William J. James Baldwin : Artist on Fire : A Portrait. New York : Donald I. Fine, Inc., 1989.
- Whitman, Walt. The Works of Walt Whitman : The Deathbed Edition. New York : Funk & Wagnalls, 1968.
- Wilson, Angus. The World of Charles Dickens. London : Martin Seeker & Wasburgh, 1970.
- Witemeyer, Hugh. George Eliot and the Visual Arts. Yale University Press, 1979.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	วรรณวดี ชัยชาญกุล
วันเดือนปีเกิด	21 ตุลาคม 2499
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	17/7 ต.ท่าคาหนัก อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อ.สามพราน จ.นครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2518	ม.ศ.5 โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2523	ศึกษาศาสตรบัณฑิต เอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศิลปากร จ.นครปฐม
พ.ศ.2536	การศึกษามหาบัณฑิต เอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง  
Middlemarch และ The Portrait of a Lady

บทคัดย่อ

ของ

วรรณวดี ชัยชาญกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ

ตุลาคม 2536

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาตัวละครเอกหญิงที่มีบทบาทเด่นในนวนิยายเรื่อง

Middlemarch ของ จอร์จ เอเลียต และ The Portrait of a Lady ของ เฮนรี เจมส์

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่นำไปสู่ความสำเร็จ และความล้มเหลวในการเลือกคู่ครอง

ชีวิตการทำงาน และการดำเนินชีวิต

แม้ว่าตัวละครเอกหญิงทั้งโดโรธี บรูค และ อิซาเบล อาร์เชอร์ จะมีความ

แตกต่างกันทางบุคลิกภาพ เนื่องจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน แต่เธอทั้งสองเป็นผู้หญิงที่มีความเป็น

ตัวของตัวเอง รู้จักตนเอง และมีศักยภาพในการดำเนินชีวิต

ผลการศึกษา ทำให้เห็นความก้าวหน้าทางความคิดและความสามารถในการ

ปรับตัวเอาชนะอุปสรรคทั้งมวล มีความอดทนและยืนหยัดอยู่บนหลักการ และความถูกต้องอย่างเข้มแข็ง

รู้จักประนีประนอมเมื่อพบกับความล้มเหลว นอกจากนี้ยังพบว่าชีวิตของตัวละครเอกหญิงทั้งสอง ได้

สะท้อนภาพความเป็นไปและการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้เห็นศักยภาพของความเป็นลูกผู้หญิงแต่ละยุคสมัย

ที่ผู้แต่งกลั่นกรองมาจากสภาพแวดล้อมจริง ใกล้ตัวเพื่อเป็นแบบอย่าง และเพื่อยกสถานะภาพของสตรี

The Rise and Fall of the Heroines in Middlemarch  
and The Portrait of a Lady

AN ABSTRACT

BY

WANWADEE CHAICHANKUL

Presented in partial fulfillment of requirement for the  
Master of Education degree in English  
at Srinakharinwirot University

October 1993

The purpose of this study is to analyze the female protagonists in George Eliot's Middlemarch and Henry James' The Portrait of a Lady. This study focuses on the rise and fall in the heroines' decisions, their married lives, and the nature of their problems and solutions to understand their ways of living.

Although both Dorothea Brooke and Isabel Archer have different roles as they belong to a different society, they have similar standpoints and morals which are recognized as valuable virtue women in today's society need.

From the finding, we can understand the progressive ideas and the ways the heroines successfully overcome all their problems. Their hardships reflect woman's real struggles which universally exist, and they also promote women's liberation as the authors intend them to.